

vrede

DOSSIER

G.A.T.T.

INHOUD VAN DIT INTERNATIONALE POLITIEK

▼ Voorzitter Claes

▽ Selectieve ongerustheid

□ Zuid-Afrika:
De moord op Hani?

● Verkiezingen:
Frankrijk - Italië

■ Tsjechië en Slowakije:
zure vruchten van de
fluwelen revolutie

■ Plan Owen-Vance

■ Peru: Het lichtend pad

■ Amsterdam in de uitverkoop

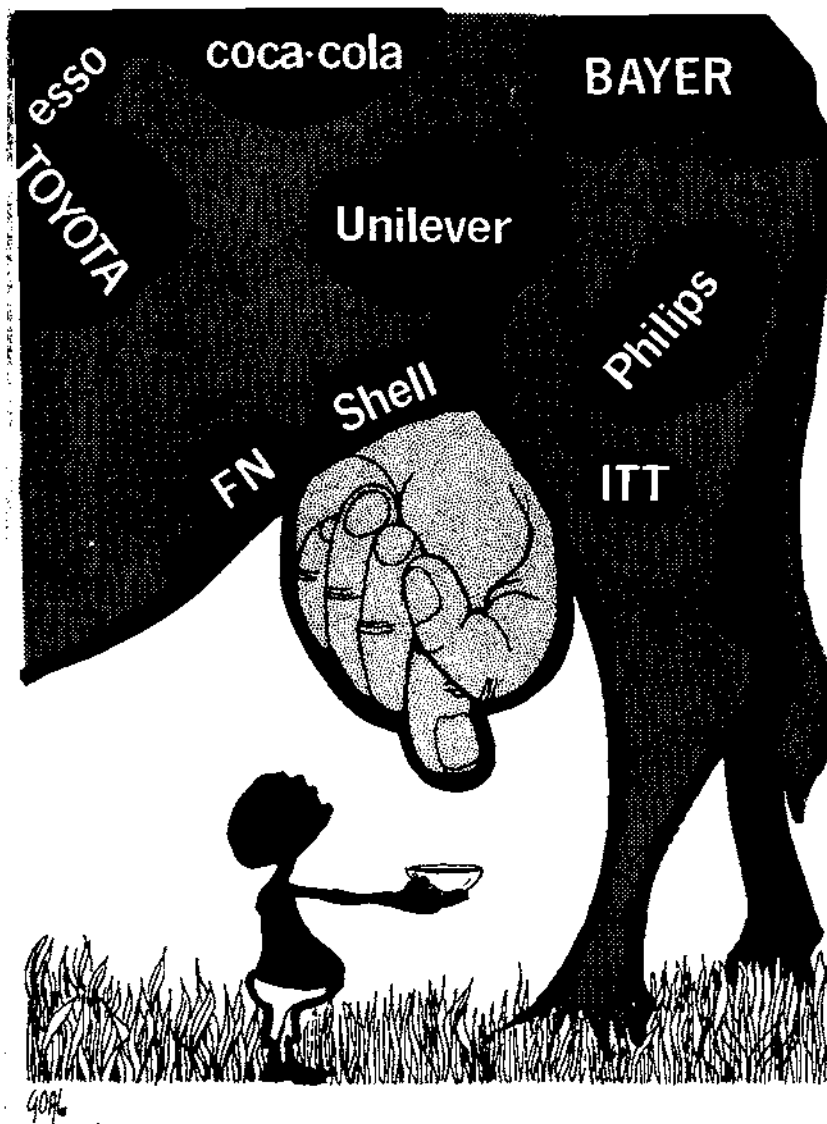
□ De VN en de kolonies

□ Thailand

□ Cuba:
Socialisme en democratie

■ Terugblik op de slavenhandel

■ Vrede is democratie

verschijnt tweemaandelijks
36ste jaargang - nr. 301 - mei-juni 1993
afgiftekantoor Gent 10
Vrede - Knokkestraat 44 - 9000 Gent

Doe er ook iets voor

Informatie speelt, daarvan moeten we u niet overtuigen, een belangrijke rol in onze samenleving. Natuurlijk zal het u reeds opgevallen zijn dat de klassieke media, radio, T.V., pers in deze opdracht dikwijls schromelijk tekort schieten. Het feit dat het grootste deel van de media het eigendom is van, ook gecontroleerd worden door financiële groepen is daar niet vreemd aan. Hun informatie wordt dan ook geselecteerd zodat we soms van desinformatie kunnen spreken.

Dit alles werd, tijdens het seminarie dat we ter gelegenheid van ons 300ste nummer op 3 april te Gent organiseerden, door journalisten fijn uit de doekjes gedaan.

Allen waren het er over eens dat de kleine pers, zoals b.v. VREDE voor wat de internationale politiek betreft, hier baanbrekend werk kan verrichten.

U, als trouwe lezer van VREDE, zult dit zeker beamen.

Ondertussen is de herabonnering van VREDE voor 1993 vlot verlopen. Op ons speciaal VREDE nummer dat we in maart verstuurd kregen we ook gunstige reacties en kwamen een twintigtal nieuwe lezers onze rangen vervoegen. Maar het kan en moet zelfs beter.

Enerzijds omdat de door ons gebrachte achtergrondinformatie beter in de openbare opinie zou doordringen, anderzijds omdat dit voor VREDE een financiële stabiliteit betekent.

We zouden het op prijs stellen moest u ons eveneens bij deze wervingsactie behulpzaam zijn. Ingesloten vindt u een inschrijvingsformulier. Gebruik het om ook eens een kennis of familielid aan te spreken met de vraag zich op VREDE te abonneren. Mogen we op uw hulp rekenen? Met dank bij voorbaat.

Redactie en Beheer

INHOUD

EDITORIAAL	Voorzitter Claes	3
UITKIJK	Selectieve ongerustheid	4
ZUID-AFRIKA	Is er leven na Hani?	5
VERKIEZINGEN	En dat... noemen ze democratie! Een bittere pil voor het Franse volk	7 8
DEMOCRATIE	Carl von Ossietzky	9
EUROPA	De zure vruchten van de 'Fluwelen Revolutie' Brengt het plan Owen-Vance een oplossing? De NAVO, Europa, de VN en de vrede	11 14 15
LATIJS-AMERIKA	Enkele beschouwingen over de Peruaanse K.P.	16
EERLIJKHEIDSHALVE		18
DOSSIER	GATT: Economische oorlog De GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) Wie zijn de meesters van de graanoogsten?	19 21 22
CIJFERS		23
NEDERLAND	Amsterdam in de uitverkoop	24
KOLONIES	De VN eist de onafhankelijkheid van alle kolonies voor 2000	25
BEWAPENING & ONTWAPENING	Start-II	27
AZIË	Thaïland: Militairen en democratie	28
CUBA	Socialisme en democratie (III)	29
TERUGBLIK	Terugblik op Nantes	33
VREDESINITIATIEVEN		34
KWIS - 25 JAAR GELEDEN IN VREDE		35
BOEKEN		37
VOOR DE VUIST		39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer:

Georges Spriet - Willy Courteaux - Jaak Perquy - André De Smet - Wouter Raes - Antoine Uytterhaeghe - Frans Frison - Victor Stuyck - François Houtart - Luc Vankrunkelsven - René Van Nerum - Toon Nagtegaal - Hilde Proot - Lucien Bollaert - Albert De Coninck - Bob Paulus - Jeanne Provost.

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:
Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (091) 21 18 39

LEESGELD:

110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met faktuur
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

ABONNEMENTENDIENST:

Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is slechts
toegelaten mits bronvermelding en toezending
van een presentemplaar.

EINDREDAKTIE:

Lucien Bollaert, Wouter De Raes, André De
Smet, Jan Olsen, Georges Spriet, Victor
Stuyck, René Van Nerum, Dirk Vonckx.

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet.

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de
redactie.

OFFSET DRUK:

"Nevelland", B.W.,
9840 Nevele (Landegem).

Voorzitter Claes

De tweede helft van dit jaar is België aan de beurt om het voorzitterschap van de Europese Gemeenschap op zich te nemen. Dat is geen alledaags feit aangezien het maar om de zes jaar aan ons land toekomt.

We zouden kunnen verhoppen dat er op z'n minst wat geschud wordt aan de mastodont Europa om een en ander in een progressievere richting te duwen. Alle beleidsposten die rechtstreeks met buitenlandse politiek te maken hebben zijn in deze Belgische regering namelijk in handen van leden van socialistische partijen. Buitenlandse Zaken wordt beheerd door Willy Claes, en die heeft onder zich staatssekretaris Eric Derycke voor Ontwikkelingssamenwerking. Buitenlandse Handel is dan een zaak van de Waalse PS-er Robert Urbain.

Ik noem vooral buitenlandse zaken omdat dit terrein precies aan het verschuiven is naar het Europees niveau, een tendens die met Maastricht nog werd verscherpt. Alle kans dus voor de Belgische excellenties om het EG-gezicht wat andere kleur te geven. Zou men zo denken.

Mogen we veronderstellen dat er enig werk zal worden geleverd om de Maastricht-lijn om te buigen naar een progressievere inhoud? Zei Frank Vandenbroucke, herkozen SP-voorzitter, niet letterlijk in "de 7de dag" dat Europa noch sociaal noch democratisch is?

Alleen heeft de meerderheid in ons parlement op een drafje Maastricht al goedgekeurd. Buiten een paar redevoeringen wordt er geen aandacht besteed, of in elk geval geen ernstig werk gemaakt van een uitgebouwde sociale Europese wetgeving. Zodat hier een neerwaartse spiraal naar het laagste niveau toe op gang komt.

Minister Claes meent ook dat Maastricht behoorlijk democratisch is tot stand gekomen. Er werd gedebatteerd in nationale parlementen, in het Europees Parlement, in congressen, in de Europese Raad, voert hij aan. Alleen is het de gewoonte in een parlementaire democratie dat er niet alleen gedebatteerd wordt, maar dat men amendementen, wijzigingen, kan aanbrengen, delen weigeren, tegenhouden of toevoegen. Het verdrag van Maastricht was te nemen of te laten. En, België heeft het, haast in stilte, genomen.

Op dit punt zal mijn vakbondshart wel weer harder bonzen en naar acties vragen, als ik EG-voorzitter Claes of Dehaene op televisie hoor.

Och, ik vergat het bijna, Maastricht werd nog tijdens de regering van Martens en Eyskens beslist. Toen blijktbaar een kwestie van lopende zaken.

Oost-Europa zal zichzelf wel blijven op de voorgrond dringen tijdens deze zes maanden Belgisch bewind. Oorlog, racisme,

fascisme blijven er zich enten op een groeiende armoede, op de afbraak van de sociale regelgevingen. Ook nu zal Duitsland eerst bepalen wat hoort en wanneer. Zoals in het Joegoslavisch dossier waar erkenning, militair optreden, soms wat schoorvoetend misschien, op België's instemming kunnen rekenen. Over een bochtje meer of minder zit men ook niet meer verveeld.

Minister Claes heeft het in menige redevoering over de uitstoting van zwart Afrika. Hij zal Afrika niet vergeten, verduidelijkt hij steeds met klem. Zullen we dan mogen veronderstellen dat hij samen met voornoemde collega's de stijgende algemene tendens, nl. samenwerking die verglijdt naar hulp, zal trachten te keren tijdens z'n voorzitterschap?

Een ander stokpaardje van onze minister van Buitenlandse Zaken is het opkomende fundamentalisme. Alleen vraag ik me af of de slaafse en volgzaam houding ten opzichte van de VS bij de Irak-bombardementen de beste manier is om het uitzwermen van de anti-westerse gevoelens tegen te gaan. Toegegeven, door de PLO een verhoogd diplomatiek statuut te geven heeft België een

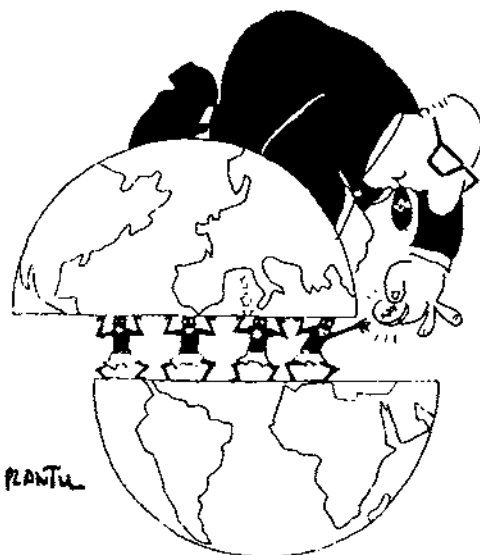
geste gedaan. Alleen verwachten we nu van onze minister dat hij zijn voorzitterschap gebruikt om Tel Aviv ernstig aan te pakken. Een EG die voldoende druk zet op de regering Rabin om nu maar eindelijk 's de VN-resoluties na te komen. Een heerlijk vooruitzicht. Maar dat zal niet via een kerstconcert lukken, vrees ik. Ben ik een zwartkijker als ik stel dat met deze bewindsploeg op Buitenlandse Zaken er eigenlijk niets is gewijzigd aan de jarenlange volgzaamheid ten overstaan van de VS die België aan de dag legde?

Om de twijfels over mogelijke verandering nog even verder te onderbouwen kaart ik snel nog het hoofdstuk Cuba aan. Willy Claes vond het hier ook weer niet opportuun z'n nek uit te steken: Spanje en Frankrijk stemmen tegen het VS-embargo, België en de rest van de EG onthouden zich. Dat doet België nu al jaren in dergelijke dossiers.

De stelling die ik hier naar voren breng is dat deze regering op buitenlands vlak hetzelfde doet als de vorige. Een duidelijke socialistische stempel kan ik niet bespeuren.

Dit mag ons niet laten vervallen in een lijdzaam toezien. Het zal maar onder druk van de buitenparlementaire groepen, de civiele maatschappij, zijn dat een begin van nieuwe aanpak kansen zal kunnen krijgen. Met de andere vredesorganisaties zullen we het in elk geval proberen rond het thema van de wapenhandel. Maar daar hoort u nog wel meer over.

Georges Spriet

Selectieve ongerustheid

De terugtrekking van Noord-Korea uit het "Nuclear Nonproliferation Treaty" is alleen te verklaren uit het feit dat de nieuwe inspecties, geëist door het "International Atomic Energy Agency", bewijzen aan het licht zou brengen dat Noord-Korea bezig is de bom te ontwikkelen." Aldus de Washington Post van 26 maart.

De conclusie van deze krant kan best correct zijn. Maar de hele heisa die errond gevoerd wordt, is eens te meer een oefening in eenzijdigheid.

Natuurlijk is de toenemende verspreiding van het kernwapen een zorgwekkende aangelegenheid: hoe meer landen erover beschikken, hoe groter de kans is dat het wapen vroeg of laat wordt gebruikt. Het is ook duidelijk dat onstabiele regimes (buiten beschouwing gelaten welke regimes men tot die categorie moet rekenen) of landen in een onstabiele situatie een grotere bedreiging kunnen vormen als zij over het atoomwapen beschikken.

Maar hiermee is niet alles gezegd. De ongerustheid is eens te meer selectief.

Vermoedelijk was niemand er gelukkig mee, toen het vermoeden rees dat Zuid-Afrika en Israël (twee landen in een onstabiele situatie) over kernwapens beschikten (behalve de regeringen van die landen zelf natuurlijk); maar van een grote ijver om die landen (en sommige andere) in het gareel te dwingen is weinig te bespeuren geweest. Dat men nu exclusief de pijlen richt op Noord-Korea is dus ideologisch geïnspireerd: het gaat hier om een land dat zich "kommunistisch" noemt, totalitair is en enkel om die reden als onbetrouwbaar wordt beschouwd.

Men gaat dan ook voorbij aan de specifieke situatie van Noord-Korea. Niemand verdenkt Zuid-Korea ervan om met de hulp van de Verenigde Staten Noord-Korea binnen te vallen.

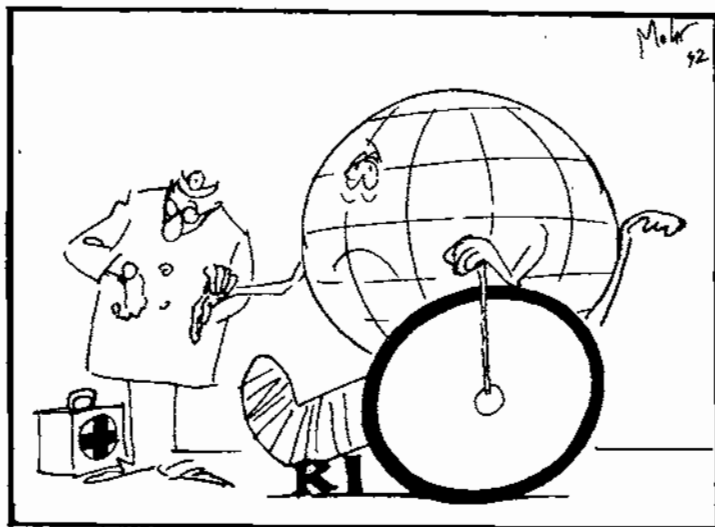
De nabijheid van China maakt een dergelijk scenario onwaarschijnlijk. Maar dat neemt niet weg dat de Verenigde Staten militair aanwezig zijn in Zuid-Korea en samen met hun bondgenoot legeroefeningen houden. En de V.S. is, zoals algemeen geweten is, wél een kernmogendheid met een immens arsenaal. Noord-Korea leeft dus onder een atoomdreiging, Zuid-Korea (nog?) niet. De logica die Noord-Korea ertoe brengt te streven naar het bezit van het kernwapen mag dan verwerpelijk zijn om diverse redenen, maar het is wél de logica die ook het Westen bezielt. De eis dat andere landen voor altijd afstand zouden doen van het kernwapen kan dus zijn arrogantie maar verliezen, als die Westerse landen (en daar kan men nu ook Rusland tot rekenen) zelf aanstalten maken om hun kernarsenaal te vernietigen.

Is dat een irreële gedachte? Tot deze irrealisten behoort dan ook een keiharde realist als Robert McNamara de gewezen oorlogsminister onder President Johnson, iemand die dus

goed geschoold is in de politiek van het realiseerbare. De stelling van McNamara komt hierop neer, dat het bestaan zelf van het kernarsenaal vrijwel garandeert, dat het wapen vroeg of laat ook gebruikt zal worden (zoals het al één keer is gebruikt tegen Japan).

Men kan daar natuurlijk tegenover stellen, dat het in de geschiedenis nog nooit is gebeurd dat de wereld afstand doet van een wapen dat eenmaal bestaat en zijn deugdelijkheid

heeft bewezen, hoe afschrikwekkend het wapen ook is. De uitvinder van het machinegeweer kon nog denken dat hij de mensheid een weldaad bewees met zijn uitvinding, ervan uitgaande dat het machinegeweer zulke massale slachtingen kon aanrichten dat niemand nog oorlog zou durven te voeren. Dat bleek naïef. Het machinegeweer maakte geen eind aan de oorlog; het leidde tot massale slachtingen, en ook tot de uitvinding van de tanken ga zo maar verder. Volgens deze logica kan het kernwapen dus nooit meer verdwijnen.

Maar er is een verschil. De wapens die in het verleden werden uitgevonden en gebruikt, waren - hoe destructief ook - beperkt in hun gevolgen: mensen werden massaal afgeslacht, hele steden werden grondig verwoest, maar het effect strekte zich niet verder uit dan de destructie van het moment en op die plaats. Geen enkel van die wapens bedreigde het voortbestaan zelf van de wereld en de mensheid, terwijl het effect van het gebruik van kernwapens geen dergelijke beperking kent in tijd en ruimte.

Het kernwapen is dus het eerste wapen dat, in het huidige stadium van zijn ontwikkeling en verspreiding, niet gebruikt kan worden behalve door een krankzinnige. Dat is niet zo geruststellend als het lijkt, omdat in extreme situaties de militaire logica sterke affiniteiten vertoont met waanzin. Wil men de wereld definitief behoeden voor deze waanzin, dan is er maar één middel: een begin maken met de vernietiging van alle kernwapens en een strikte, wereldwijde contrdie. Vermoedelijk kan dit alleen op doeltreffende wijze gebeuren, als ook de kerncentrales worden afgebouwd en er een algeheel verbod komt op de ontwikkeling van kernenergie.

Gebeurt dat niet, dan is het enige alternatieve scenario, dat steeds meer landen over kernwapens beschikken en dat het risico dat het ook gebruikt wordt dermate stijgt dat een catastrofe vrijwel onvermijdelijk wordt in een wereld waar de onstabiele toeneemt en wanhoopsdaden op grote schaal tot de meest reële mogelijkheden gaan behoren.

Als grafschrift kunnen we dan het woord van Mark Twain gebruiken: "De beste verklaring voor al wat op de wereld gebeurt, is, dat we allemaal krankzinnig zijn."

W. Courteaux

Is er leven na Hani?

10 april 1993: Chris Hani wordt vermoord nabij zijn huis in Down Park-Boksburg, in de buurt van Johannesburg, Zuid-Afrika; hij was bijna 51 jaar oud. Hij werd doodgeschoten met een Luger-pistool dat een jaar of drie eerder gestolen was uit het luchtmacht-hoofdkwartier in Pretoria.

Chris Hani was secretaris-generaal van de Zuid-Afrikaanse Communistische Partij (SACP) en lid van het uitvoerend comité van het ANC. Hij was een man met vele kwaliteiten - ondanks zijn politieke en militaire activiteiten (zie verder) was hij bijvoorbeeld ook een verwoede Shakespeare-lezer en een kenner van de Griekse en Latijnse literatuur - en had een sympathiek karakter, zoals ik zelf heb kunnen vaststellen in een gesprek (juli '92). Maar in de eerste plaats was Hani een doorwinterd politiek strateeg en een leider die de gave bezat om met de mensen te communiceren.

Hij was razend populair. In een pop-poll in november '92 kwam hij op de tweede plaats na Nelson Mandela. In een interne enquête onder ANC-leden, op het ANC-congres van juli '91, kwam hij zelfs als eerste naar voor.

Militair leider

Niet alleen zijn intrinsieke kwaliteiten maakten hem zo geliefd, ook zijn carrière bij het gewapend verzet (Umkhonto we Sizwe) speelt hierbij een rol. Geboren in een klein dorpje in Transkei, trad hij op 20-jarige leeftijd toe tot de SACP en engageerde zich verregaand in de anti-apartheidsstrijd. In de 28 jaar dat hij militair actief was, streed hij in Zuid-Afrika zelf, in Zimbabwe (1967) en in Angola (1983-84). Tegen die tijd ('83) was hij al hoofd van de troepen. Omwille van zijn inzet en het geluk waarop hij een paar keer kon rekenen, kreeg hij al gauw een hele reputatie. Deze reputatie kreeg bijna mythische vormen toen hij in de jaren '70 ternauwernood kon ontsnappen aan een aanslag op zijn leven (autobom) door het Zuidafrikaanse leger (SADF) in Lesotho. In 1986 werd hij dan stafchef van de MK (Umkhonto we Sizwe). Sindsdien werd hij op handen gedragen door de jongeren en was hij één van de enige ANC-leiders die in staat bleek zowel de intellectuelen, de armsten uit de squattercamps, de radicale jongeren, de mensen op het platteland, als de stedelingen aan te spreken.

Onderhandelaar

De steun van zo'n brede achterban maakte van hem wellicht het doelwit bij uitstek voor al wie het democratiseringsproces wil saboteren. Met zijn dood verdwijnt namelijk een van de beste ANC-

Cartoon van Riddell verschenen in *The Independent*

onderhandelaars. En men kan vrezen dat, met z'n dood, er een wig gedreven wordt tussen de ANC-leiding en -achterban. Immers, het feit dat Hani mee aan de onderhandelingsstafel zat, was voor vele Zuid-afrikanen een aanwijzing dat er nog hoop is op een serieus politiek akkoord. Nu dat niet meer het geval is, zal het de anti-apartheidsbeweging wellicht moeilijker vallen de onderhandelingen met 'de onderdrukker' aan de basis te verkopen. (Ondanks alle intentieverklaringen en schuchtere stappen naar een democratisering, blijft de regering voor de gemiddelde Zuidafrikaan de 'onderdrukker').

De moordenaar(-s) van Hani stuurden misschien aan op een chaos, als resultaat van het terechte volksprotest tegen die moord. In zo'n situatie zouden de hervormingen dan misschien stopgezet of opgeschort worden... Dit zou uitstekend passen in de strategie van de Afrikaner Weerstandsbeweging en van de Conservatieve Partij. Van beide organisaties werden er verdachten m.b.t. de moord opgepakt: Janus Wallus van de AWB en Clive Derby-Lewis van de CP.

Extreem-rechts

Janus Wallus is de man die geschoten zou hebben. Hij was de trotse bezitter van vier geweren waarvoor hij een vergunning had. Dit is niet zo uitzonderlijk in blank-zuidafrikaanse termen; behalve dan misschien dat één van die vier

wapens een 9 mm-parabellum-kommando-geweer was. Dat is zwaar tuig! Derby-Lewis is een vooraanstaand politicus en werd aangewezen als de opdrachtgever van de moord. Derby-Lewis is een kommunistenvreter van het zuiverste water, bekende van d'Aubuisson (de man achter de doodseskaders en achter de moord op Romero in El Salvador) en lid van verschillende internationale anti-kommunistische organisaties.

Ook een mogelijkheid is dat men niet echt rekende op een totale chaos, maar slechts op het creëren van druk op het ANC, zodat dit haar eisen zou milderen. Dat zou het onderhandelingsproces niet helemaal opblazen, maar wel vertragen en uithollen. In deze optiek zou het de regerende Nationale Partij van F.W. De Klerk zijn die het meeste voordeel uit de moord zou kunnen halen.

De NP ontkent natuurlijk elke aantijging in haar richting. Toch circuleren er geruchten als zou Janus Wallus niet eens de schutter geweest zijn. Zijn aanhouding en die van Derby-Lewis worden in die logika uitgelegd als het optrekken van een rookgordijn om de ware daders en een wijdvertakt complot tegen de oppositie te verbergen.

Onderzoek

Wat er ook van zij, zeker is dat het Zuid-

afrikaanse volk zich nog weinig illusies maakt over een eventuele opheldering van de zaak. De regering mag dan wel twee speciale onderzoekers aangesteld hebben om de moord uit te klaren, geloofwaardig klinkt het voor de oppositie niet. Zij vragen internationale onderzoekers, die onafhankelijk van het systeem kunnen opereren.

Slechts korte tijd geleden was Hani nog een openlijke vijand van het regime en haar apparaat (zoals de eerdere aanslag op z'n leven duidelijk maakt) en leefde het regime "...in staat van oorlog met Hani", zoals Mandela het uitdrukte. Het is dan ook de vraag of de regering serieus kan genomen worden als onderzoeker of rechter in deze zaak. Meer nog: zoveel moorden op zwarte leiders en slachtingen onder de zwarte bevolking blijven onopgehelderd, ondanks onafhankelijke onderzoeken die duidelijk en overtuigend de richting aanwijzen waarin naar de daders moet gezocht worden. 200 doden in politiecellen, vorig jaar, aantoonbaar als gevolg van 'politiebehandeling', worden door de regering weggelachen als 'overdreven'. Het stikken in braaksel, epilepsie bij de gevangenen (als of betrof het een besmettelijke ziekte) en zelfmoord worden zonder enige moeite door de autoriteiten aanvaard als officiële doodsoorzaken in deze gevallen.

De Goldstone-commissie wees b.v. ook de thuislanden - (en dus apartheid -) militaire apparaten aan als schuldigen of betrokken bij verschillende massamoorden. Maar dat alles blijft zonder resultaat. Alleen krijgen Goldstone en zijn ploeg zo nu en dan een officieel schouderklopje voor hun werk.

Reeks

De moorden en slachtingen gaan gewoon door en heel wat Zuidafrikanen hebben dan ook het gevoel slechts een speelbal te zijn in het politiek-militair machtspeletje dat de regering of 'derde krachten' met hen lijken te spelen. Hun leven is daarbij een te verwaarlozen inzet. Men heeft het gevoel dat de moordpartijen voort kunnen gaan en voort zullen gaan zolang het regime aan de macht blijft. De daders hebben dan niets te vrezen: zolang het slechts zwarten zijn die vallen, kraait er (ook internationaal) nauwelijks een haan naar. Slechts als er op blanken wordt geschoten komt de publieke opinie in opstand, zo komt het over bij de zwarte bevolking, en dat frustreert hen dubbel. Ook het ANC is er van overtuigd dat de slachtingen en het geweld pas zullen kunnen gestopt worden als de huidige regering plaats maakt voor een interim-regering; als er algemene, vrije en eerlijke

verkiezingen voor een grondwetgevende vergadering komen en er uiteindelijk dan een democratisch gelegitimeerde regering wordt geïnstalleerd.

Als dan het geweld aangeprepen wordt als reden om het democratiseringsproces te vertragen of stil te leggen, dan wordt er daarmee tegemoet gekomen aan de bedoelingen van de aanstokers van het geweld, aldus het ANC, en dat kan geen enkel weldenkend mens willen doen! Het klinkt redelijk, maar anderzijds moet men toch ook opmerken dat vrije verkiezingen een moeilijk haalbare kaart zijn in een land waar het geweld zo om zich heen grijpt als in Zuid-Afrika.

Verkiezingen

Het ANC (en de SACP en de vakbondskoepel COSATU die samen met het ANC in een alliantie zitten) weet dat ook. Er wordt dan ook het volgende voorgesteld om aan deze patstelling te ontkomen: Een Overgangs-Executieve (Transitive Executive Council, TEC) moet onmiddellijk geïnstalleerd worden om de weg naar verkiezingen te effenen en een klimaat te scheppen waarin vrije politieke actie mogelijk wordt. De TEC moet dan ook o.m. een subraad omvatten die zich bezighoudt met Wet en Orde en die alle militaire apparaten onder één en dezelfde controle kan brengen (het gaat hierbij over Umkhonto we Sizwe (MK), het leger, de politie, Apla (gewapende vleugel van PAC) en de bantustan-politie - militaire organisaties). Daarbij moet men dan kijken naar de mogelijkheden om peace-keeping eenheden te vormen, bestaande uit leden van die verschillende groepen.

- Het was bekend dat Chris Hani zich tot op de dag van z'n dood inzette om dat idee uit te werken. Hij was o.m. aan het werken om de ANC-verdedigings-eenheden die in verschillende townships actief waren, om te vormen in de zin van peace-keeping eenheden -

Internationale druk

Verder moet de internationale gemeenschap helpen door alle partijen en organisaties die het democratiseringsproces tegenwerken te isoleren. Er moet druk uitgeoefend worden op alle partijen opdat ze samen zouden werken met de Goldstone-Commissie en die commissie moet effectief geholpen worden, met materiële steun én met know-how. Er moeten internationale experts ingezet worden om te adviseren in de peace-keeping kwesties. Het ANC hoopt ook op steun voor de opleiding en omkadering van haar eigen mensen in de peace-keeping eenheden.

Tenslotte wordt er ook gevraagd dat de VN- en EG-waarnemers die in het land zijn meer bevoegdheden krijgen zodat ze niet alleen maar moeten rapporteren wat er gebeurt, maar ook effectief zouden kunnen ingrijpen om het geweld te voorkomen.

Deze maatregelen moeten het, volgens het ANC mogelijk maken het geweld in de hand te houden, zodat verkiezingen snel kunnen plaatshebben. Ze eisen dan ook van de regering dat er meteen een datum voor vrije verkiezingen wordt aangekondigd.

Die verkiezingen zelf, los van het geweld, zijn natuurlijk nog een ander paar mouwen. Volgens het ANC zullen ze niet alleen algemeen en vrij moeten zijn, maar moeten ze ook op een eerlijke manier kunnen plaatsvinden. Dat wil zeggen dat het onevenwicht dat er bestaat tussen de middelen die b.v. door de regerende NP, en de ANC-alliantie kunnen aangewend worden voor het voeren van een campagne, moeten weggewerkt worden. In de eerste plaats moeten de media daarom toegankelijk worden voor de oppositie. En vraagt het ANC verder ook aan de internationale gemeenschap om over de brug te komen met steun.

Jaak Perquy

Kinderen dromen zich een wereld

Kinderen dromen zich een wereld met de mens als hoogste goed. Is het niet om bij te wenen dat een mensenkind ook nog langs de straat van honger sterven moet?

Kinderen dromen zich een wereld waar het goed is om te wonen en de lucht nog zuiver is. Wie zal het gelag betalen wanneer de mens zich heeft vergist?

Kinderen dromen zich een wereld waarin de vrede wordt hersteld zonder haat, nijd of oorlogsgeweld. Waarom moeten er zoveel sterven? Waarom mochten ze geen vrede erven?

Kinderen dromen zich een andere wereld waar de mens trouw aan God en natuur verschuldigd blijft. Helaas de natuur is als een onschuldig kind waarvoor de mens eerbied noch liefde meer vindt.

Jozef Vandromme

En dat... noemen ze democratie!

Westerse politici en regeringen houden er heel simplistische standpunten op na. Democratie staat voor hen gelijk met wat ze "vrije verkiezingen" noemen en "vrije markteconomie". Voor wat dit laatste betreft weten we dat het om de vrijheid van de vos in het hoenderhok gaat. Wat de "vrije verkiezingen" betreft werd hier reeds herhaalde malen aangetoond dat het om een zeer rekbaar principe gaat. Iedere interpretatie wordt toegelaten als het maar de eigen belangen dient. Kiessystemen worden - op een paar uitzonderingen na - op maat gesneden naargelang het in de kaart past van de aan de macht zijnde regeringen en/of de sterkste politieke formatie. We hebben dit in VREDE, met de publikatie van verschillende kiessystemen reeds enigszins aangetoond. In ons vorig nummer schonken we aandacht aan het huidige Frans parlementair kiesstelsel en de methodes die er aan zijn voorafgegaan. Vandaag kan men, o.m. door een overzicht van de hieronder gepubliceerde kiesuitslagen vaststellen tot welk schandelijk resultaat dit uitmondt. De Franse P.S.-leiders die het zich nu beklagen het proportioneel systeem - zoals voorheen beloofd - niet te hebben heringevoerd, dragen hierbij een grote verantwoordelijkheid.

Met 44 % van de kiezers haalt rechts (RPR-UDF e.a.) 84% van de zetels in het Parlement. 484 op de 577. Met 7,63 % (1.944.674 stemmen) behalen de groenen geen enkele zetel zoals tevens het Front National, met 3.149.518 stemmen geen enkele verkozen krijgt. In een proportioneel kiesstelsel zouden deze er volgens berekeningen, onderscheidenlijk 26 en 64 behaald hebben.

Van hun kant behalen de Kommunisten met 2.336.254 stemmen, dank zij de overdracht van de stemmen van socialisten, groenen e.a. in de tweede stemronde, 24 parlementszetels daar waar ze met hetzelfde aantal stemmen bij een proportioneel systeem ± 42 zetels zouden bekomen hebben.

Wat er ook van zij, hier is duidelijk het bewijs geleverd dat er met de democratische principes een loopje genomen wordt. Miljoenen kiezers zullen in het nieuwe Franse Parlement niet vertegenwoordigd zijn.

Een nieuw element voor rechtvaardige frustraties en de bevestiging van de groeiende kloof tussen de burger en de politiek. A.D.S.

Sénégal - President - 21/2/93

Slechts op 13 maart, dus twintig dagen na de verkiezingen, werd door het Grondwettelijk Hof de herkiezing van Abdou Diouf, als President van Sénégal bekend gemaakt. Geruchten over kiesbedrog en talrijke straatdemonstraties in Dakar waren hier de oorzaak van. Abdou Diouf die in 1988 nog 73 % van de stemmen behaalde kwam er nu 58,4 %, terwijl zijn belangrijkste rivaal Abdoulaye Wade zijn stemmenaandeel zag stijgen van 26 % in 1988 tot 32,03 %. In de hoofdstad Dakar kwam de partij van Wade als eerste uit de bus en versterkte ze aanzienlijk zijn positie.

De andere kandidaten speelden in de strijd om het presidentschap geen enkele rol.

Deze behaalden: Landning Savané, van de Afrikaanse Partij voor democratie en socialisme: 2,91 %; Abdoulaye Bathilly: 2,40 %; Ha De Thieam: 1,61 %; Madior Diouf: 0,97 %; Mamadou Lô: 0,85 %; balacar Niang: 0,81 %.

De deelname aan de verkiezingen bedroeg slechts 51,46 %.

Duitsland (Hessen) - Gemeenteraden - 7/3/93

De extreem rechtse Republikaanse Partij van de gewezen SS-er Frans Schönhuber kende voor de derde maal in een jaar tijd een electoraal succes. In april bij de deelstaatverkiezingen in Baden Wurtemberg behaalde ze 10,9 %, enkele weken later in Berlijn 8,3 % en nu in Hessen heeft ze 8 % behaald. Ze noteerden zelf een paar uitschieters o.m. 15,1 % in

Offenbach (Frankfort), 14 % in Hanau en 13,1 % in Wiesbaden. Opvallend hierbij is dat de andere extreem rechtse partij zoals de Deutsche Volksunion (DVV) en het fascistische N.P.D. die vroeger successen boekten door de Republikaanse volledig werden verdrongen.

Wie de gebroken potten betaalt zijn de sociaal-democraten van de S.P.D. met een verlies van 8,4 % en in mindere mate de Kristen-Democraten (CDU) met een verlies van 2,3 %.

De groenen van hun kant boekten een winst van 2,3 %. Het aantal opgekomen kiezers bedroeg 71 %.

De slechter wordende economische toestand en de stijgende werkloosheid zullen er niet vreemd aan zijn dat vele kiezers van SPD en CDU, door een gebrek aan een alternatief, in de extreem rechtse Republikaanse een oplossing zijn gaan zoeken. Een reden om ongerust te zijn.

Frankrijk - Parlement - 21/3 en 28/3/93

Metropool en overzeese gebieden

Eerste stemronde

Ingeschreven kiezers	38.968.660	
Uitgebrachte stemmen	26.860.177	(68,91 %)
Niet deelgenomen	12.085.422	(31,08 %)
Blanco en ongeldige	1.482.019	
Geldige stemmen	25.378.158	

Resultaat:

UPF (RPR en UDF)	10.074.796	(39,69 %)
Verschuiven rechtsen	1.118.092	(4,40 %)
Extreem rechts (F.N.)	3.149.518	(12,42 %)
Socialisten	4.476.716	(17,59 %)
Bondgenoten P.S.	685.951	(2,68 %)
Ecologisten	1.944.674	(7,63 %)
Kommunisten	2.336.254	(9,18 %)
Extreem links	451.864	(1,77 %)
Diversen	1.144.170	(4,48 %)

Het aantal procenten die ontbreken om aan 100 % te komen gingen naar kleine groepen.

Om tijdens de eerste stemronde een verkozen te hebben moest de kandidaat meer dan 50 % van de stemmen in zijn kiesdistrict bekomen. Het UPF (RPR en UDF) die meestal samen slechts één kandidaat voorstelden wisten er reeds 80 verkozenen te veroveren.

Tweede stemronde

Aantal ingeschreven kiezers	33.714.568	
Uitgebrachte stemmen	22.775.879	(67,55 %)
Niet deelgenomen	10.938.689	(32,44 %)
Blanco en ongeldige	2.159.346	
Geldige stemmen	20.616.533	

Slechts die kandidaten die tijdens de eerste stemronde meer dan 12,5 % van de uitgebrachte stemmen behaalden konden zich tijdens de tweede stemronde handhaven.

Dit heeft voor gevolg, in de meeste gevallen, een samenbundeling van de stemmen op de best geplaatste kandidaten, naargelang hun strekking.

Uiteindelijk gaf dit, de verkozenen van de eerste stemronde inbegrepen, de volgende verdeling aan zetels:

RPR	242	(voorheen 127)
UDF	206	(voorheen 129)
Andere rechtsen	36	(voorheen 11)
P.S. en bondgenoten	67	(voorheen 282)
Kommunisten	24	(voorheen 27)
Diversen	1	(voorheen 0)
F.N.	0	(voorheen 1)

Uiteindelijk geeft dit een rechtse meerderheid van 484 zetels op de 577 die in het Franse Parlement zetelt of met 44 % van de stemmen behaalt rechts 84 % van de zetels.

Wat in het bijzonder opvalt is het enorm aantal kiezers die aan de stemming niet deelnamen of blanco stemden. Evenzeer in de eerste als in de tweede stemronde. Dit mag zeker als een breuk beschouwd worden tussen de Franse burger en de politieke wereld.

Een bittere pil voor het Franse volk

Rechts heeft tijdens de recente Parlementsverkiezingen een massale overwinning behaald. In de hiernavolgende staande rubriek publiceren we hierover concrete cijfers. De socialisten die enerzijds tien jaar over een regeringsmeerderheid beschikten en anderzijds twaalf jaar op de invloed van een socialistisch President, François Mitterrand, konden rekenen, liepen een smadelijke nederlaag op. En wat een nederlaag. Meer dan de helft van hun kiezers keerden hen de rug toe. In verschillende, sinds lang voor de oorlog bezette bolwerken zoals b.v. de Nord of de Pas de Calais, werden hun vertegenwoordigers tot één derde herleid. De kiezers hebben niet speciaal voor rechts gestemd, maar hebben een afstraffing willen geven aan de P.S. en zijn beleid. De P.S. heeft de verwachting niet beantwoord die de bevolking, na de linkse overwinning in 1981, in de socialisten had gesteld.

Zeker er dienen enkele positieve punten vernoemd. Het pensioen aan 60 jaar, de vijfde week jaarlijks verlof en het gewaarborgd (R.M.L.) levensminimum zijn er enkele van. Maar er zijn ook de drie miljoen werklozen en de vele regeringsbesluiten waarin de gewone man, met een dalende koopkracht en/of vermindering van zijn sociale voorzieningen, de dupe is. Lionel Jospin, gewezen P.S.-sekreteraris, heeft hier zelf nog gewezen bij zijn ontslag uit het Bureau van de P.S. ("Le Monde" 4/4): "Links dankt zijn mislukking aan zich zelf.

Het aanvaarden van de werkloosheid, de breuk met de volkswagen, de praktijken die ver verwijderd zijn van onze idealen zie daar de reden van onze afgang na twaalf jaar macht." En Jean-Pierre Chevènement zegde de avond van de verkiezingen:

"De Fransen hebben de socialisten niet afgestraft omdat ze socialisten waren maar omdat ze dit niet meer waren. De P.S. heeft niet gefaald door overdreven ambities maar door gebrek hieraan wanneer deze voor de Beurs koos tegen de tewerkstelling en "de macht om de macht" het enig perspectief was".

François Hollande, uittreidend volksvertegenwoordiger zegde van zijn kant op de recente P.S.-konferentie "Links moet angst opwekken bij de geldmachten daar waar tijdens de periode die een einde neemt, deze zich steeds met het kapitaal geïdentificeerd heeft". Uiteindelijk zijn dit late vaststellingen.

Want het geheel van de P.S. heeft als regeringspartij een politiek gevoerd die weinig afwijkt van de wijze waarop een rechtse regering het zou aanpakken. Zo wijken de standpunten inzake Europa, in bijzonder Maastricht, weinig of niets af van wat Chirac, Giscard d'Estaing en Balladur voorstaan. Waren ze het met deze niet roerend eens tijdens de campagne voor het referendum over Maastricht?

Roland Dumas, de socialistische minister van buitenlandse zaken, erkende dit nog in

zijn verklaring tijdens de verkiezingsavond van 28/3: "Ik hoop en reken er op dat de nieuwe regering onze Europese politiek zal verder zetten".

Ook President Mitterrand drukt zich in die zin uit tijdens zijn toespraak van 29/3 waarin hij de aanstelling van Balladur als Eerste Minister aankondigde.

Maar ook andere feiten hebben de socialisten de das omgedaan. Er waren de "affaires", de corruptieschandalen, waarin talrijke socialistische parlementsleden betrokken waren. Ook rechtse Parlementsleden, en niet de minste, bezondigden zich hieraan maar de linkse kiezers hadden dit, in ieder geval, niet van hun verkozenen verwacht. En dan nog veel minder van het initiatief van de socialistische regering die in het Parlement, met de steun van rechts, een amnestiewet liet stemmen waardoor over alle schandalen de spons werd geveegd.

Maar er is ook het bloedschandaal geweest, waarbij zeker iedereen boter op het hoofd heeft, maar waar tengevolge van de dubbelzinnige houding van de P.S. het uiteindelijk deze laatste was die de gebroken potten betaalde.

Daarenbovenop komt dan nog de innerlijke strijd tussen de Partijbonzen die o.m. op het P.S.-Kongres te Rennes werd opgevoerd. De strijd om de macht tussen Rocard, Fabius, Mauroy, Jospin e.a. die van in de coulissen door President Mitterrand werd gemanipuleerd.

Een strijd waarin echter niet de politieke opties aan de basis lagen maar gewoon een strijd om de touwtjes in handen te krijgen en een nominatie als presidentskandidaat af te dwingen.

De progressieve Franse bevolking, de linkse krachten, zullen tot hun spijt moeten vaststellen dat, na de nederlaag van de P.S. en de overweldigende meerderheid van rechts, de Partijleiders hieruit geen conclusie getrokken hebben.

Dat, zoals blijkt uit de P.S.-Konferentie van 3 april, het bekvechten verder gaat.

Een rechtse regering, waarin ook de vroegere anti-Maastrichters als Pasqua en Seguin zich hebben aangesloten, belooft weinig goed voor de Franse werkende bevolking.

Meer dan ooit zal een samenbundeling aan de basis van alle progressieve krachten nodig zijn om zich tegen de politiek van deze rechtse regering te verzetten.

A.D.S.

Italië: een staat in ontbinding

De Italiaanse pers heeft aan het schiereiland de naam gegeven van "Tangentepoli". "Tangentepoli" of de planeet corruptie of ook het land van de steekpenningen. Met de sinds jaren heersende maffiapraktijken is in Italië de cirkel rond. Een jaar geleden door enkele magistraten op gang gebracht heeft de operatie "Mani pulite" (propere handen) een algemeen corruptiesysteem aan het licht gebracht dat in het geheel van de economie van toepassing is. De Italianen hebben meteen ontdekt dat, in de zogeprezen "vrije markteconomie" de wet van de "tangenten" (steekpenningen) nauw verbonden is met de regels van de concurrentie in het perspectief van kontrakten voor openbare werken in te palmen. Protagonisten van deze praktijken: van de ene zijde, leiders van privé en openbare bedrijven, van de andere kant politieke leiders, ministers, parlementairen, regionale en lokale verkozenen.

Een verantwoordelijke van het rekenhof schat dat voor zowat 6.000 miljard Bfr. op die wijze aan de kant werden gezet. "Mani pulite" zorgde voor een werkelijke politieke aardbeving. Half maart waren niet minder dan 200 parlementsliden op de 930 van corruptie beschuldigd en van 25 werd reeds de parlementaire onschendbaarheid opgeheven. Vijf partijleiders (de socialist Craxi en zijn liberale, radikale, kristendemokratische, republikeinse en sociaaldemokratische collega's) ontvingen reeds het bericht dat een of meerdere onderzoeken tegen hen werden ingesteld. Voor Craxi liefst 7. Patroons van belangrijke firma's als deze van Fiat en de staatsholdings El en ENEL zitten in hetzelfde bootje. En het aantal burgemeesters die worden aangepakt neemt iedere dag toe.

En... als klap op de vuurpijl is nu ook ex-premier Giulio Andreotti (7 maal eerste minister) in beschuldiging gesteld voor banden met de maffia. Het enig antwoord van deze gediskrediteerde politici bestaat er nu in om te trachten het kiessysteem in hun voordeel om te buigen om, ondanks alles, aan de macht te blijven. (ads)

Carl von Ossietzky Nobelprijs voor de Vrede, nog steeds schuldig!

Carl von Ossietzky, de Duitse katholieke vredesmilitant die in 1938 overleed ten gevolge van ondergane martelingen in het concentratiekamp van Papenburg, was voor de anti-fascistische militant van de jaren dertig geen onbekende. Carl von Ossietzky is wellicht de enige die in een concentratiekamp zuchtend in 1935, na een internationale solidariteitskampagne, de Nobelprijs voor de vrede werd toegekend.

Geboren op 3 oktober 1889 te Hamburg, diep getroffen door de gruwelen van de oorlog van 14/18, smijt hij zich vanaf de jaren twintig in de Duitse vredesbeweging. In 1922 richtte hij de beweging "Nie wieder Krieg" op. Hoofdredacteur van het tijdschrift "Die Weltbühne" verdedigt hij de humanistische tradities uit de Duitse geschiedenis en bestrijdt het Duits militarisme. In 1929 was van zijn hand een artikel verschenen "Windiges in der Deutschen Luftfahrt" waarin hij de geheime herbewapening van Duitsland aanklaagt. Voor die feiten werd Ossietzky op 23 maart 1931 door het Gerechtshof van Leipzig tot 18 maanden "Tuchthaus" veroordeeld als 'verrader van Duitsland'. Wat was er in die Luftfahrt aan de gang waarover Ossietzky schreef. In 1929 was de 'Lufthansa' opgericht. De voor de burgerlijke luchtvaart bedoelde maatschappij bleek als dekmantel te dienen voor de bouw van een militaire luchtvloot. Daaronder de nachtbombenwerper J.U. G. 24 die in Zweden gebouwd werd en nadien in geheime basissen werd ondergebracht.

In 1929 stond al een deel van de "Luftstreitkräfte des Heeres" klaar en de Oberstleutnant Felny had al gepland dat Duitsland in 1938 over 960 "Kampflugzeugen" zou beschikken. De financiering gebeurde door gelden bestemd voor de civiele luchtvaart naar "des Heeres" over te hevelen. Dit alles was in strijd met het door Duitsland getekende vredesakkoord. Tegelijkertijd was er een gelijkaardige operatie aan de gang bij de vloot waar spoedig de "Kriegsmarine" het licht zag.

Dit alles was door Ossietzky aan het licht gebracht en daarvoor werd hij als verrader van Duitsland veroordeeld. Toen in 1933 de nazis aan de macht waren gebracht en Herman Goering chef van de Luftwaffe werd, konden de nazis het reeds begonnen werk met dubbele ijver voortzetten. Carl von Ossietzky werd meteen aangehouden en in het concentratiekamp opgesloten.

Het toppunt van de zaak Ossietzky doet

zich voor in 1992! De universiteit van Oidebourg stelt voor de naam van von Ossietzky aan haar instelling te geven. De dochter van Carl von Ossietzky, Rosalinda Ossietzky-Palm, verzoekt het Duitse gerecht het proces van "landverraad" van Carl te herzien en hem te rehabiliteren. Een veroordeling die al in 1932 door de grote Duitse schrijver Thomas Mann was aangeklaagd als politieke afrekening om Ossietzky de mond te snoeren.

Het verzoek tot rehabilitatie kwam voor het "Kammergericht van Berlin-Charlottenburg" en werd daar afgewezen. Die uitspraak werd in december 1992 door het Bondsgerecht van Karlsruhe opnieuw behandeld en... bekrachtigd. Nobelprijdrager voor de Vrede, Carl von Ossietzky, blijft dus voor het Duitse gerecht een landverrader.

Luister naar de uitspraak van dat Bondsgerecht: "Het Bondsgerecht heeft alle argumenten onderzocht en beoordeeld.

De Nobelprijdrager, die aan de gevolgen van de "Gestapohaff" overleed, heeft zich niettemin schuldig gemaakt aan het verbreken van de plicht van trouw aan zijn staat en daarmee de veiligheid van het Reich verstoord".

Met die uitspraak werd een zwart gat in de Duitse rechtspraak ontdekt.

Vergeeten we toch niet dat Hitler zijn misdaden legitimeerde door "das wohl des Reiches" als opperste wet uit te roepen. Wat natuurlijk een vraagteken opwerpte.

De rechters van Kohl, zegt Ossietzky's dochter Rosalinde, weigeren dus zodoende de handelingen te veroordelen die rechtstreeks tot de opkomst van het fascisme hebben geleid, wat een wereldoorlog tot gevolg had. De ongeloflijke 'vergevingsgezindheid' van de Duitse magistraten tegenover de brandstichters van de migrantenhuizen, gaat dus inderdaad gepaard met een blijvende haat tegenover diegenen die het fascisme bestreden.

A. De Coninck

Verandert een politieke cultuur met een kiesstelsel mee?

De Italianen hebben dus massaal ja geantwoord op de vraag of de senatoren voor ca. drievierden volgens het meerderheidsprincipe kunnen verkozen worden. Toch moet dit eerder als een afkeuring van het huidige politieke establishment en een roep om politieke vernieuwing dan als een weloverwogen, principiële keuze voor een meerderheidsstelsel als zodanig beschouwd worden. Ze hebben in de hoop dat de huidige politieke janboel maar best door 'iets anders' kan vervangen worden hun steun aan het voorstel betuigd.

Maar is het evenredigheidskiessysteem nu werkelijk de belangrijke oorzaak van de huidige politieke corruptie en de lamentabele toestand van het land en zal het er op verbeteren als de hervormingen eenmaal ook in de Kamer doorgevoerd zijn? Dat lijkt ons een hersenschim. Al sinds W.O. II is het Italiaanse kiesstelsel, zowel in Kamer als Senaat zeer proportioneel, wie 1 à 2 % van de stemmen haalt krijgt een aantal zetels toegewezen. De Kamer wordt gekozen via 31 kiesomschrijvingen die sterk in grootte kunnen variëren maar gemiddeld ca. 20 parlementairen afvaardigen. Elke kiezer mag één voorkeurstem op een partijlijst aanbrengen. 630 zetels worden verdeeld door in eerste instantie het aantal stemmen dat een partij in een kiesdistrict behaalt te delen door het kiesquotiënt van dat district (aantal uitgebrachte stemmen/aantal te begeven zetels + 2). Na de toewijzing van de zetels aan de partijen die op deze wijze parlementsleden kunnen afvaardigen verdeelt men de overige zetels via een transfer van de reststemmen in de verschillende districten een 'Nationaal kiescolloège'. De reststemmen van alle partijen die in totaal meer dan 300.000 stemmen behaalden worden samengegeld. Op basis van dit aantal reststemmen dat overgebracht wordt naar de nationale gesloten lijsten, die elke partij ingediend heeft (waar de kiezer dus niet rechtstreeks voor stemt) verdeelt men de nog vacante zetels. Dit systeem is dus een correctiemechanisme ten voordele van kleine partijen.

De 308 senatoren werden op een andere, ook evenredige en even omslachtige wijze gekozen. In 238 zeer kleine kiesdistricten komt voor elke partij één kandidaat op, men werd verkozen als men 65 % van de stemmen haalde. Dit gebeurde zelden, zodat haast alle stemmen van de kiesdistricten in enkele regionale kiescolleges gehergroepeerd werden, zo verdeelde men evenredig het aantal zetels onder de partijen. De vertegenwoordigers van die partijen waren diegene die de meeste stemmen behaalden, ongeacht of ze in een groter of kleiner district opkwamen. Zo kon het gebeuren dat er in bepaalde districten 3 verkozenen waren en in andere geen enkele. Vanzelfsprekend was zowel in

de Kamer als in de Senaat, door hun rol bij de lijst- en kiescollegesamenstellingen, de macht van de partijen over hun kandidaten groot. Proportionele systemen bevorderen dus meestal wel de participatie, vooral als men grote kiesomschrijvingen gebruikt (cf. het Nederlands kiesstelsel).

Wat houdt de recente hervorming van de Senaat nu in? In de 238 kiesdistricten wordt de kandidaat met de meeste stemmen verkozen, hoe laag of hoog zijn behaald kiespercentage ook is. Men past dus voor 3/4 van de senatoren het relatieve meerderheidsstelsel in één stemronde (cf. het Engelse kiesstelsel) toe, wel worden de overige 77 senaatszetels nog evenredig onder de partijen verdeeld.

Pro en contra

De promotoren van het nu goedgekeurde referendumvoorstel menen, als men ook de Kamer op een dergelijke wijze gaat hervormen Italië stabielere regeringen te kunnen bezorgen. Vele kleine partijen die nu in het Parlement zetelen zullen dan verdwijnen, één- of tweepartijregeringen zouden mogelijk moeten worden. Italië werd na W.O. II jarenlang geregeerd door talrijke, instabiele meerpartijregeringen (51), doch over het algemeen van steeds dezelfde partijen. (Christendemocraten (DC), socialisten (PSI), sociaal-democraten, liberalen en republikeinen). Men wilde absoluut niet met de kommunistische PCI of de neofascistische MSI regeren zodat steeds dezelfde partners op elkaar aangewezen waren. Als gevolg daarvan viel de regering bij de minste moeilijkheden tussen de traditionele partijen en de daaruit voortspruitende politieke corruptie zouden door dit stelsel moeten bemoeilijkt worden, de kiezer moet meer invloed krijgen op de regeringvorming en afwisselend aan de macht komende partijen zouden elkaars activiteiten beter kunnen controleren. Via de uninominale districten zouden de lokale belangen van de kiezer en niet deze van de partijen of andere belangengroepen gediend worden.

Kortom, het zijn de klassieke argumenten voor een geïdealiseerde voorstelling van meerderheidsstelsels, die deze voorstanders van de 'dictatuur van de

vertegenwoordigers van de grootste minderheid' gebruiken.

De principiële argumenten contra een meerderheidsstelsel zijn nochtans talrijker: er zijn niet alleen de vaak absurd disproportionele zetelverdeling (cf. de recente Franse verkiezingen), de uitschakeling van kleine partijen, het bemoeilijken van de doorbraak van nieuwe partijen, de jarenlange éénpartijregeringen en de machtsconcentratie maar ook kan het een hevige politieke polarisering tussen sociale groepen of tussen diverse regio's te weeg brengen. In de huidige omstandigheden zouden bij meerderheidsverkiezingen het noorden vooral vertegenwoordigd worden door de Lega Norde, het centrum door de PDS en het zuiden door de DC. Het gevaar dat Italië op termijn uiteenvalt in een arm zuiden (de Mezzogiorno) en een rijk noorden is niet denkbeeldig. Meerderheidsstelsels in heterogene landen bevorderen het (dikwijls economisch gefundeerd) nationalisme en bemoeilijken de consensuśvorming. En dat uninominale kiesdistricten de politieke zeden zouden veranderen en de belangen van de kiezer er beter zouden door behartigd worden is ook uiterst betwistbaar. Op langere termijn verzwakt het misschien de macht van de partijen over hun kandidaten maar zeker niet het cliëntelisme: integendeel, de kandidaten staan individueel meer bloot aan de politieke druk van hun financiers en lokale lobby's (cf. de V.S.).

Het cliëntelisme en de corruptie zouden op termijn nog kunnen hersteld of bevorderd worden, daar waar het gerecht dit voorlopig toch enige klappen heeft kunnen toebrengen. Niet toevallig zal het systeem juist vele kleine oppositiepartijen, die dikwijls met het huidige 'Tangentopoli' niets te maken hebben, uitschakelen; vele kiezers zullen niet of nauwelijks meer vertegenwoordigd worden. De DC echter, die eerst zeer terughoudend t.o.v. het voorstel stond maar bij de laatste opiniepeilingen stevige klappen leek te zullen krijgen stonde het uiteindelijk wel, het is waarschijnlijk ook haar enige kans om haar voorheen onaantastbare machtspositie te kunnen behouden.

WDR

De zure vruchten van de 'Fluwelen Revolutie'

U weet nog wel hoe we in het najaar van 89 bijna elke dag geconfronteerd werden met beelden van de gebeurtenissen in Tsjecho-Slovakije en commentaren op de instorting van de gevestigde politieke structuren. Maar nu is het in de media stil geworden rond de gevolgen van de 'fluwelen revolutie' in Tsjechië en Slovakije. We mochten vernemen dat het land uit elkaar is gevallen, maar over de levensomstandigheden van de man in de straat komen we zeer weinig te weten. Deze problemen zijn blijkbaar niet sensationeel genoeg voor de perswereld. Thans hoort men er heel andere geluiden dan eind 89, begin 90; de roes is voorbij. Velen kunnen moeilijk in hun levensonderhoud voorzien: dit is voor hen een dagelijks probleem geworden.

Economische gegevens

Als we enkele economische gegevens bekijken, dan zien we dat sinds eind 89

- de industriële productie gedaald is met 37 %;
- de bouwindustrie 28 % en de transportindustrie 44 % achteruitgegaan zijn;
- de landbouwproductie met 30 % verminderde.

Een grafiek in de krant 'Cesky danik' toont dat de daling van de staalproductie over het hele territorium 28 % bedraagt, 31 % in Tsjechië en 21 % in Slovakije. Kortom, geen enkele economische sector ontsnapt aan de neerwaartse trend in de productie. De inkrimping van de economische activiteit moet men zien in de context van de gevoelige devaluatie van de Tsjecho-Slovaakse kroon en de scherpe prijsstijgingen voor voeding, huur en diensten.

Steeds hogere prijzen

Wie regelmatig het land bezoekt stelt vast dat de burger steeds moeilijker in zijn levensonderhoud kan voorzien. In 89 kostte een broodje (croissant) 0,4 Kr, nu 1,2 Kr; een liter melk 2 Kr, nu 9 Kr; 250 gr boter 9 Kr, nu 20 Kr. In Praag kon men in 89 de metro nemen voor 1 Kr, nu kost een kaartje 4 Kr. Voor een gevulde boodschappentas waarvoor men in 1989 aan de kassa 100 Kr had betaald, zou men nu 236 Kr moeten neertellen. Ook de huur, energie, water, medische verzorging enz... zijn veel duurder geworden. De auto van de Tsjecho-Slovaak was en is de Skoda, nu in handen van de Volkswagen-groep. Deze kostte in 89 60 tot 80.000 Kr naargelang de uitrusting, nu varieert de prijs van 150 tot 200.000 Kr. De lonen zijn weliswaar aangepast maar de koopkracht van de burger daalt maar verder.

Het gemiddelde inkomen bedraagt 4500 Kr per maand; om het hoofd te kunnen bieden aan de stijgende levenskosten zou dit moeten opgetrokken worden tot 7000 Kr. Met 2200 Kr, het overlevingsminimum vastgelegd door de huidige Tsjechische regering, kan men bij de huidige prijzen niet meer rondkomen. Vooral de gepensioneerden zitten onder deze inkomensgrens en vele sociale diensten waarvan ze voor 89 konden

gebruik maken zijn afgeschaft. Mijn gepensioneerde vriendin krijgt nu een uitkering van 3.000 Kr per maand. Ze woont in haar eigen huis, maar iedere maand moet ze een voorschot van 500 Kr. geven voor energiekosten, waterverbruik enz...; eind 92 moest ze voor 3000 Kr aan gemeentebelastingen betalen. Zo blijft er voor haar een inkomen over van 2500 Kr per maand voor voeding en andere noodzakelijke uitgaven.

Men is nog niet aan het einde van de tunnel gekomen want de meeste grote ondernemingen, vooral de arbeidsintensieve bedrijven, werden nog niet geprivatiseerd. Zowel in Tsjechië als in Slovakije moet men dus rekening houden met een snel stijgende werkloosheid. Niet alleen kommunisten keuren de huidige politiek van Klaus af, ook vroegere dissidenten zoals prof Milan Zeleny, die voor 89 aan een Amerikaanse Universiteit doceerde. Deze bestempelde Klaus' politiek als katastrofaal voor het land.

Cultuur - onderwijs

Ik heb tijdens mijn talrijke reizen doorheen het land kunnen vaststellen dat het land over een zeer goed uitgebouwd net van theaters, bioscopen en cultuurhuizen beschikte. Vele theatergezelschappen kregen financiële steun van de overheid, bedrijven en sociale verenigingen. Maar nu is men verplicht cultuurhuizen en theaters te sluiten enerzijds uit geldnood en anderzijds omdat de toegangsprijs voor vele burgers te hoog geworden is. Vroeger werd de cultuur voor een zo ruim mogelijk publiek toegankelijk gemaakt doordat de staat, bedrijven en vakbonden er financieel toe bijdroegen, maar deze tussenkomsten zijn nu praktisch volledig stopgezet. In Praag zitten theaters en concertzalen vol met buitenlanders, je ziet er vanwege de hoge toegangsprijzen nog maar weinig Tsjechen. Cultuur wordt opnieuw alleen maar toegankelijk voor diegenen die het kunnen betalen.

De laatste 10 jaar voor 89 had men van overheidswege grote inspanningen gedaan om het net van sociale vakantiehuizen uit te bouwen. De prijs was zeer goedkoop, in de meeste gevallen moest de vakantieganger en zijn familie maar

een klein deel of hoegenaamd niets betalen, daar de kosten door het sociaal fonds van zijn bedrijf gedragen werden. Nu moeten deze huizen zichzelf financieel bedruipen, hetgeen hogere verblijfskosten met zich meebrengt en het opdoeken van alle socio-culturele activiteiten in het vakantiehôtel betekent. Door de economische veranderingen en het huidige sociale beleid van de regering zijn ook de staatssubsidies en de financiële inbreng van de bedrijven weggevoerd zodat een vakantieverblijf voor een Tsjechisch of Slovaaks gezin niet meer betaalbaar wordt. De vakantiecomplexen worden meer en meer ingenomen door buitenlandse toeristen, tijdens de toeristische periodes heeft men er dikwijls de indruk in Duitsland of in Oostenrijk te zijn. Ook in de badsteden worden de autochtonen verdrongen door meer kapitaalkrachtige buitenlanders.

Het verval van de goede zeden en de steeds maar stijgende kriminaliteit ergert de mensen. Vooral in Praag en nog enkele grote steden klagen ze over de wildgroei van striptease-lokalen en bordelen, straatprostitutie, aanrandingen, zakkenrollers, enz... Praag wordt in sommige kringen het Bangkok van Europa genoemd. Er ontwikkelt zich een vrouwenhandel, in handen van buitenlandse bordeelhouders. Jongens en meisjes worden met smoejes en beloften over het vele geld dat ermee te verdienen valt in de val gelokt en komen tenslotte in een bordeel in het buitenland terecht.

In een nieuwsuitzending op BBC 2 werd aandacht geschonken aan het probleem van de prostitutie langs de autobaan naar Duitsland en in Praag. Die vrouwen maken er geen geheim van dat ze snel geld willen verdienen. Een jonge vrouw deed haar relaas van het feit dat ze door haar eigen broer verkocht werd aan een Duitser. NOS 3 zond een reportage uit over de jongensprostitutie rond het Centraal Station in Amsterdam. Een straatwerker vertelde dat de meeste jongens uit Oost-Europa komen, het merendeel uit Tsjecho-Slovakije. Men interviewde ook twee Tsjechische jongens, die in een bordeel werken van de Amerikaan Higgins, bezitter van meerdere bordelen en sexshops in de stad.

De toeristen hebben de stijgende straatcriminaliteit in Praag en het land zelf al

kunnen ervaren. Door mijn werk in de toeristische sector kon ik vaststellen dat in de jaren 90/91 iedere groep die we naar Praag zonden het slachtoffer werd van diefstal. Onze bus op de parking voor het hotel werd 's nachts opengebroken en leeggeroofd. Praag is een stad voor de buitenlanders geworden, men wenst de eigen burgers uit de hotel-restaurants te krijgen. Dit kan men o.a. constateren in hotel Europa-Paris Slovio waar de niet-hotelgasten in het restaurant een toeslag van 10 Kr dienen te betalen.

De uitverkoop bij de privatiseringen

Een van de eerste maatregelen van de nieuwe bewindvoerders was de restitutie van de eigendommen van de gewezen groot-burgerij, de kerk en de uitgeweken Tsjechoslovaken: zo kregen Havel en co hun eigendommen, die door de overheid genaast en voor de bevolking opengesteld waren, terug. Panden in winkelstraten, waaronder deze rond het Wenceslasplein kwamen zo terug in het bezit van de vroegere eigenaars. Maar sommigen onder hen verblijven in het buitenland en zijn absoluut niet van plan om naar Tsjechië terug te keren of de gebouwen te laten onderhouden. Anderen willen het teruggekregen pand zo vlug mogelijk verkopen. Voor buitenlandse winkeliers is dit een ideaal klimaat om snel en goedkoop een winkelpand te verwerven en zo een etalage te hebben op dit voorname plein in één van de mooiste steden in Centraal-Europa. Het valt iedere toerist op hoe weinig Tsjechen in deze exclusieve zaken hun inkopen doen, ze kunnen alleen maar kijken. De teruggave van de woningen aan de eigenaars ging gepaard met regelmatige gevoelige huurverhogingen.

Er moet nog een grote privatiseringsgolf van grote bedrijven met veel werknemers komen, binnenkort dreigen vele burgers hun werk te verliezen. De reeds geprivatiseerde bedrijven behoren vooral tot de horeca-, de winkel- en de dienstensector. In deze bedrijven of in de joint-ventures hebben de werknemers reeds aan den lijve ondervonden wat de 'vrije markt' is: velen hebben hun job verloren en diegenen die mochten blijven leven onder de constante druk bij de volgende lichter afdankingen te kunnen horen. Het is geen geheim dat de kandidaat-investeerders vooral Duitsers zijn: 80,5% van de buitenlandse investeringen zijn Duits. Het laat hen toe nieuwe afzetmarkten voor hun produkten te vinden en op termijn de lokale concurrentie uit te schakelen. Ze kunnen het reeds uitgebouwde productie-apparaat optimaal laten draaien. Met de hefboomen van de economie in handen kan men tevens

veel beter zijn politieke wil opdringen aan de regeringen in Praag en Bratislava. Het gevaar bestaat dat Duitsland zich terug in de tijd van het protectoraat Bohemen en Moravië tijdens WOII gaat wanen. Men kan de Duitse invloed reeds in de winkels bemerken; vele produkten vertonen al het label 'made in Germany'. Ze vervangen de Tsjechoslovaakse produkten en zetten de leefbaarheid van de Tsjechische en Slovaakse bedrijven op de helling met alle gevolgen voor de werkgelegenheid en de Inkomens van de burger. Weliswaar mochten de buitenlanders geen winkels kopen, maar niets verhinderde de gretige Duitsers, Italianen, Oostenrijkers en Fransen een Tsjech of een Slovaak als stroman naar de veiling te sturen, zo kreeg de hele operatie een legaal verloop. Voor de buitenlanders is dit een gunstig middel om zwart- of misdaadgeld wit te wassen, ze moeten geen moeilijkheden met de huidige bewindvoerders vrezen.

De hold-up van de eeuw

Om de politiek van privatisering of uitverkoop van staats-eigendommen w.o. gronden en bedrijven een populair tintje te geven heeft de regering Klaus de truuks met het bonnenboekje bedacht. De bezitter van zo een bonnenboekje (waarde: 1100 F) kan eventueel aandeelhouder worden van een te privatiseren bedrijf door het toe te vertrouwen aan een investeringsfonds. Zo kan hij zich volgens Klaus & co ontwikkelen tot een soort volkskapitalist. Maar iedereen die de aandelenmarkt een beetje kent, weet dat dergelijke kleine aandeelhouders niet voldoende stemmen hebben om de beleidspolitiek van de onderneming mee te kunnen bepalen.

De realiteit in Praag ziet er dus anders uit. Gelijktijdig met de verkoop van het bonnenboekje verschenen ook honderden duistere investeringsfondsen op de markt. Ze zetten via T.V. en de andere media de mensen er toe aan die bonnen te kopen en ze toe te vertrouwen aan hun fonds die ze later zal beleggen bij de privatisering van de bedrijven. Van de meer dan 400 geregistreerde fondsen zijn er maar enkele die bindingen hebben met banken die de betrouwbaarheid van deze beleggingsfondsen kunnen waarborgen. Zo is er b.v. het Harvard Capital & co, opgericht door een Tsjechische emigrant uit de USA, erin geslaagd 400.000 bonnenkopers een kontrakt te laten ondertekenen waarbij ze hun bonnenboekje aan het fonds toevertrouwen of het later enkel aan het fonds mogen verkopen. Vele van deze fondsen zullen in de mist verdwijnen of over kop gaan. Vaarwel, spaargeld en mooie dromen van de brave burger! Met deze operatie wilde Klaus enerzijds de mensen nog een illusie rijker maken

over de weldaden van de vrije markteconomie, maar de bedoeling was vooral zeer veel geld uit de omloop te halen, want dat is mooi meegenomen in een aarzelende economie. Vele burgers hebben reeds bemerkt dat ze bij de neus genomen werden en vrezen het ergste voor hun geld, daarom proberen ze hun bonnenboekje zelfs onder de aankoopprijs kwijt te raken.

Een andere nieuwe activiteit, vooral in grote steden als Bratislava en Praag is de jacht die burgers op toeristen maken om hun kronen om te wisselen tegen harde valuta om hun geld tegen de ontwaarding van de kroon te beschermen.

Landbouw

De agrarische produktie verminderde in 91 met 10 %, de werkloosheid onder de landarbeiders bedroeg in 90 6 % en de verkoop van agrarische produkten verminderde met 35 % van januari tot april 1991. De prijzen bleven in 90 vrij stabiel, maar na de prijzenliberalisatie ging het inkomen van de landbouwcoöperatieven met 50 % naar beneden. Dat was vooral te wijten aan het duurder worden van energie, meststoffen, zaaigoed, aan de vermindering van de staatssubsidies en aan de accumulatie van onverkochte produkten. De meeste landbouwbedrijven bevinden zich in een deficitaire toestand, in 1990 bedroeg hun totale schuld 600 miljoen kronen, eind oktober 91 was dit bedrag reeds opgelopen tot 10 miljard kronen. Tot de 'fluwelen revolutie' produceerde het land genoeg voedsel om de eigen bevolking te voeden en nog een groot deel uit te voeren naar de landen van de vroegere COMECON. De inkrimping van de interne markt en het wegvallen van de buitenlandse afzetgebieden verhoogde op een zeer brutale wijze de stocks onverkochte produkten. In juli '91 bezat Tsjechoslovakije een voorraad van 1 miljoen ton graan, na de oogst kwam daar nog eens 1,4 miljoen ton bij. Verder waren er eind '91 nog 300.000 ton rundvlees, 140.000 ton koolzaad en 2 miljard liter melk in het land aanwezig. De landbouwbedrijven beschikken niet over voldoende opslagruimte om dergelijke hoeveelheden op te slaan. Ondanks allerlei kunstgrepen, zoals verkoop op vrije boerenmarkten en andere improvisaties slaagt men er niet in dit probleem op te lossen en de EG-markt is te gereguleerd en heeft teveel eigen moeilijkheden om er voldoende naar te kunnen exporteren. Tevens moeten ze de concurrentie met Polen en Hongarije aangaan, want die landen pogen ook hun landbouwprodukten op de internationale markt aan de man te brengen.

Het privatiseringsproces verloopt het traagst in de landbouwsector want slechts een kleine minderheid van de

vroegere landeigenaars of hun erfgenamen willen terug een eigen bedrijf opstarten. In 1990 werden maar 8395 personen geregistreerd, daarvan zouden er slechts 563 een bedrijf groter dan 2 ha hebben. De teruggave van landbouwgrond die na 48 genaast werd betreft kleine lapjes die aan mensen teruggelaten worden die al lang het platteland (of het land) verlaten hebben en in de stad wonen. Eventueel kunnen ze hun grond voor eigen gebruik bewerken, hetgeen hen van pas zou komen, want de prijzen in de voedingswinkels swingen de pan uit.

Een groot stuk van de genaaste bodem was eigendom van Duitsers, die na WO II, volgens de toen geldende verdragen het land moesten verlaten waardoor de Tsjechoslovaakse staat eigenaar van hun landgoederen werd. Zal men de grond teruggave aan de vroegere Duitse eigenaars? Men kan stellen dat van de totale landbouwgrond eind 1989 30,3 % staats-eigendom was en 63,6 % aan landbouwcoöperatieven toebehoorde. De privébedrijven namen in 89 slechts 3,9 % van de oppervlakte in beslag, en de lapjes grond die de leden van de coöperatieven bewerkten voor eigen gebruik 1 %. De privatisering van de landbouw interesseert het buitenlands kapitaal niet, in deze sektor kunnen geen snelle winsten gemaakt worden. Volgens de leden van de landbouwcoöperatieven vraagt de regering Klaus niet naar hun mening, de beslissingen worden hen opgedrongen. De intentie de landbouwcoöperatieven te ontmantelen is bij de boeren niet erg populair, ze staan er afwijzend tegenover daar er in 1991 reeds 150.000 banen door verloren zijn gegaan. In het Tsjechoslovakië van voor 89 was het land eigendom van de leden van de coöperatieven; ze kregen een roerende rente volgens de grootte van de ingebrachte grondoppervlakte. Velen zijn ondertussen overleden en na een regeling met de erfgenamen werd de grond onverdeeld bezit van de landbouwcoöperatie. Na 48 hebben de boeren een volledig andere werkwijze en een andere werkverdeling aangenomen en zich gespecialiseerd. De landarbeiders hadden een gelijkaardig statuut als de industriearbeiders zoals een regelmatige werktijd, sociale voorzieningen uitgebouwd. Ze hebben mee het plattelandsleven aangenamer gemaakt en de stadsvlucht afgeremd. Men kan dan ook goed begrijpen waarom de privatisering van de landbouwsector weinig respons krijgt. Meer en meer hoort men in gesprekken met Tsjechen dat ze van Klaus, Havel en co genoeg fluweel gekregen hebben, de vruchten smaken zuur. De 'fluweelrevolutie' komt bij meer en meer mensen over als een doos van Pandora.

Antoine Uytterhaeghe

Karel Van Miert en het Milieu

Een milieu-probleem is de eerste splijtzwaam die de wittebroodsweken van de nog maar pas gevormde Labour-Fianna Fail regering in Dublin dreigt te verstoren.

Zowat overal in Ierland worden "Interpretatiecentra" uit de grond gestampt, die inheemse en buitenlandse bezoekers moeten diets maken wat ze staan te bekijken.

Niemand heeft daar bezwaar tegen, alleen de plaats waar ze neergeploft worden stuit wel eens op kritiek. Milieubeschermers van binnen en buiten de grenzen zijn bijvoorbeeld niet te spreken over de inplanting van twee van die projecten, in de uitzonderlijk waardevolle landschappen van Wicklow en van de 'Burren'. De Burren is een merkwaardig kalkplateau, dat het uitzicht heeft van een maanlandschap.

Fianna Fail, de grootste van de twee regeringspartijen wil het Burren-project ten allen prijze doorduwen, de lokale middenstand heeft grote verwachtingen gebouwd op de vruchten van de toeristische vloedgolf die ze er - terecht of ten onrechte - van verwachten. De Labour Party daarentegen, en vooral haar nieuwe Minister belast met cultuur en milieubeleid is een verwoed tegenstander van het project, en wil het absoluut enkele kilometer verder, buiten het Natuurgebied, verplaatsen. Wie het halen zal, is vooralsnog een gok.

Het gekke is, dat het plan alleen maar kon verwezenlijkt worden dank zij subsidies van de E.G. Die werden op 7 oktober 1992 toegekend door de socialist, Karel Van Miert, Kommissaris voor Milieuaangelegenheden in de Berlaumont, onder voorwendsel dat de Commissie niet bevoegd is om te oordelen over de geschiktheid van de gekozen inplanting. Dit wordt ten stelligste ontkend door zijn voorganger, de Italiaan Carlo Ripa di Meana. De uittrekkende Fianna Fail regering liet de werken met spoed aanvagen, nog voor de nieuwe regering gevormd was.

Gek inderdaad, als de Milieu-voogd in Brussel, de inspanningen van de Milieu-Verknoeiers in Dublin financiert! Niettemin heeft de socialist Van Miert misschien onbewust het eerste steentje bijgedragen voor de toekomstige val van de Fianna Fail - Labour regering in Dublin. Milieuzorg is immers maar één van de agenda-punten waar beide partners lijnrecht tegenover mekaar staan (of althans de schijn geven). (F.E.)

Neo-Nazi's marcheren op rock

De Britse BBC vertoonde onlangs een documentaire over de activiteiten van de neo-nazi's, en meer speciaal van de BRITSE NATIONALE PARTIJ, de evenknie van ons eigen Vlaams Blok (*).

De knokploegen van de BNP bestaan hoofdzakelijk uit Skinheads die hun energie putten uit de ophitsende muziek en "lyrics" van een neo-nazi Heavy Metal band, "The Skrew-drivers", die regelmatig op toernee gaat op het vasteland. Hun teksten zijn regelrechte aansporing tot rassenhaat, tot en met moord, tegen de etnische minderheden.

Ze terroriseren Indiërs, Pakistani, zwarten en joden, en hebben al een aantal moorden op het geweten. Ze zijn vooral actief rond voetbalterreinen, en zijn tuk op straatmanifestaties in wijken met etnische minderheden. Deze provokaties kunnen volgens de politie niet verhinderd worden, in naam van de vrijheid... De provokateurs genieten bovendien van politiebegeleiding/bescherming tegen mogelijke tegenmanifestanten.

De rol van lied en muziek in dit alles verdient een ogenblik aandacht. Er was een tijd dat de vooruitstrevenden inspiratie en aanmoediging konden putten uit een rijke schat aan strijdlieden. Na de tijd van de flower-people en de Folk werd met inzet van grote kapitalen een nieuwe muziekkultuur opgedrongen: beat, elektronika, gedruis, verdwazing en de kultus van de mediocriteit - maar vooral: geen boodschap. Als we niet willen dat de neo-fascisten de braakliggende breinen van de niet-geëngageerde jeugd inpalmen, ware het dan niet tijd dat de anti-fascistische beoefenaars van de moderne 'jeugd-muziek' proberen de uitdaging te beantwoorden met woord en klank?

Frans Frison,
29 januari 1993

(*) Programmatitel: "Public Eye", Dublin

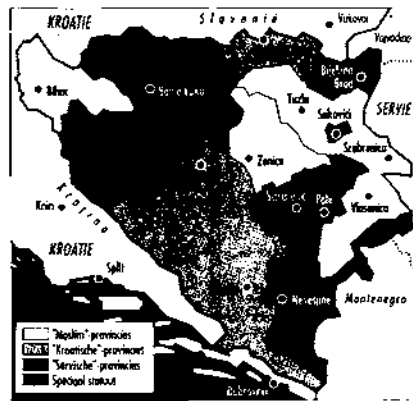
Brengt het plan Owen-Vance een oplossing?

Biedt het Owen - Vance plan een oplossing voor de 1 jaar oude ultranationalistische waanzin die in Bosnië is losgebarsten? Wat houdt het plan in feite in? Een beknopte situatieschets en een paar bedenkingen.

Het plan omvat 3 luiken: een constitutioneel, een territoriaal en een militair. We beperken ons tot de eerste twee onderdelen. Ook laten we buiten beschouwing hoe het plan eventueel zou kunnen uitgevoerd worden.

Eerst en vooral: Bosnië moet volgens het plan een gedecentraliseerde staat worden, waarbij de meeste regeringsfuncties bij de provincies zullen berusten. De centrale regering telt 9 leden, 3 van elke bevolkingsgroep, die door de grondwet als de samenstellende eenheden van de staat erkend worden. Het voorzitterschap wisselt om de 4 maanden. Uitsluitend tot haar bevoegdheden behoren: de uitwerking van een nieuwe grondwet, de voorbereiding van nieuwe verkiezingen, buitenlandse handel en douanezaken, buitenlandse zaken en de centrale belastingen. De provincies kunnen dus geen internationale verdragen afsluiten en krijgen geen internationaal statuut. Alle zaken van vitaal belang voor elk van de 3 etnische groepen worden grondwettelijk vastgelegd en kunnen slechts mits onderling akkoord van de 3 partijen gewijzigd worden, regeringsbeslissingen kunnen echter niet door een veto van één van hen worden tegengehouden. Er moet een democratisch verkozen nationaal parlement en proportioneel verkozen provinciale parlementen komen, evenals een onafhankelijke rechtsmacht, in elke provincie. Het voorzitterschap moet door 3 afgevaardigden, één uit elke bevolkingsgroep waargenomen worden. Ook de provinciale regeringen moeten proportioneel op basis van de etnische samenstelling van de bevolking samengesteld worden, geen enkele groep mag onvertegenwoordigd blijven. Voor de goedkeuring van de provinciale regeringsbeslissingen volstaat een gewone meerderheid. Voor wijzigingen aan de provinciale constituties of aan de grenzen van de gemeenten is de instemming van de 3 etnische groepen vereist. Tevens kunnen de provinciën eigen belastingen heffen en mogen ze er een eigen politiemacht op na houden. De internationale gemeenschap zal volgens het plan de volgende jaren een voorname rol moeten blijven spelen: ze moet de bewegingsvrijheid in Bosnië garanderen door 'corridors' tussen provincies met dezelfde etnische meerderheid te bewaken en ze mag de meerderheid van de leden van het grondwettelijk hof afvaardigen. Dit moet de geschillen tussen de centrale regering en de provincies beslechten. Voorts moet ze de demilitarisering van de staat en de

naleving van de in de grondwet opgenomen mensenrechten superviseren. Al deze bevoegdheden van internationale waarnemers en controleinstanties worden in de grondwet vastgelegd en kunnen pas bij consensus tussen de 3 etnische groepen opgeheven worden.

De verdeling van Bosnië-Herzegovina in tien autonome provincies, zoals voorzien in het plan Owen-Vance (21 januari 1993). Een van de zware problemen bij de onderhandelingen met de Serviërs situeert zich in de "Kroatische" provincie van Bosanski Brod (noorden). Die zou de corridor tussen de republiek Servië en Servische gebieden rond Banja Luka en in Oost-Kroatië (Krajina) doorbreken.

Uit "De Standaard"

Bedenkingen

De 3 partijen aan de onderhandelingstafel zijn het uiteindelijk over deze principes eens kunnen worden hoewel de Bosnische Serviërs ze enkel maar onderschrijven als ze deel uitmaken van een in zijn geheel aanvaardbaar plan. Toch zijn er bedenkingen bij dit luik te maken. Het houdt nl. totaal geen rekening met de mensen die niet in etnische termen denken: bij de parlementsverkiezingen in '91 heeft nog 25% van de bevolking op niet-etnische, multiculturele partijen gestemd. Het plan is volledig gebaseerd op etniciteitsprincipes: de unifiërende krachten worden politiek geheel buitenspel gezet, want zowel op centraal als op provinciaal bestuurlijk niveau wordt alles grondwettelijk netjes verdeeld tussen de 3 etnische politieke partijen. De provinciale regeringsbeslissingen worden bij gewone meerderheid genomen en is het plan Owen-Vance staat geen woord over wat er moet gebeuren als een etnische meerderheid de minderheden op provinciaal en gemeentelijk vlak systematisch begint te

dwarsbomen: politieke vertegenwoordiging van (etnische) minderheden wordt wel grondwettelijk vastgelegd, maar hun andere b.v. culturele rechten zijn niet voldoende gegarandeerd. Het plan legt in feite de kiemen voor verdere al dan niet door geweld uitgelokte emigratiebewegingen van minderheden. De de facto toewijzing op zichzelf al in contradictie met de bewering van de onderhandelaars dat ze multi-etnisch kunnen zijn. Nergens staat trouwens in het plan dat Kroaten en Serviërs hun milities moeten ontbinden.

Kaart

De meeste onenigheid is er dus bijgevoel over het tweede luik van het plan, nl. de concrete territoriale verdeling van de staat, de afbakening van de grenzen van de 10 provincies. Het plan voorziet 3 x 3 provincies met een duidelijke meerderheid van één etnische groep en één multi-etnische provincie, deze rond de hoofdstad Sarajevo, die volledig moet gedemilitariseerd worden. De meeste provincies zijn duidelijk zo afgebakend om hun bevolking zo 'etnisch-homogeen' mogelijk te houden. In Bosnië, multiculturele smeltkroes bij uitstek, met zoveel multi-etnische families is dit een hachelijke en eigenlijk onrealiseerbare onderneming. Gemeenten met een zelfde etnische meerderheid werden zo veel mogelijk gegroepeerd maar wel hield men duidelijk rekening met de militaire situatie: Vooral de Moslims (44% van de bevolking), die nog het duidelijkst over heel Bosnië verspreid wonen (woonden) en de zwaarste klappen in de oorlog krijgen moeten het zo territoriaal bekopen. De voorgestelde kaart bevoordeelt onmiskenbaar de Serviërs (31% van de bevolking, 43% van de oppervlakte), maar in minstens even belangrijke mate de Kroaten (17% van de bevolking, 25% van de oppervlakte). De provincies 'van' de Kroaten, die meer dan de 2 andere groepen in bepaalde streken (nl. in Zuid-Bosnië) geconcentreerd wonen omvatten gemeenten met 72% Moslims en 51% Serviërs (1). Dat de Kroaten het plan en de kaart zo snel goedkeurden is begrijpelijk, evenals het feit dat de Moslims ze uiteindelijk slechts onder grote druk, haast met tegenzin aanvaard hebben. Op enkele bijna homogeen Kroatische regio's ten westen van Mostar na, leven de 3 bevolkingsgroepen in Bosnië zo versnipperd door mekaar heen dat een geweldloze de facto etnische opdeling

van het land nauwelijks mogelijk is: hoe grillig men de kaart ook uittekent, altijd zal er wel een bevolkingsgroep of nog maar een aantal 'warlords' zich benadeeld voelen en weigeren zich terug te trekken. Zo willen de Bosnische Serviërs nu absoluut een door hen gecontroleerde corridor van Servië naar Banja Luka en Krajina (de Servische gebieden in Kroatië) en eisen daarom de Kroatische provincie nr. 3 op. Overigens is zo een corridor militair al lang gerealiseerd zodat het Groot-Servië (evenals het Groot-Kroatië) er al is. De voorgestelde Servische provincie nr. 8 is een patchwork van enclaves in Moslimgebied zodat de Serviërs dit aan het 'verhelpen' zijn door de laatste Moslimsteden in Oost-Bosnië (b.v. Srebrenica) te belegeren, hoewel ze al 70 % van het hele land in handen hebben.

Een duurzaam geweldloze 'oplossing' voor de Bosnische kwestie op basis van etnische territoriale opdelingen en het grondwettelijk buitenspel zetten van centraliserende multi-etnische krachten zonder op het hele grondgebied alle rechten van minderheden voldoende te garanderen - waarop 'Owen-Vance' tenslotte toch neerkomt - zal uiterst moeilijk te bereiken zijn. Evenmin als het creëren van 'Groot-Servië' en 'Groot-Kroatië' en een miniem Moslim-Bosnië door een etnische homogenisering van gecontroleerde grootschalige migratiebewegingen, zoals bepaalde politieke commentatoren al hebben durven opperen (2), realiseerbaar en tolereerbaar is. Dit zou overal ter wereld de adepten van het 'Eigen Volk Eerst' aanvuren, en 'etnische zuivering' uitlokken.

Als alle rechten van de 3 etnieën niet op het gehele Bosnische grondgebied constitutioneel vastgelegd worden en men tegelijkertijd het land tracht op te delen op basis van etnisch zo homogeen mogelijke territoria leidt dit waarschijnlijk uiteindelijk tot het ontstaan (bestendigen) van het 'Groot-Servië' en het 'Groot-Kroatië' en hebben we een jarenlange Moslim-guerrilla en een voortduren van de gruwelen in het vooruitzicht.

Wouter De Raes

(1) Deze gegevens komen uit een gedetailleerde kaart met de etnische samenstelling van Bosnië gebaseerd op de bevolkings-telling van '91 (Le Monde Diplomatique, maart '93).

(2) The International Herald Tribune, 01/04/'93

De NAVO, Europa, de VN en de vrede

De chaos

Sedert het einde van de koude oorlog is de grootste verwarring ontstaan over de middelen die zouden moeten worden ingezet om de vrede te handhaven of te herstellen. Ik geloof dat dit onvermijdelijk was en de resultaten kunnen alleen maar katastrofaal zijn.

Enerzijds zijn er nog altijd de tegenstrijdige economische belangen, hoofdzakelijk die van de grootmachten doch ook andere. Op dit vlak is het cynisme opnieuw troef.

Anderzijds groeit het besef dat militaire middelen geen duurzame vrede kunnen afdwingen. Voor een stuk zijn het de militairen zelf die de politieke verantwoordelijken moeten trachten dit besef bij te brengen; een omgekeerde wereld eigenlijk die door de late vereerders van Clausewitz niet kan worden geslikt.

Wanneer een VN-generaal de schade tracht te beperken door een nooit geziene persoonlijke inzet, en het enige doet wat nog kan gedaan worden, namelijk door zijn koppige menslievendheid eerbied afdwingen en de slachting in Bosnië afremmen, dan zoekt zijn eigen regering een voorwendsel om hem af te schieten. Zijn manschappen, die Morillon "le général Courage" noemen, hebben de toestand beter begrepen doch zij zijn het niet die beslissen. (Premier Baladur heeft intussen de beslissing om Morillon terug te roepen ingetrokken.)

De koude oorlog had een label evenwicht tot gevolg en het mag bijna een mirakel heten dat de wereld niet in een nucleair treffen is ondergegaan. De weerslag van het kunstmatig evenwicht wréekt zich nu. Terwijl de Westelijke wereld begint te beseffen hoe onzinnig de bewapenings-escalatie wel geweest is overheerst in Oosteuropa het gevoel van onzekerheid over de toekomst omdat men zich die gewoon zonder simpele waarheden niet kan voorstellen. Vandaar de heropleving van nationalisme en stalinisme. Het wilde kapitalisme waar Oosteuropa werd aan overgeleverd zet de kroon op het werk van destabilisatie.

Het is niet dat de zogenaamde Westerse waarden zoveel fraaier zijn dan het kommunisme doch velen willen het geloven omdat zij menen te hebben gewonnen, en het is juist dat men bij ons nooit in dezelfde mate in absolute waarheden heeft moeten geloven.

Volharden in de boosheid

Er is geen andere naam voor de bedoeling om de Serviërs in Bosnië te gaan bombarderen en het is nog een graad dwazer dan de controle over het luchtruim invoeren op een ogenblik dat het kwaad reeds is geschied en men alleen nog de bevoorrading en de hulpverlening kan bemoeilijken. Daarbij zou Thatcher van de Falklands de Moslims willen bewapenen.

Besluit

De VN zou tenminste in de toekomst de fouten begaan in Somalië, Soedan en Bosnië niet moeten herhalen in Zaïre. Een burgeroorlog vermijden kan nog zolang hij niet is uitgebroken doch dan moeten de beslissingen genomen worden door de VN. Eenzijdige acties door de Belgen, de Fransen en/of de Amerikanen zou pas het vuur aan de lont kunnen steken. De Zaïrezen moeten de gelegenheid krijgen in vrede zelf te beslissen zonder oud - of neokoloniale pottenkijkers. Er zijn teveel elementen uit het verleden die het oude wantrouwen kunnen doen heropflakkeren. Alleen onpartijdige blauwhelmen kunnen de gewapende bonden scheiden.

Zoals overal in de wereld is er in Zaïre grote onzekerheid omdat men ditmaal vrede wil zonder geweld te gebruiken. Dit is voor iedereen moeilijk na meer dan duizend jaar militarisme. Het zal niet gemakkelijk zijn doch de Zaïrezen willen het zo en het is m.i. ook de enige kans, ook indien het nog niet ineens en volledig lukt.

Victor Stuyck
17 april

Enkele beschouwingen over de Peruaanse K.P. (Lichtend Pad)

De overwegingen die volgen zijn niet de vrucht van observaties op het terrein maar ze komen evenmin voort uit lectuur van de pers die weinig geneigd is tot objectiviteit wanneer het over dit probleem gaat.

Vooraleer de grond van deze zaak aan te raken lijkt het me nuttig rond twee punten enige klaarheid te brengen d.w.z. welke houding wordt aangenomen in dit artikel en wat is de beoordeling die er aan moet gegeven worden.

1. Wat is mijn houding t.o.v. de toestand?

- 1) Mijn socio-politieke keuze voor de verdrukten is een geëngageerde houding in een welbepaalde zin. Ze is niet zogenaamd 'objectief', zoals een positivistische benadering dit zou opleggen, maar houdt rekening met het sociaal drama dat zich in Peru afspeelt.
- 2) Het is een benadering van de werkelijkheid, die de situatie niet bevríest, noch de sociale actoren 'veroordeelt'. M.a.w. trouw aan de werkelijkheid vereist een constante analyse van de feiten, om het tijdsgewricht niet te verabsoluteren.
- 3) Het is geen a-priori veroordeling van een revolutionaire beweging die geweld gebruikt in welbepaalde omstandigheden en onder welbepaalde voorwaarden, zelfs indien in de ethica het niet-gebruik van geweld een principe blijft.

2. Hoe de situatie interpreteren?

Ik interpreteer ze vanuit een marxistisch kader, d.w.z. globaal, historisch en dialectisch.

- 1) De interpretatie is globaal, want zij probeert rekening te houden met enerzijds het geheel van de sociale verhoudingen en anderzijds met de materiële en ideële aspecten van de realiteit.
- 2) Zij wil historisch zijn, d.w.z. ze houdt rekening met het Incarijk en zijn ineenstorting bij zijn confrontatie met het kolonialisme, wat aan de basis lag van één van de huidige nog aanwezige contradicties. Ook de sociale en economische betrekkingen in de Peruviaanse maatschappij, het mondiale kapitalisme en de politieke uitdrukkingvormen ervan worden er in geïntegreerd. Dit brengt ons ertoe de actuele historische ontwikkelingen in de Peruviaanse maatschappij in het licht van haar economische, politieke en culturele complexiteit te zien.
- 3) Zij wil dialectisch zijn, de sociale tegenstellingen houden niet op te bestaan bij de aanvang van een revo-

lutionaire beweging. Ze blijven zich ontwikkelen in functie van de aanwezige actoren en de sociale processen die de revolutionaire actie op gang brengen.

3. Peru

- 1) De sociale tegenstellingen die al eeuwen in de Peruviaanse maatschappij bestaan zijn tegenwoordig verscherpt, in het bijzonder door de structurele veranderingen die op sociaal vlak hard aankomen.
- 2) De repressie en het geweld van het leger, onder impuls van de opeenvolgende regeringen, en vooral de huidige, is de fundamentele basis van de terreur waar de bevolking aan blootstaat.
- 3) Traditioneel links heeft enorm veel blunders gemaakt en is op haar beurt vastgelopen in schadelijke strategieën, in persoonlijke conflicten en in compromissen, verbonden met de sociale herkomst van zijn actoren.
- 4) De volksorganisaties, hun structuur, hun leiders, hun eventuele buitenlandse financiering hebben een ambivalent karakter. Dat is niet alleen in Peru het geval, dat is een fundamenteel sociologisch verklaarbare realiteit. Zij kunnen door de macht gebruikt worden. In een dialectische analyse kan men zelfs hun rol in een revolutionaire dynamiek als negatief beschouwen. Maar we moeten oordelen op basis van feiten en niet vanuit principes, die moeten in elke concrete situatie herbekeken worden. Bovendien kan het ambivalent karakter van die bewegingen betekenen dat ze aan de basis kunnen liggen van een bewustwording van het volk en in conflict kunnen komen met de heersende economische en politieke machten.
- 5) Aangezien Peru geen unicum in de hedendaagse sociale geschiedenis is kunnen we er enkele lessen voor revolutionaire bewegingen in andere landen uit trekken. We stellen vast dat er vergelijkbare afwijkingen in de bevrijdingsstrijd bestaan in sommige sectoren van het Sandinistisch Front in Nicaragua of het Front Farabundo

Marti in El Salvador. Maar men moet er ook andere lessen uit halen voor de acties van het New Peoples Army op de Filippijnen, voor de JVP in Sri Lanka of voor de Rode Khmers in Cambodja. Deze hebben soms aan autokritiek blootgestaan, in het bijzonder inzake de politieke effecten van een zeker gebruik van geweld.

4. De Peruviaanse Communistische Partij

1) De revolutionaire beweging

De volgende beschouwingen berusten op werkhypothese en kunnen door de gebeurtenissen altijd aan eventuele kritiek onderworpen worden.

- a) De sociale situatie in Peru rechtvaardigt volkomen acties die bedoeld zijn om de economische, sociale en politieke structuren te hervormen, op een andere wijze dan via het parlement, zoals dit nu functioneert en gemanipuleerd wordt. Er zijn voldoende voorwaarden vervuld opdat een revolutionaire volksbeweging een kans zou hebben.
- b) Er lijkt geen twijfel over te bestaan dat de motivatie van al die mensen, in het bijzonder de jongeren om zich voor de PCP in te zetten juist zo een verandering van de maatschappij is.
- c) De beweging speelt een belangrijke rol in de hedendaagse Peruviaanse samenleving. Dit wordt aangetoond door de omvang van de middelen die men gebruikt om ze te onderdrukken, door de economische desorganisatie die ze veroorzaakt heeft, door het feit dat het fenomeen heel de bevolking sterk bezig houdt (voor of tegen), door de belangstelling dat het in Latijns-Amerika opwekt en door de waakzaamheid van zijn voornaamste tegenstanders, in het bijzonder de politieke en militaire kringen in de V.S. Men moet er aan toevoegen dat deze laatste de mogelijkheid van een dreigende machtsgreep van de PCP benadrukken, waarin men een zeker verlangen om tussen te komen kan bespeuren. Dit moet meer in het bijzonder een verhoogde hulp op mi-

litair vlak rechtvaardigen. We kunnen dit tevens in functie van de strijd tegen de drughandel zien.

2) De interpretatie van de situatie in Peru en de sociale theorie van de PCP

a) Hun interpretatie van de Peruviaanse geschiedenis is zeer eenvoudig en lijkt meer van een a-priori visie uit te gaan dan van een geduldige en zorgvuldige beoordeling van de evolutie van de sociale verhoudingen. Zij benadert sterk de visie van de NPA op de Filippijnse maatschappij, deze van de Viêt-Minh voor de agrarische hervormingen in Viêtnam, deze van de Rode Khmers in Cambodja en tenslotte deze van de Chinese Communistische partij tijdens de revolutie, in het bijzonder de culturele revolutie. Betreft het hier niet telkens interpretaties van de geschiedenis die op een theoretische parameter gebaseerd zijn en die zich niet veel van de concrete realiteit aantrekken? Men kan zich ook afvragen of het niet deze interpretatie is die aan de oorsprong ligt van het feit dat de beweging continu mestizo-indiaans van aard was, van een sinds de kolonisatie traditioneel type.

b) Als men de teksten van de PCP structureel analyseert dan blijkt de theorie voorrang te hebben op de feiten, deze moeten zich aanpassen aan de parameters. Het gaat hier dus om een soort rationaliteit die zeer stevig uitgewerkt is, maar automatisch volgens een onveranderbaar patroon verloopt éénmaal men de premissen heeft vastgelegd.

Dit heeft een typisch fundamentalistische taal als resultaat, die de werkelijkheid uitwist en uitloopt op een soort exaltatie, waarvan de woordenschat soms wel aan de religie ontleend lijkt. Dit laatste kenmerk dient om de militanten affectief aan zich te binden, de teksten worden aldus geëxalteerder dan ze rationeel zijn.

Dit loopt tevens uit op een manicheïstische verdeling van de werkelijkheid, op een 'alles of niets' waarin het geheel van de omstandigheden en gebeurtenissen geplaatst wordt en elke dialectische interventie verhindert. De soliditeit van een overtuiging dewelke door al die elementen gestut wordt, heeft bijna automatisch een onvoorwaardelijke gehechtheid aan de ideeën van de leider tot gevolg. Deze wordt op dezelfde voet als Marx, Lenin en Mao geplaatst.

Kortom, het gaat hier om een lineaire gedachtengang, bestemd om voluntaristische acties te voeren. Dit ideeëngoed houdt weinig rekening

met sociale ontwikkelingen en de onvermijdelijke tegenstrijdigheden die zich in de werkelijkheid voltrekken en is dus dogmatisch en non-dialectisch van aard.

c) De organisatie van de beweging

De organisatie lijkt zeer efficiënt maar is pyramidaal en autoritair uitgebouwd, vandaar dat de partij een abstract geheel wordt. Een dergelijke organisatie is vanzelfsprekend een gevolg van de oorlog en dus van de noodzaak zich militair te organiseren. Maar ze is ook een logisch gevolg van haar ideologie en haar conceptie van de werkelijkheid zoals hierboven beschreven werd.

d) De strategie van de beweging

Haar strategie is eveneens rationeel uitgebouwd en opgelegd, volgens dezelfde logica als haar organisatie. Ze gebruikt meer bepaald 'revolutionair geweld'. Het gaat niet om blind geweld, zoals sommigen beweren, maar om berekend geweld.

De selectieve moorden en in sommige gevallen collectieve moorden hebben een welbepaalde politieke betekenis. Indien men in sommige gevallen kan spreken van executies van echte uitbuiters, gaat het bij andere gelegenheden om 'bestraffingen', die als voorbeeld moeten dienen. Ofwel moet het een klimaat van terreur creëren. Daardoor ontstaat dikwijls een psychologische weerstand bij de boeren, eventueel onderwerpen ze zich, maar het overtuigt hen in elk geval niet.

Voorbeelden van andere revolutionaire bewegingen die geweld gebruikten worden vaak geciteerd. Soms vergeten ze hun redenering tot het einde door te trekken m.a.w. hun daden in relatie met de vooropgestelde theorie te brengen, hun effect te analyseren en zich op de hoogte te stellen van de auto-kritiek waartoe andere bewegingen gekomen zijn. Zoals in het geval van El Salvador of zelfs Viêtnam inzake de politieke effectiviteit van dat type methoden. Bovendien poogt ze de bestaande volksorganisaties te vernietigen: dit maakt deel uit van haar strategie. Soms zijn die inderdaad opgericht om zich tegen het Lichtend Pad te verzetten. Maar in andere gevallen ging het enkel om overlevingsmechanismen voor de bevolking zodat de strijd van het Pad zich van objectief leek te vergissen. Een alliantiestrategie schijnt ze a-priori uit te sluiten, want dit zou haar theorie tegenspreken. Dit dreigt op lange termijn autodestructief te werken.

e) De beweging heeft dus door deze feiten weinig toekomstperspectieven. Politiek gezien heeft ze zich compleet geïsoleerd. Dit kan op een dramatische manier eindigen, door gebrek aan echte steun vanuit de bevolking en kan voor sommigen onder hen uitlopen op een collectieve zelfopoffering. Ongeveer zoals we bij de religieuze sociale bewegingen in hun reacties tegen de introductie van de kapitalistische verhoudingen in de Europese samenlevingen en deze van de periferie hebben kunnen vaststellen. Bovendien wordt de etische grond van de beweging verzwakt door het rationeel gebruik van geweld als actiemiddel en niet als negatief maar onvermijdelijk gevolg van een revolutionair proces. Het geweld neemt soms zelfs het bestaansrecht van het Lichtend Pad weg.

f) In het licht van de internationale situatie moet men zich ook afvragen wat op lange termijn de slaagkansen zijn van een revolutionaire beweging die nauwelijks buitenlandse steun van enige betekenis krijgt en een beroep moet doen op binnenlandse hulpbronnen die op zijn minst aanvechtbaar zijn, zoals b.v. belasting op de drughandel.

g) Zelfs als niemand van buitenaf zich mag aanmatigen de loop van de gebeurtenissen richting te geven moeten negatieve kritieken ook kunnen gepaard gaan met een positieve bedenking.

Men kan zich inbeelden dat de PCP een meer dialectische visie op de Peruviaanse samenleving zou kunnen aannemen en niet verstand blijven in haar versie van 'het einde van de geschiedenis'. Het is denkbaar dat ze zich meer tot de volksmassa's gaat wenden, en een meer organische opvatting over hun rol tijdens revolutionaire processen gaat aanhangen. Tevens is het niet onvoorstelbaar dat zij allianties zal sluiten met een aantal volksorganisaties die daarom niet haar 'waarheden' deelt maar die belangrijke elementen kunnen zijn in de verandering van de krachtsverhoudingen, zelfs op het politieke terrein. Dit zijn denkpijlers waarvan de praktische gevolgen in het lang en het breed kunnen uitgewerkt worden. Een beweging kan zich altijd hervormen en bijgevoel mag een oordeel nooit definitief zijn. De observatie van de gebeurtenissen is de noodzakelijke en onmisbare basis van een dergelijk oordeel. Momenteel schijnen er geen interne veranderingen binnen de PCP in het vooruitzicht te zijn maar de toekomst blijft open.

F. Houtart

Interpretatie of manipulatie

In "De Standaard" (23/3) viel ons een artikel op onder de titel "Russische atoomduikboot botst tegen Amerikaanse onderzeeër". De Russische duikboot, lezen we verder, was van de Delta III klasse die normaal uitgerust is met SS-18-raketten met meervoudige kernkop. Volgens marinewoordvoerder Alexander Minejev liep de duikboot slechts een lichte deuk op. Ook de Amerikaanse aanvalsdrukboot Grayling, die geen nucleaire wapens aan boord had, werd maar licht beschadigd. (let op hier is geen sprake van een atoomduikboot)

Een ander "toeval" is echter dat deze botsing plaats had in de Barentssee, ten noorden van Rusland, waarbij De Standaard zich niet afvraagt wat de Amerikaanse duikboot daar verloren heeft. Achteraan het artikel vernemen we dan dat reeds op 11 februari 1992 een gelijkaardige botsing plaats had, in de omgeving van het Kola-schiereiland. Toen werd uiteindelijk, na onderzoek van de Amerikaanse marine, de bemanning van de V.S.-duikboot berispt wegens "onvoorzichtig vaargedrag in een drukke marinezone".

Het ziet er dus naar uit dat, ondanks het einde van de koude oorlog, de Amerikaanse legerleiding verder met vuur speelt en dat onze media verder volgens het oude koude denkpatroon informatie verstrekken. (ads)

"Arbeiders-slaven" in de wereld

Miljoenen arbeiders in de wereld, in bijzonder kinderen, worden volgens een door het Internationaal Arbeidsbureau in Genève gepubliceerd rapport, tot een vorm van slavenarbeid gedwongen. Alleen voor Zuid-Oost-Azië blijken 500.000 kinderen in erbarmelijke toestanden in tapijtfabrieken te zijn te werkgesteld.

In het rapport "Werk in de wereld" worden eveneens een twintigtal landbouwbedrijven in negen staten in Brazilië geciteerd waar in 1992 16.000 gevallen van verplichte arbeid werden vastgesteld. De Pastorale landbouwkommissie (een organisatie die aanleunt aan bij de Braziliaanse Kerk) wijst er op dat in dezelfde bedrijven in 1940 zo'n 1.500 gevallen en in 1991 een 4.800 gevallen van slavenarbeid bekend waren. Het Internationaal Arbeidsbureau schrijft in zijn rapport dat Mauretanië en Soudan gekend zijn als landen waar "traditionele slavernij" bekend zijn. Vele arme families verkopen er hun kinderen, tussen de 7 en de 12 jaar, voor een gemiddelde prijs van 2.000 fr. In Pakistan blijken niet minder dan 7,5 miljoen kinderen tot zware werkzaamheden gedwongen te worden in de landbouw, steengroeven en visverwerking. In Haïti zijn zo'n 100.000 plattelandskinderen aan rijke stedelingen verkocht. Zware ar-

beid, mishandeling en seksueel misbruik zijn er dagelijkse kost. De Filippijnen en Thailand zijn bekend als landen waar kinderen in de sexindustrie worden misbruikt. Hier zijn "kindervangers" actief die systematisch kinderen van plattelandsfamilies roven. Ondertussen blijken onze Westerse regeringen, die het nochtans graag over mensenrechten hebben, zich over deze onmenselijke toestanden weinig zorgen te maken. (ads)

De Westelijke Sahara

De Veiligheidsraad van de V.N. heeft de wens uitgedrukt dat tegen eind mei een akkoord zou worden bereikt tussen de Democratische Arabische Saharoui Republiek en Marokko met het oog op de organisatie van het sinds lang vooropgesteld referendum dat reeds begin dit jaar had moeten plaats hebben.

Men weet dat de onafhankelijkheid van de Westelijke Sahara of de aansluiting bij Marokko hiervan de inzet is. Volgens de destijds te Genève onder de auspiciën van de V.N. vastgelegde overeenkomst moest, voor de deelname aan dit referendum, worden uitgegaan van de in 1974 gehouden volkstelling die gehouden werd door de Spaanse kolonisator. Een deelname van 74.000 kiezers werd hierbij vastgelegd. Later heeft zijn "Majesteit Hassan II" dit cijfer in vraag gesteld en geëist dat daar nog 80.000 kiezers zouden worden aan toegevoegd. Door de positieve houding van de vroegere V.N.-sekreteraris Perez de Cuellar t.o.v. het Marokkaans standpunt werd het referendum op de lange baan geschoven en alle voorafgaande maatregelen op de helling gezet. De door de V.N. aangestelde verantwoordelijke voor de organisatie van het referendum gaf zelfs zijn ontslag. De Minister van Buitenlandse Zaken van de Saharoui Republiek, Saleh Ould Salek werd kort geleden in Straatsburg ontvangen door het SPD Parlementslid Barbara Simons, voorzitter van het Komitee voor Vrede in de Westelijke Sahara en o/v. Mirelle Elmalan van de Links Coalitie die zich verbonden hebben bij de V.N. te zullen tussenkomen. (ads)

De Britse Labour en de vakbonden

In de Britse Labour zijn verscheidene werkgroepen bezig voorstellen te formuleren om de partij tot een sociaal-democratische, naar kontinentaal model, om te vormen. In dit perspectief werd reeds een losser verband met de vakbonden vooropgesteld om de invloed van deze laatste te milderen.

De nieuwe Labour voorzitter, John Smith, die in de richting van het "centrum" ijvert zou er goed aan doen bij zijn Franse, Spaanse, Nederlandse, Italiaanse, Duitse e.a. Westeuropese sociaal-democratische

collega's te rade te gaan en met hun recente ervaringen rekening te houden... (ads)

Moord op een journalist

Sinds 1990 werden in Turkije twintig journalisten vermoord. Geen enkele moordenaar werd gevat. Na de moord op de bekende journalist Ugur Mumcu van de krant Cumhuriyet op 24 januari 1993, heeft de politie eindelijk het spoor gevonden van een misdadigersbende die nauwe betrekkingen heeft met fundamentalistische islamieten die waarschijnlijk verantwoordelijk zijn voor alle moorden.

Ugur Mumcu was een integer en geprezen man in Turkije. Het was een man die ten strijde trok tegen alle illegale praktijken, complotten en corruptie. Hij bleek over de best gedocumenteerde informatie te beschikken over de maffia en het internationaal terrorisme.

Met zijn onderzoek naar de moord van een andere journalist, Abdi Yekei, gedood in 1979 door een zekere Ali Agca (de man die later de Paus trachtte neer te schieten) bracht hij de interne organisatie van de extreem rechtse Turkse "grijze wolven" aan het licht.

Ugur Mumcu legde in een over Duitsland gevoerde reportage, eveneens de rol bloot van de Turkse integristische organisaties die door buitenlandse bronnen worden gefinancierd. Zijn onderzoeken rond het Koerdisch probleem en de rol van de Turkse regering terzake, naar de Amerikaanse basissen in Turkije werden hem door sommigen erg kwalijk genomen.

Sinds een twaalf jaar werd hij herhaaldelijk met de dood bedreigd. Een autobom heeft een einde aan zijn leven gesteld. De Turkse democratische krachten vertiezen met Ugur Mumcu een van hun beste verdedigers. (ads)

Europees parlement en kernbomproeven

De Europese Assemblée stemde met 199 stemmen voor, 9 tegen en 3 onthoudingen een "kompromisresolutie" (d.w.z. een tekst die de samenvoeging is van verschillende ontwerp-resoluties) waarin de lidstaten, ondertekenaars van het non-proliferatieverdrag, uitgenodigd worden zo snel mogelijk multilaterale onderhandelingen aan te vatten voor een totaal verbod van de atoombomproefnemingen.

De goedgekeurde tekst geeft opdracht aan de voorzitter van het Parlement van Straatsburg, de resolutie aan de E.G.-kommissie te overhandigen zoals tevens aan de regeringen van Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, China, Rusland en de andere Gos-republieken en de voorzitter van de V.N.-kommissie voor ontwapening. (ads)

GATT: economische oorlog

De GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) geraakt maar niet uit het nieuws. Eind 1990 zou de Uruguay-ronde in Brussel met veel poeha worden afgesloten. Landbouw, voor het eerst in de GATT opgenomen als één van de 15 hoofdstukken, was en is zwarte Piet. Alsof landbouw-ers zoveel macht zouden hebben. Er staan dus duidelijk andere belangen op het spel, belangen die zich verschuilen achter de algemene term 'landbouw'. Sinds januari 1991 gaat het ondemocratische spel dat GATT heet ondergronds verder in Genève (met 'groene' en andere zalen, waar informeel de beslissingen vallen tussen de grootmachten, terwijl de derde wereld wordt buitengehouden). Tot het GATT-voorakkoord van 20 november 1992 tussen VS en EG de economische "wereldvrede" weer in het voetlicht zet. De EG is gezwicht. Het 'landbouw'-probleem is opgelost. De 14 andere hoofdstukken kunnen er nu doorgehaald worden, alsof hier geen tegenstrijdige belangen op het spel staan! Denk maar aan de dienstenector, patentrecht (wat ook boeren, vooral in de derde wereld, raakt)...

Een korte historiek

GATT dateert van 1947 en had tot bedoeling de internationale handel te organiseren volgens de belangen van het Amerikaanse imperialisme. Heel de wereld zou de Amerikaanse produkten moeten kopen door het aanvaarden van een algemene vrijhandel. Daarvan zouden de sterkste monopolies profiteren en dat waren op dat moment de Amerikaanse. Wegens de oorlog was het de enige ekonomie die nog overeind stond en het Amerikaanse imperialisme koesterde dan ook de droom van een onbepaalde Amerikaanse heerschappij: Amerika als eigenaar van alle bedrijven, banken, plantages en mijnen en als leverancier van alle belangrijke produkten aan de rest van de wereld, die dan zou instaan voor levering van grondstoffen.

Het principe van de vrijhandel diende op dat moment de belangen van de VS. Gaandeweg zou de EG een geducht concurrent worden: voorwaar een niet-bedoeld gevolg van het Marshall-plan! Na de Tweede Wereldoorlog wijzigden de VS de handelspolitiek die ze een eeuw lang hadden gevolgd. Vóór 1947 was de Amerikaanse industrie immers door torenhoge tolmuren afgeschermd van de rest van de wereld, met name van de Engelse produkten. Alleen op die manier kon de Amerikaanse ekonomie zich opwerken, tegen de overheersing van de wereldmarkt door de Britten. Het industriële Noorden had zelfs een burgeroorlog moeten voeren (1860-1865) tegen het katoenproducerende Zuiden, dat voor vrijhandel was.

In 1930 stelden de VS het beruchte Smooth Hawley-tarief in wat een verdubbeling inhield van de invoertarieven op buitenlandse produkten. Dit bracht een protektionistische spiraal op gang in heel de kapitalistische wereld en mondde uit op de grote wereldkrisis.

De Amerikanen waren alleen voor vrijhandel als die uitdrukkelijk met de Amerikaanse belangen overeenstemde. Voor bepaalde sectoren (zoals suiker)

vroegen en bekwamen ze in 1955 een uitzondering. In het verdrag zelf werden zoveel vage formules ingebouwd dat men steeds een uitzondering kon bekomen op de regels van de vrijhandel, als de krachtsverhoudingen tenminste in het voordeel van de aanvrager waren. Zo hebben de VS beperkingen opgelegd in 1961 (textiel) en in 1969 (staal), zodra buitenlandse producenten meer concurrentieel werden in deze sectoren.

Voor de derde wereldlanden vormde de GATT een dwangbuis. Zodra sommige landen erin slaagden enige industriële produktie op de markt te brengen en te exporteren, werden de grenzen van de industriële mogelijkheden door een muur afgeschermd. In 1974 werd één van de belangrijkste exportprodukten -textiel- uit de GATT gelicht door het Multivezelakkoord. Tegelijk voerde men de komedie ten top: vele van deze landen werden door het IMF verplicht méér te exporteren, ten einde de schulden, aangegaan bij westerse banken, en de interesten erop te kunnen afbetalen. Met als dankbaar gevolg voor het Noorden dat de prijzen van de grondstoffen, o.a. landbouwgrondstoffen, in elkaar stuikten.

Landbouw en GATT

Tot vóór de Uruguay-ronde kreeg landbouw geen apart hoofdstuk in de GATT. Amerika is al meer dan een eeuw de onbetwistbaar sterkste in landbouw. Al in de jaren '80 van vorige eeuw organiseerden vijf handelsfamilies (Cargill, Bunge and Born, André, Continental Grain, Dreyfus) een enorme landbouwkrisis. Door de boeren in Noord-Amerika afhankelijk te maken van hun spoor (stoomtrein) konden ze via de stoomboot goedkoop graan dumpen in Europa. Gevolg: miljoenen boeren gingen in Europa over kop. In volle crisis ontstonden de meeste boerenbonden.

Het zijn anno 1993 nog steeds dezelfde vijf graanfamilies, die nu als transnational de wereldgraanhandel beheersen: de georganiseerde graanoverschotten van

Noord naar Zuid (de vijf eten rijkelijk uit de subsidie-ruiven van EG én VS) én de import van graanvervangers (voornamelijk) uit Zuid naar Noord.

Omdat de EG, vooral vanaf de jaren 40, een zwaar konkurrent werd op de wereldmarkt voor graan en andere landbouwprodukten, moest hoognodig de GATT ingeschakeld worden.

De EG voert met zware subsidies 30 miljoen ton granen uit, terwijl 60 miljoen ton goedkope 'graanvervangers' heffingvrij kunnen worden ingevoerd. In de permanente wereldoorlog van allen tegen allen hebben de veroveraars heelwat belangen. De gangbare wereldvoedseloorlog is één van de hevigste strijdtonelen.

Wereldvoedselbeweging

In een wereldoorlog met economische middelen moet wereldvrede gesticht worden met economische middelen... óók, ja vooral in de reële bestaande wereldvoedseloorlog. Dat de vredesbeweging dit begint te zien, getuigt het feit dat verschillende vredesorganisaties oproepen voor een 'landbouw met toekomst'. In gans Europa en stilaan wereldwijd groeien gelijkaardige coalities van derde wereldbeweging, vredesbeweging, kritische boeren en boerinnen, milieubeweging, verbruikersgroepen, vakbonden,... De Vlaamse coalitie startte met een petitie-aktie n.a.v. het GATT-voorakkoord en zal deze internationaal lanceren op het congres van alle Europese coalities in Brussel (17-19 mei 1993).

Veroveraars maken slachtoffers

De wereldhandel wordt steeds meer gecontroleerd door een steeds kleiner aantal transnationale ondernemingen. Veelal hebben deze TNO's hun hoofdzetel in de geïndustrialiseerde landen. Deze controleren het wereldvoedselsysteem. Hun macht beïnvloedt de in-

ternationale politiek van o.a. het IMF, de Wereldbank, de Wereldvoedselorganisatie (FAO) en de GATT, waar de rijke landen de besluitvormingen domineren. In het wereldvoedselgebeuren zijn de zwakke "partners" hiervan de dupe: de boeren en -innen in Noord en Zuid, de Derde Wereldlanden, het milieu.

1. Boeren

De liberale theoretici reppen niet over de *echte* kostprijs van die grondstoffen. Die kostprijs omvat de armoede en honger in de Derde Wereld, waar kleine boeren van hun gronden verdreven zijn om er exportgewassen te verbouwen. Die kostprijs omvat eveneens de inkomensverliezen en de sociale kost die door prijsafbraak en dumping veroorzaakt worden bij de boeren in het Westen. In de kapitalistische produktiewijze zijn de boeren lang geen echte "vrije" ondernemers meer. Veeleer zijn ze arbeiders met een statuut van zelfstandige, die in de produktieketting van het voedsel alleen nog de minst dankbare en minst betaalde taak vervullen. Als leveranciers van goedkope grondstoffen is hun rol te vergelijken met die van de Derde Wereld.

2. Derde Wereldlanden

Slachtoffers zijn ook de grondstofproducenten uit Derde Wereldlanden. Inzake voedselveiligheid geeft GATT prioriteit aan "maximale toegankelijkheid tot goedkoop geproduceerd voedsel in een vrije wereldhandel" boven de "kapaciteit tot zelfvoorziening" in Derde Wereldhandel. Landbouwoverschotten worden nog steeds op de wereldmarkt gedumpt. In een "vrije" wereldhandel, waar Derde Wereldlanden hun handel "moeten" liberaliseren onder druk van de Strukturele Aanpassings Programma's betekenen deze overschotten een verhoogde bedreiging voor de ontwikkeling van de eigen voedselproductie in Derde Wereldlanden. Strukturele factoren hebben de Derde Wereldproducenten opgejaagd om alsmaar meer en goedkoper te produceren. De schuldenkrisis, het subsidiebeleid van de VS en de EG, de concurrentie met de technologische vernieuwingen (natuurlijke versus synthetische producten), etc. hebben de vraag naar grondstoffen doen dalen. De prijsdalingen, als gevolg hiervan, hebben de produktie en de export nog meer doen toenemen. Dit opjaagsysteem is zonder einde en zonder uitzicht.

3. Consumenten

In ons zogenaamd vrije marktsysteem worden goederen niet voortgebracht en verhandeld in functie van maatschappelijke noden en behoeften, maar wel om de winsten van privégroepen. In dat kader is de strijd op leven of dood voor de verovering van markten een logisch gebeuren. In dat gebeuren is ook het voedsel

louter een koopwaar en staat niet zozeer de gezondheid van de consument voorop, maar wel het maximaal profijt voor de voedselverwerking en -handel. (De hormonenmafia in de vleessector is hiervan alleen maar een frappante uitwas). Uit dit alles volgt dat niet zozeer de consument in ons land geïnteresseerd is met het opofferen van de landbouw aan nieuwe mogelijkheden voor export van goederen en diensten. Met die export worden immers andere belangen beoogd, en zeker niet de werkgelegenheid.

4. Milieu

Verder is er de schade die de wereldmarkt-oorlog toebrengt aan het milieu. In de Derde Wereld is er ekologischer achteruitgang door rooibouw op de natuurlijke bronnen en door overexploitatie van de bodem, met als onherstelbare gevolgen erosie en woestijnvorming. In onze landbouw- en veehouderijgebieden gebeurt de aantasting van het milieu o.m. door overbemesting en verzuring, chemische water- en bodemvervuiling, uitroeiing van plant- en diersoorten. Prijsdalingen, de kern van de landbouwhervorming, zullen boeren en boerinnen, die in het vak blijven, dwingen tot verdere rationalisering en intensievere exploitatie... en dit ook ten koste van het milieu.

Het profijt van de veroveraars

De produktie en handel van landbouwmachines, chemicaliën, veevoeders, alsook de handel en verwerking van voedselgrondstoffen wordt daarentegen gedirigeerd door de *echte* landbouwlobby: multinationals, financiers en politici. Hun aantal is eerder beperkt maar hun macht is des te groter. Tien jaar geleden al schommelde het aandeel van de 15 grootste multinationals in de handel van landbouwgrondstoffen (granen, suiker, bananen, cacao, koffie,...) tussen de 60 en 90 %. De enorme bedragen aan exportsubsidies die de EG uitgeeft, meer bepaald 40 % van het landbouwbudget, gaan grotendeels naar dergelijke bedrijven. Ook de VS hanteren die politiek. Vanaf 1985, door het feit dat de EG een netto-exporteur van granen ge-

worden was en dus een concurrent op de wereldmarkt, werden deze subsidies in de VS nog sterk verhoogd, via het "Export Enhancement Program" (EEP) of "export bevorderend programma". De gelden van het EEP gaan voor een deel naar dezelfde multinationals die uitvoersubsidies krijgen van de EG. Een Frans rapport van 1987 geeft hiervan een glimp. Cargill Inc. b.v., met hoofdzetel in de VS, is het grootste graanhandelsbedrijf ter wereld. Dit familiebedrijf is als een octopus vertakt over meer dan 140 afdelingen in 36 landen, en is actief in 24 sectoren: naast graanhandel en -verwerking, o.a. ook in zaaizaden, veevoeders, koffie, rubber, suiker, pluimvee, zetmeel en glucose, staal, elektronica, petroleum... Samen met Continental Grain, André, Dreyfus en Bunge and Born, realiseert Cargill 85 % van de graanuitvoer uit Argentinië en uit de EG-landen (gegevens voor 1988).

Met gemeenschapsgelden en ten koste van het inkomen van miljoenen Europese en Amerikaanse boeren, - de graanoverschotten leidden immers ook in de VS tot gevoelige prijsdalingen -, voeren deze multinationals aldus over de hele wereld een strijd om de afzetmarkten, waardoor dan weer miljoenen boeren in de Derde Wereld uit de markt geprijsd worden. Dit toont aan dat de inzet van de GATT-besprekingen veel meer is dan een louter politiek-technische ingreep. Samen met de 14 andere hoofdstukken waarover in de GATT onderhandeld wordt (diensten, bescherming van patentrechten,...) en waar het om een gelijkwaardige belangenstrijd gaat, staat de grondslag zelf van de hele wereld-economie ter discussie.

Alternatief

1. Een rechtvaardige prijs van landbouwprodukten gesteund op een eerlijke arbeidsvergoeding, bovenop de vergoeding van de kosten voor een milieuvriendelijke produktie van gezond voedsel;
2. Dat door de produktiebeperking de financiering van (export)dumping en de aankoop van marktoverschotten hoofdzakelijk in het voordeel van de agrobusiness -, sterk beperkt wordt. Die besparing moet ten goede komen aan boeren, verbruikers en het leefmilieu;
3. Dat de GATT-beslissingen niet langer de belangen van de handelsmonopolies dienen, maar dat er een eerlijke internationale handel komt, waardoor de rechtvaardige ontwikkeling van elk land wordt nagestreefd. Dit houdt in dat er een rem komt op het goedkoop importeren van massa's (veevoeder) grondstoffen.

Luc Vankrunkelsven,
koördinator coalitie voor een
landbouw met toekomst

De GATT (General Agreement on Tariffs and Trade)

In tegenstelling tot het IMF, de Wereldbank of het OESO is de GATT in feite geen eigenlijke instelling maar wel een internationaal verdrag (1947), een overeenkomst tussen landen die hun onderlinge economische relaties willen stutten op het vrijhandelsprincipe. De meerderheid van de leden (ondertekenaars) nemen het echter niet al te nauw met de Gatt-principes en de concrete regels waaraan de leden zich dienen te houden worden sinds '47 bepaald in jarenlange onderhandelingsrondes waarbij men stap voor stap 'handelsbelemmeringen' als douanetarieven, importquota's en exportsubsidies trachtte weg te werken.

Natuurlijk gelden de Gatt-afspraken enkel voor de handelsbetrekkingen tussen de leden onderling, ze moeten niet noodzakelijk toegepast worden in de handel met buitenstaanders. Binnen het GATT is de non-discriminatie-regel van kracht: deze verbiedt specifieke handelsmaatregelen tegen één of een beperkte groep Gatt-landen. Handelsbelemmerende maatregelen zoals douanetarieven zijn slechts toegelaten als ze de bescherming van lokale industrie op het oog hebben en voor alle Gatt-staten dezelfde zijn. Importquota's mogen hiervoor in geen geval gebruikt worden. Hoewel het uiteindelijke doel van het akkoord het bevorderen van de economische ontwikkeling is heeft men dit principe compleet ondergeschikt gemaakt aan de liberalisering van de wereldmarkt, tot grote verontwaardiging van de ontwikkelingslanden.

Zoals de OESO begon de GATT als een select clubje van 23 industrielanden, maar momenteel telt ze al 100 leden, voor driekwart ontwikkelingslanden. Ook b.v. een land als China heeft het lidmaatschap aangevraagd. Desondanks is hun invloed gering: in de al 7 jaar aanslepende Uruguayronde vinden de vergaderingen plaats tussen de industrielanden onderling en één enkel voornaam ontwikkelingsland zoals Brazilië of India. Het ontbreekt vele ontwikkelingslanden, vooral uit Afrika vaak ook aan voldoende onderhandelaars in Genève (sinds '64 de thuisbasis van GATT) om de talrijke vergaderingen van de Gatt-overleggroepen en de andere internationale organisaties te kunnen volgen. Hoewel er jaarlijks een algemene zitting van de Gatt-raad, waar alle leden in vertegenwoordigd zijn en de beslissingen bij consensus genomen worden, plaatsgrijpt en de lopende zaken afgehandeld worden door een verkozen Raad van Afgevaardigden en een Secretariaat, worden er voortdurend informele vergaderingen gehouden. Deze staan niet eens open voor alle leden, maar hebben veel invloed op de uiteindelijke beslissingen zodat het besluitvormingsproces grotendeels achter gesloten deuren tot stand komt en zéér ondoorzichtig en ondemocratisch verloopt. Het Gatt-overleg wordt dus door het Noorden gedomineerd, bovendien zijn nog niet alle landen die de Gatt-principes in grote lijnen toepassen al als lid aanvaard.

Oorspronkelijk was de GATT slechts bedoeld als een overgangsregeling tot een

internationale economische instelling (ITO) zou opgericht worden. Deze ITO had bredere dan louter handelspolitieke doelstellingen moeten hebben (stabiliseren van de grondstoffenhandel, werkgelegenheid, investeringen...) maar het Amerikaanse Congres keurde ze niet goed zodat er van het hele project niets in huis kwam. Daarentegen werden de Gatt-structuren en Gatt-vergaderingen verder uitgebreid, maar ze bleven hun provisorisch karakter houden: de bijeenkomsten vonden plaats op onregelmatige tijdstippen. Sinds WO II heeft de GATT al 7 onderhandelingsrondes achter de rug, de achtste kan maar niet afgerond worden. Aanvankelijk boekte GATT enkele successen zoals de verlaging of afschaffing van toltarieven tussen de handelsblokken, maar in de donkere jaren '80 schoot men niets meer op: protectionistische non-tarifaire maatregelen, dikwijls ter vervanging van de douanetarieven ingevoerd, bleken veel moeilijker te kunnen onderhandeld worden. Bepaalde sectoren, zoals de landbouw en de dienstenhandel zijn trouwens tot de Uruguayronde altijd buiten het terrein van de GATT gehouden. Hoewel het aanslepen ervan vooral een gevolg is van externe oorzaken krijgen de GATT-structuren steeds meer kritiek te verduren en een grondige hervorming ervan staat op stapel.

Het GATT is niet geassocieerd met de VN en beschikt niet over concrete middelen om afspraken te doen naleven en overtredingen te bestraffen. De mechanismen voor toezicht en geschillenbeslechting functioneren niet goed. Landen met geschillen over elkaars handelspolitiek proberen eerst bilateraal de kwestie op te lossen. Als dit niet lukt stelt de GATT een deskundigenpanel samen dat een rapport voorlegt aan de Gatt-raad waarin alle verdragspartijen een zetel hebben. Dit moet dan weer bij consensus stemmen zodat men nauwelijks tot eensluidende besluiten over handelsconflicten kan komen. Vooral economische reuzen als de V.S. en de EG kunnen Gatt-regels negeren en veroordelingen van hun handelspraktijken rustig naast zich neerleggen. Aanslepende geschillen tussen Gatt-partners worden dan ook wel eens bilateraal uitgevochten met maatregelen (of dreiging ermee) specifiek gericht op de tegenpartij, wat volledig in strijd is met de Gatt-regels. De voornaamste kritiek op het Gatt-overleg

is echter de beperkte reikwijdte ervan, de eenzijdige concentratie op handelspolitiek, wat vooral de ontwikkelingslanden irriteert. Ontwikkelingsbeleid, onstabiele en lage grondstoffenprijzen, dwingende regels voor multinationale bedrijven, dumpingpraktijken... allemaal zaken waarover niet of nauwelijks onderhandeld wordt. Pas in de jaren '70 werden eventuele uitzonderingen op de regels voor de handel met ontwikkelingslanden toegestaan. Daarom was onder druk van de ontwikkelingslanden al in 1964 de UNCTAD opgericht geworden om als tegenwicht voor GATT te dienen. Het Noorden beschouwt UNCTAD als onderdeel van de VN slechts als een onderhandelingsforum, haar besluiten zijn dus helemaal niet bindend. Handelsmaatregelen met het oog op milieubescherming zijn tot nu toe door de Gatt ook nog niet expliciet toegelaten. En tenslotte bestaan er enkel Gatt-regels voor overheden, ondernemingen blijven buiten haar perspectief.

Er zijn dus redenen genoeg om de GATT grondig te hervormen. Daar wordt momenteel ook over onderhandeld in een aantal werkgroepen in het kader van de Uruguayronde; Noord en Zuid staan daarbij weer tegenover mekaar. Het Noorden wil van Gatt een echte organisatie maken, eventueel bevoegd over meer onderwerpen, maar in elk geval met een uniform systeem van geschillenbeslechting. Er moeten meer mogelijkheden komen om de leden te verplichten de regels na te leven. Daarenboven moet dit 'super-GATT' nauwer samenwerken met het IMF en de Wereldbank. In de voorstellen van de OWL worden de GATT en de UNCTAD, onder de paraplu van de VN samengemolten tot een ITO (International Trade Organisation), een brede int. handelsorganisatie, waarvan de oprichting reeds voorzien was te Bretton-Woods in 1946. Deze moet een rechtvaardig internationaal economisch systeem nastreven, het financieel en het economisch beleid op elkaar afstemmen, bepaalde sectoren reguleren, concurrentiebeperkende maatregelen en een gedragscode voor multinationals kunnen opleggen; tevens moet ze meer democratische besluitvormingsprocedures krijgen. Maar dit laatste kan voor het Noorden toch geen obstakel vormen?

Wouter De Raes

P.S. GATT: Algemene Overeenkomst inzake tarieven en handel.

Wie zijn de meesters van de graanoogsten?

De controle op de internationale graanhandel is te herleiden tot een economische strijd. Deze handel dient ook als ondersteuning van strategische objectieven om zo tot een "nieuwe wereldorde" te komen. Wie gaat er schuil achter deze maatschappijen die van het graan een oorlogswapen maken?

Volgens de reporter Pierre Ivorra van Humanité Dimanche zijn vijf multinationale maatschappijen de organisatoren van de wereldgraanhandel.

Achter de schermen beïnvloeden ze de GATT-onderhandelingen. Daar poogt men de regels vast te leggen voor de wereldgraanhandel.

Aan het hoofd van die multinationals staat de Amerikaanse Cargillgroep die gecontroleerd wordt door de schatrijke familie MacMillan-Cargill.

Als we weten dat er ongeveer 100 miljoen ton graan jaarlijks verhandeld wordt door die vijf multinationals dan beseffen we ook dat het om "big business" gaat. Maar er is meer, want naast die granen is er ook nog de soja, vooral belangrijk voor de veestapel als veevoeder en dit naast andere oliehoudende zaden zoals kool- en zonnebloemzaden.

Enkele tijd geleden bracht een Franse T.V.-reportage aan het licht dat de Cargillgroep met een eigen satelliet, dag dagelijks systematisch de groei van de granen in de wereld nauwgezet volgt. Dit laat haar toe tijdig haar conclusies te trekken voor haar handelspraktijken.

Al deze granen worden als wapen gebruikt tegen de ex-Sovjetunie, China, de Aziatische landen, het Midden-Oosten en Noord-Afrika, want deze zijn de grootste afnemers. En Europa? De V.S. en de E.G. leveren een genadeloze strijd om de heerschappij over de markt van de landbouwproducten en daarvan hangt de toekomst af van onze planeet op voedselgebied.

De ontwikkelingslanden zijn bijgevolg afhankelijk van een economische orde, waarvan ze zelf geen deel uitmaken! Welke toekomst hebben die landen, die tengevolge hun snelle bevolkingsaanwas een maar steeds stijgende voedselbehoefte kennen?

Studies van de FAO, de Internationale Organisatie voor Voedsel en Landbouw, van de OESO, de Organisatie voor Samenwerking en Ontwikkeling, en van de Internationale Raad voor het Graan, tonen aan dat tegen het jaar 2000-2005, in de ontwikkelingslanden de consumptie vlugger zal stijgen dan de produktie en dit tengevolge de bevolkingsaan groei. Zwart-Afrika kent tegenwoordig een stijging van de bevolking van 3 % per jaar. Bijgevolg zou de voedselproduktie met 3 % dienen toe te nemen, wat echter niet haalbaar is, gezien er geen nieuwe landbouwgronden te ontginnen zijn. Ook de infrastructuurwerken en de verbin-

dingswegen die handenvol geld kosten, zijn voor de arme ontwikkelingslanden onbetaalbaar. En dan spreken we nog niet over de aankoop van zaaigranen, meststoffen, allerhande produkten, het bouwen van opslagruimten en het opleiden van mensen. Bijgevolg hangen vele ontwikkelingslanden af van de Import van graangewassen uit de rijke landen. De V.S. hebben de rekening al lang gemaakt...

De EG en de GATT

De EG heeft bij de GATT-onderhandelingen erin toegestemd om Amerikaanse soja in te voeren. Het gevolg is dat 10 % van de cultuurgronden voor oliehoudende zaden dienen braak gelegd! Erger nog verleden jaar in november vatte men het plan op om dit percentage op te trekken tot 15%! Europa wordt verplicht in te voeren wat het zelf niet meer verbouwt! De hervorming van de landbouw in de EG bestaat erin om de graanproduktie te verminderen en men voorziet zo'n 21 % in zes jaar. Daarmee verliest de EG een belangrijk deel van zijn Internationale handel in granen.

Frankrijk overweegt om van zijn vetorecht gebruik te maken, indien Cargill niet ophoudt de EG te belagen.

Jean-Paul Charvet, specialist in deze materie, onderkent dat voedsel als wapen gebruikt wordt. Deze prof in Geografie aan de universiteit van Parijs X-Nanterre is de auteur van het boek "Le Blé". Hij stelt zich terecht de vraag hoe het te verklaren is dat de V.S. zo hardnekkig optreden tijdens de GATT-onderhandelingen? Charvet vraagt zich af waarom de V.S. het zo belangrijk vinden om 10 miljoen ton graan te exporteren? Volgens hem komen economische redenen pas op de tweede plaats. Wat zijn hun oogmerken? De prof denkt dat de V.S. de enige economische macht willen zijn, die bekwaam is om op grote schaal graan te exporteren.

Met het voor-akkoord tussen de EG en de VS hebben ze alle elementen in handen om dit doel te bereiken. Vooral gaat het om de strategische waarde ervan ten overstaan van het Zuiden, kortom het voedsel als wapen tegen de derde wereld. Als we weten dat de ontwikkelingslanden voor tweederde hun graan dienen te betrekken langs de wereldhandel en tegen het jaar 2000 zal dat oplopen tot driekwart, is dit erg nefast voor hun

financiële toestand. Hier denken we niet aan de nieuwe geïndustrialiseerde landen van Azië die petroleum voortbrengen, maar wel aan de arme landen.

Volgens het tijdschrift „Hommes et Terres du Nord” van het geografisch instituut van Lille zijn er ontwikkelingslanden die vrienden zijn van de V.S. en die kunnen rekenen op een voorkeursbehandeling. Charvet noteert echter ook de vijanden zoals Viëtnam, Cuba, Nicaragua en Midden-Amerika... Men meet met twee maten en twee gewichten en hierbij wordt het voedselwapen gehanteerd...

Blokvorming

Toch beweegt er heel wat bij de derde wereldlanden. Brazilië, Argentinië, Uruguay en Paraguay hebben een regionaal handelsblok, zeg maar een gemeenschappelijke markt, gecreëerd. Deze Mercado Comun del Cono Sur, kortweg Mercosur, poogt een deel van de koek te veroveren om ook zo bij de GATT meer invloed te verwerven.

Sedert het begin van dit jaar is Europa een volwassen handelsblok geworden, enkele onvolmaaktheden niet te na gesproken. Het telt toch een 340 miljoen consumenten. En dat blok zal nog aanzwellen als de EVA-landen, dat zijn de Europese staten van de Vrijhandelsassociatie, de Europese Economische Ruimte over enkele maanden zullen bijeenstappen. Deze "Ruimte" fungeert als een soort antichambre in afwachting van een rechtstreeks EG-lidmaatschap.

Het "fort Europa" wordt door de V.S. als een dreiging ervaren en als reactie daardoor vormden de V.S., Canada en Mexico de "North American Free Trade Agreement" of kortweg de NAFTA. Eigenlijk is dit handelsblok eerder een doeane-unie en is veel minder hecht dan de EG.

Aziatische landen bleven niet achter. De ASEAN bestaat uit Hongkong, Singapore, Taiwan, Zuid-Korea, Thailand, Maleisië en Indonesië. Deze economisch snel groeiende vrijhandelszone is een antwoord op de EG en de NAFTA.

Zal die wereldwijde blokvorming de schrijnende armoede bij grote lagen van de bevolking vroeg of laat kunnen bedwingen? Zal daardoor het voedselwapen afgebouwd worden?

René Van Nerum

■ Eind januari '93 heeft, volgens het E.G. Instituut Eurostat, de werkloosheid in de E.G.-lidstaten de 10 % bereikt van de actieve bevolking. Op één jaar tijd is het aantal werkzoekenden met 1% toegenomen. Italië is het enige land waar sinds januari '92 met een daling van 10,1 % naar 9,7 % een lichte verbetering waarneembaar was. Met de recente politieke en financiële perikelen in dit land mag dit zeker vergeten worden. Spanje spande de kroon met een stijging van 17 % naar 19,9 % gevolgd door Ierland van 17 naar 18,4 % en het Verenigd Koninkrijk van 10,2 naar 11,5 %. Voor België liep de stijging op van 7,8 % tot 8,8 %, Denemarken van 9,2 tot 9,8 %, West-Duitsland van 4,2 % tot 5 %, Portugal van 4,5 % tot 5 %, Frankrijk van 9,9 % tot 10,3 % en Luxemburg van 1,7 % tot 2 %. Eurostat beschikte voor januari niet over de gegevens voor Griekenland en Nederland.

■ In zijn jaarlijks rapport maakt de Raad van Europa bekend dat in 1992 vijfenvijftig miljoen inwoners van de E.G.-lidstaten over een inkomen beschikten dat onder het levensminimum ligt.

In 1984 bedroeg het aantal volgens officiële cijfers slechts (!) 38 miljoen. Het rapport wijst tevens op het feit dat er in de E.G.-lidstaten van 3 tot 5 miljoen daklozen zijn, terwijl er tevens 35 miljoen over slechte woonomstandigheden beschikken. Het aantal ontbrekende sociale woningen wordt door het rapport op 10 miljoen geschat. Deze gegevens bevestigen dus dat de Europese Gemeenschap, voor een belangrijk deel van de bevolking, geen garantie is voor een betere toekomst. Met het verdrag van Maastricht zou het wel eens verder bergaf kunnen gaan.

■ Het voorbeeld van de Amerikaanse stofzuigerfabrikant "Hoover" die zijn bedrijf van Frankrijk (Dijon) naar Schotland overbracht omdat de lonen er 30 % lager liggen, is een van de vele voorsmaakjes hoe het er in het Europa van de vrije markteconomie zal aan toegegaan.

Het belangrijke Frans kledingbedrijf Albert, uit het departement Vendée, geeft ons nog een ander voorbeeld:

Sinds een paar jaar had de firma zijn productie uit Frankrijk overgeplaatst naar Spanje en Marokko.

Begin 1993 heeft Albert nu aangekondigd dat het door de Spaanse en Marokkaanse bedrijven uitgevoerde werk tegen einde 1993 zal uitgevoerd worden in de ex-U.S.S.R. (in Moskou en Belgorod). Motivatie: het gemiddelde uurloon bedraagt in Rusland 228 fr. tegen 456 fr. in Marokko. Voorzienne winst = 36 miljoen frank.

Het geval Albert is niet uniek. Levi's gaat ook zo te werk in Polen, Weil in Hongarije en Roemenië, Adidas in Tsjechië en Rusland.

Wordt na Zuid-Oost-Azië en de Magreb Oost-Europa het nieuwe Eldorado voor het patronaat?

Kwaliteitswaren aan lage prijzen dank zij de lage lonen, onaangepaste arbeidsvoorwaarden en vakbonden zonder ervaring in de klassenstrijd.

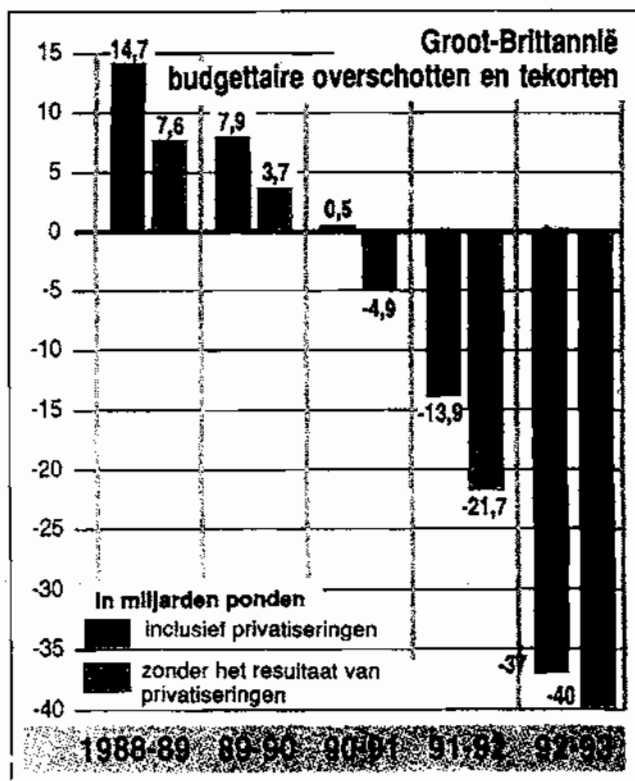
■ Volgens de organisatie "Operation Hunger" zouden miljoenen Zuidafrikanen, ook duizenden blanken, door hongersnood bedreigd worden. De belangrijke Zuidafrikaanse organisatie wijst er op dat 80 % van de dertig miljoen zwarten een dagelijks gebrek aan brood hebben en 84 % een inkomen hebben dat lager ligt dan noodzakelijk om een familie te voeden. Een situatie die volgens de humanitaire organisatie des te schandaliger is gezien het Zuidafrikaanse BNP in 1992 zowat 3.000 dollar per inwoner bedroeg.

De honger in Zuid-Afrika is volgens haar dan ook niet het gevolg van gebrek aan voedingswaren maar door de ontzaglijke armoede van het grootste deel van de bevolking, de desorganisatie, corruptie en de onverschilligheid van de ministeries.

■ Voor het geheel van het jaar 1992 bedroeg de export van de BLEU (België en Luxemburg) 3.967,3 miljard fr. tegenover 4.023,4 miljard in 1991.

De terugloop bedraagt 55,5 miljard fr. d.w.z. 14 %. Per regio ziet dit er als volgt uit:

	Deel in de total export %	Variaties 1992-1991 %
Geheel van de E.E.G.	74,9	- 1,8
Duitsland	22,8	- 5,4
Frankrijk	19,3	- 0,3
Nederland	13,7	- 1,7
Groot-Brittannië	7,8	+ 0,1
Italië	5,9	- 3,9
Spanje	2,7	- 9,2
Oost- en Centraal-Europa	1,4	+ 12,0
Verenigde Staten	3,9	+ 1,3
Japan	1,0	- 13,8
OPEC-landen	2,1	- 0,4
Andere en ontwikkelingslanden	9,6	+ 1,3

Zoals in alle Westeuropese landen zijn ook in ons land de regering en de liberale oppositie grote voorstanders van privatiseringen. Ze beschouwen dit als de ultieme maatregel om de begroting in betere banen te leiden. Bij ervaring weten we dat, bij dergelijke operaties, het bestaan van de meest winstgevende sectoren op de helling worden gezet en dat dit ook gebeurt ten koste van de diensten die normaal door een openbare dienst aan de bevolking dienen geleverd te worden. Betekent dit eveneens geen ernstig verlies van ons nationaal patrimonium? Bovendien gaat het hier, naast het sociaal deficit, slechts om een eenmalige operatie. Bovenstaand schema toont aan hoe het er in Groot-Brittannië, een land dat in dit soort zaken vooraan staat, uitziet. Ondanks de brutale en drastische aanpak van Thatcher en Major om de openbare instellingen te privatiseren blijkt dit niet zo'n groot resultaat te hebben opgeleverd.

Amsterdam in de uitverkoop

Amsterdam meende niet te mogen achterblijven. In de hoogtijdagen van Reagan en Margret Thatcher, in de hoogtij-dagen van de ideologische campagne voor afbraak van de collectieve voorzieningen, lanceerde de Nederlandse hoofdstad het IJ-oever-project. Plannen tot grootschalige stadsuitbreiding, die net als de hoogbouw in Londen een demonstratie zouden moeten zijn van de triomfale prioriteit van het particulier initiatief, - van de "vrije open markteconomie". Amsterdam als het financiële centrum van Europa, zo verzonnen de dure reclamejongens, zoals eens, meer dan drie eeuwen geleden, de handelsstad Amsterdam een korte tijd werkelijk het financieel centrum van Europa was.

Voor dat doel werden dure architecten aangetrokken die de meest futuristische plannen ontwierpen. Achter het Centraal Station, langs de oever van het IJ, zouden hoge kantoren, winkelcentra, enz. worden gebouwd. Een gedeelte van het IJ, zoals het havengebied heet, zou voor dat doel worden geplempt en voor de bouw van een nieuwe brug over de Noordelijke en Zuidelijke oevers werden de meest fantastische ontwerpen uit de mottenballen gehaald. Om het geheel te financieren werd met een aantal financiers de Amsterdamse Waterfront Financieringsmaatschappij opgericht. Het is bekend: de Amsterdamse regenten en de Nederlandse bankiers waren nooit de predikanten van de "Glasnost". Want wat zich achter het "Waterfront" afspeelde, weten slechts ingewijden. Maar wat uit de schaarse perspublicaties bekend werd, is dat er een grimmig gevecht plaatsvond om de miljarden waarmee het object gefinancierd zou moeten worden. En dat vooral de bankiers aan het einde van de jaren '80 een steeds groter aandeel van de gemeente en het rijk eisten. Waarschijnlijk geen toeval. Want in die tijd stond het financiële debacel met de hoogbouw in Londen reeds vast, terwijl ook de gevolgen voor de volkshuisvesting van de woeste Europese speculatie in grond en woningen in b.v. Brussel, geleidelijk bekend zijn geworden. Als gesprekspartner bleef over de pas enkele jaren geleden opgerichte geldcombinatie I.N.G., samengesteld uit de geprivatiseerde postspaarsbank, de Middenstandsbank en het verzekeringsconcern De Nationale Nederlanden. Ruim een maand geleden viel echter ook hier het doek. De I.N.G.-Bank haakte af, waarschijnlijk ook omdat voor de infrastructurele voorbereidingen van het IJ-oever-plan minstens 7 miljard gulden (plm. 120 miljard Belgische franc) moet worden opgehoest door de gemeente en het rijk.

De Zuidas

Dat alles heeft schijnbaar het gemeentebestuur niet ontmoedigd bij het uitleven van zijn Europese fantasieën. Want er is geen andere verklaring waarom het gemeentebestuur gretig inhaakte op de bouwplannen van de ABN-AMRO-Bank.

Deze onbetwist grootste handelsbank van Nederland (trots verklaart ze dat ze behoort tot één van de 15 grootste banken van de wereld) is 2 jaar geleden ontstaan uit de fusie van de Algemene Bank Nederland en de Amro-Bank. Beide banken waren reeds het gevolg van een voortdurend proces van concentratie van het Nederlandse bankwezen. En als demonstratie van die financiële concentratie planden de twee gefuseerde banken een nieuw bankgebouw, volgens de nog niet bekende gegevens (tot) 120 meter hoog en met een kantoorruimte van 75 duizend vierkante meter. Volgens een interne publicatie van de ABN-AMRO-Bank plant de directie zelfs een heliophthoven op het torenhoge bankgebouw. De bank plande het bankgebouw op een plaats die niets te maken had met de in 1989 vastgestelde structuurplannen van de gemeente. Integendeel, de bank wil het enorme bankgebouw plaatsen langs de zuidkant van de autoweg A10, op de plaats waar nu een park ligt met sportvelden en dat in de jaren '80 al aan een andere kleine bank is geweigerd, omdat deze terecht het wooncomfort van de wijk Buitenveldert aantastte.

Zo wordt het zelfs voor Amsterdamse begrippen enorme gebouw praktisch op de stoep van een bejaardentehuis en verzorgingstehuizen opgetrokken en wordt het sportpark gesloopt. In het sportpark bevindt zich o.a. een commercieel geleid tennisstadion. En aangezien in het contract dat de gemeente met de bank heeft afgesloten de bank heeft bedongen dat de gemeente de grond bouwrijp moet opleveren, moet om te beginnen het tennisstadion worden overgeplaatst. De gemeente wil daarvoor een gedeelte van het meest geliefde recreatiegebied van de Amsterdamse bevolking, het Amsterdamse Bos, kaal slaan. Alles met elkaar het opofferen van plus minus 15 hectare park- en bosgrond. Voeg daarbij het feit dat het gemeentebestuur in het vervolg van het te realiseren bankgebouw het hele verdere gebied aanbiedt aan projectontwikkelaars voor het bouwen van nog meer kantoorgebouwen en zelfs een nieuw station voor busverkeer, 'Een goudmijn' verklaarde eens de ambtenaar die door de gemeente is aangesteld om het hele

project namens de gemeente te leiden. De hele noordkant van de wijk Buitenveldert wordt van zijn groen ontdaan en verandert in een woestijn van beton. Wat in feite langs de IJ-oevers voorlopig is mislukt, geschiedt nu midden in de bewoonde kom van Amsterdam, - dit nu echter uitsluitend op voorwaarden van project-ontwikkelaars en bankiers.

De bevolking de dupe

Opnieuw ontwikkelde de gemeente een dure propaganda-campagne om dit alles aan de bevolking te verkopen. Het was een Nederlands en Amsterdams belang: het zou ten goede komen aan de werkgelegenheid en alles zou worden gedaan om de erkende overlast voor de bevolking te beperken. Niettemin gebeurde waar de gemeente en de bank niet op hadden gerekend. De wijk Buitenveldert is ontstaan in het midden van de jaren '60 en is geen arbeidersbuurt. De meeste Amsterdammers spreken spottend over de Yuppen-buurt. Dit is niet helemaal waar. Want tussen de inderdaad in meerderheid dure koop- en huurwoningen liggen ook een aantal woonblokken, door woningbouwverenigingen gebouwd als z.g. sociale woningen. Door bewoners- en belangenorganisaties werd een actie georganiseerd, waarbij meer dan 4.000 bewoners de bank verzochten ergens anders te gaan bouwen. Tegen de aantasting van het Amsterdamse Bos werden niet minder dan 5.500 individuele bezwaarschriften bij het gemeentebestuur ingediend, een unicum in de geschiedenis van Amsterdam. Door de acties werden een aantal zaken duidelijk. Het reusachtige nieuw te bouwen bankgebouw is, zoals reeds opgemerkt, een gevolg van de fusie van de twee grote handelsbanken. Het is echter ook de voorwaarde om te komen tot een drastische sanering van de Nederlandse financiële wereld, als uitgangspunt om de concurrentiepositie van de bank in de E.G. te vergroten. Er is geen sprake van het scheppen van werkgelegenheid. Integendeel. De sanering, ook bij eerder opgeslokte banken en andere bedrijven, kost minstens 10.000 werkers in de financiële wereld hun baan, waarvan naar schatting 3.000 in Amsterdam.

Aan het te bouwen bankgebouw is in feite geen enkele behoefte. Door de fusie heeft de ABN-AMRO-Bank een enorm overschot aan bankgebouwen gekregen. Op de laatste jaarvergadering van de bank verklaarde de aftredende directeur-generaal, oud-minister Nelissen, dat reeds 50 van die gebouwen zijn verkocht en dat over nog eens 70 wordt onderhandeld. Van de drie grote gebouwen die de bank in Amsterdam bezit staat vast dat er minstens 1 wordt ontruimd. Dit terwijl Amsterdam worstelt met een leegstand aan kantoorruimte die nu reeds op een half miljoen m² wordt geschat. Daarnaast is de bouw van de bank gepland in de nabijheid van het RAI-congres- en tentoonstellingscomplex. In combinatie met de bank een knooppunt voor enorme verkeersproblemen voor drie stadswijken, waaronder Buitenveldert. Alles met alles is er van de

oorspronkelijke propaganda weinig heel gebleven. Als nu vertegenwoordigers van de bevolking praten met de beleidsambtenaren, dan hebben die geen ander argument meer dan dat de gemeente geld nodig heeft. Terwijl de verantwoordelijke stadsbestuurders werken met het lamelijk argument: we zijn politiek en juridisch zo aan de bank gebonden dat we de bouw niet terug kunnen draaien. Amsterdam in de uitverkoop! Tenslotte hebben de acties van de bevolking nog enkele andere duidelijkheden geschapen. Binnen het kader van de slogan "bestuurlijke vernieuwing" is ook volgens de Nederlandse 'kwaliteitskrant' het N.R.C.-handelsblad "een moeilijk doordringbare jungle" ontstaan. In Amsterdam heeft men deelraden opgericht die in de grondwet geen enkele basis hebben. In feite zijn het niets anders dan gemeentelijke commissies die

financieel volkomen afhankelijk zijn van het gemeentebestuur. Ook de instelling van z.g. regionale besturen die op stapel staan - b.v. Amsterdam samen met een aantal gemeenten in de omtrek van de stad - vereist in feite de verandering van de grondwet. Trouwens, wat stelt de Nederlandse grondwet nog voor als de besluiten elders in Europa worden genomen? Dit alles wordt in toenemende mate ervaren als een aantasting van de rechtszekerheid van de bevolking. In deze ontwikkeling is er maar één zekerheid: de keiharde verdediging van de belangen van de bankiers, zonder dat men rekening houdt met het milieu, de sociale en woonbelangen van de burgers. Inderdaad: Nederland en vooral Amsterdam in de schaduw van Maastricht.

Toon Nagtegaal

Kolonies

De VN eist de onafhankelijkheid van alle kolonies voor 2000

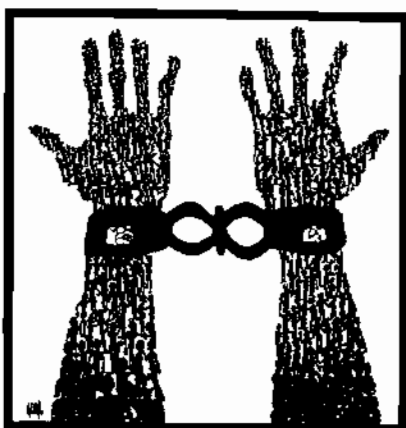
Wie dacht dat de dekolonisatie reeds lang voltooid was, vergist zich. Nog steeds zijn er 18 gebieden in de wereld die niet soeverein zijn, en dan maken we nog abstractie van de overzeese regio's die als een volwaardig deel van het moederland beschouwd worden en waarvan de inwoners dezelfde rechten hebben (b.v. Frans Guyana).

En de tijd begint nochtans te dringen want de Algemene Vergadering van de VN heeft 1990-2000 uitgeroepen tot de "Internationale Decade van de uitroeiing van het Kolonialisme". Hoogstwaarschijnlijk zal dit slechts een ijdele hoop blijken te zijn.

Meteen na WOII nam de VN de supervisie over het beheer van mandaatgebieden van zijn voorganger, de volkenbond over. Ook werden 18 "Trustgebieden" onder een zgn. Internationaal Beheersysteem geplaatst waarbij de "beherende" staat middels overeenkomsten met de VN beloofde de ontwikkeling van deze gebieden naar uiteindelijke onafhankelijkheid te stimuleren. Momenteel blijft er nog zo één trust-gebied over: Palau, in de Stille Oceaan, het wordt beheerd door de V.S. In het Handvest van de V.N. stond ook een hoofdstuk over de verplichtingen vanwege de staten t.o.v. hun "zichzelf-niet-regerende" gebieden m.a.w. hun kolonies.

Dekolonisatie

In 60 aanvaardde de Algemene Vergadering de Verklaring over de Dekolonisatie die stelde dat de onderwerping van volkeren door vreemde naties een miskenning van de Mensenrechten is, dat alle volkeren het recht

op zelfbeschikking hebben en dat onmiddellijke stappen moesten ondernomen worden om alle macht over te dragen aan de inwoners van de nog-niet-onafhankelijke gebieden. Daartoe werd ook een Speciaal Comité opgericht dat op dit proces moest toezien en geregeld inspectietochten hield. Het volgt nu nog altijd de evolutie van de 17 laatste "zichzelf-

niet-regerende" gebieden en het laatste Trustgebied op. Deze zijn:

In het Caraïbisch gebied: de Bermuda-eilanden, de Turks en Caicos-eilanden, de Britse Maagdeneilanden, Anguilla, Montserrat, de Caaimaneilanden (Verenigd Koninkrijk) en de Amerikaanse Maagdeneilanden (V.S.)

In de Atlantische Oceaan: Sint-Helena en de Falkland - eilanden (Verenigd Koninkrijk)

In de Stille Oceaan: het Trustgebied van de Stille Oceaan (Palau), Guam, en Amerikaans Samoa (V.S.), Tokelau (Nieuw Zeeland), Nieuw Caledonië (Frankrijk), Pitcairn (Verenigd Koninkrijk)

Gibraltar (Verenigd Koninkrijk)
Westelijke Sahara (officieus Marokko)
Oost-Timor (officieus Indonesië, officieel Portugal)

Eilandjes

Behalve de laatste 2 speciale gevallen die we

apart zullen behandelen, en de gebieden die nog betwist worden door 2 mogendheden (Gibraltar en de Falklands/Matvinas) en waarover de onderhandelingen momenteel blijven aanslepen, gaat het hier om een aantal kleinere eilanden, hoofdzakelijk in handen van de V.S. en het V.K. Doch het Speciaal Comité heeft herhaakdelijk op gewezen dat de territoriale omvang, de lokatie, de bevolkingsgrootte en de beperkte aanwezigheid van natuurlijke hulpbronnen geen factoren zijn die het recht op zelfbeschikking en onafhankelijkheid van deze volkeren in de weg mogen staan. Het Comité heeft zelfs beklemtoond dat de koloniale mogendheden de inwoners bewust moeten maken van hun recht op zelfbeschikking. Zij moeten de voorwaarden scheppen opdat deze volkeren in staat zouden zijn het beheer van hun land, overeenkomstig met hun wensen zo snel mogelijk over te nemen. Toch zijn de laatste koloniatoren verre van bereidwillig om aan de eisen van de V.N. te voldoen: zij ponereren dat deze gebieden reeds een hoge mate van autonomie hebben, dat de inwoners zelf nauwe banden met hen of hun "speciale status" willen houden, dat het er niet naar uitziet dat ze "in de nabije toekomst" onafhankelijk willen worden of dat er binnenkort een referendum zal worden gehouden. Daar moeten we nu toch een aantal bedenkingen bijmaken: juist door hun totale economische en bestuurlijke afhankelijkheid van en ingesteldheid op hun koloniatoren hebben enkele eilandjes inderdaad bij referendum (Tokelau) of via een aantal plaatselijke afgevaardigden of partijen voor een status quo gekozen. Daarom heeft de Algemene Vergadering van de V.N. er eind 90 nog eens fel op geïnsisteerd dat de mogelijkheden tot hun zelfstandigheid moeten worden ontwikkeld opdat hun onvervreemdbaar recht op zelfbeschikking verwezenlijkt en het dekolonisatieproces voltooid kan worden.

Zelfbeheer?

Zgn. virtueel zelfbeheer of "instemming" van de bevolking met haar toestand of referenda over onafhankelijkheid lossen hoegenaamd niet alle problemen op, er zijn genoeg voorbeelden van conflicten tussen de lokale bevolking en de besturende mogendheid. De soms gewelddadige strijd en het politiek getouwtrek tussen de Kanaken (verenigd in het FLNKS), de Franse immigranten (verenigd in de anti-onafhankelijkheidsbeweging RPCR) en de Franse overheid is waarschijnlijk wel het bekendste geval. Uiteindelijk werd in 86 het Matignon-akkoord afgesloten (dat nota bene eerst nog door de Fransen zelf bij referendum moest bekrachtigd worden) dat bepaalt dat er

in 1998 een referendum op het eiland over onafhankelijkheid gehouden zal worden. FLNKS en RPCR zullen weer lijnrecht tegenover mekaar staan. Ook tussen de V.N. en Frankrijk bestaat er discussie over het statuut van Nieuw-Caledonië: Frankrijk beschouwt dit nl. niet als een kolonie maar als een deel van het moederland met volwaardig stemrecht en met een aantal autonome instellingen. Het zou zich wel bij de uitslag van het referendum neerleggen.

Ook tussen de V.S. en het Verenigd Koninkrijk en hun koloniën zijn er nog conflicten ondanks het zgn. autonoom zelfbeheer dat de laatste koloniale mogendheden aan hun overzeese gebieden beweren te verlenen. Meer dan eens gaan deze over de op de eilanden aanwezige militaire basissen. Op de Bermuda-eilanden b.v. mochten de plaatselijke parlementairen geen vragen stellen over het daar gevestigde Britse garnizoen. In 69 zijn er trouwens nog Britse troepen in Anguilla binnengevallen nadat dit zichzelf al 2 jaar onafhankelijk had verklaard en verdere onderhandelingen met zijn misnoegde koloniasator mislukten waren.

Tussen de V.S. - dat de bevoegdheden van het Speciaal Comité voor Dekolonisatie inzake het trustgebied Palau betwist - en Guam bestaan er eveneens aanslepende conflicten. Guam, een eiland in de Stille Oceaan met 150.000 inwoners (50 % Chamorro's, 25 % Filippino's en verder nog verscheidene ingeweken nationaliteiten) verkoos in een referendum in 1982 een Gemeenbest-status boven het statuut van „Unincorporated Territory" waaronder het sinds 1950 geregeerd werd. In elk geval zou dat een veel hogere mate van autonomie moeten bieden. Een commonwealth-Act werd daaropvolgend aan het Amerikaanse Congres voorgelegd doch momenteel ziet het er naar uit dat het nog verscheidene jaren zal duren vooraleer er over gestemd wordt. Nochtans beweerde de VN-vertegenwoordiger van de V.S. dat Guam virtueel zichzelf bestuurt en o. m. een vertegenwoordiger in het Huis van Afgevaardigden (echter zonder stemrecht) heeft. Doch de gouverneur van het eiland, zelf een Chamorro sprak dit manifest tegen: Guam kan zeker niet als een "self-governing territory" beschouwd worden, aangezien alle Guamese wetten door het Amerikaanse Congres vernietigd kunnen worden. Hij deed er zijn beklag over dat de V.S. nog altijd niet op de vraag van de inwoners naar zelfbeschikking is ingegaan en steunt ook hun eis om de activiteiten op de V.S. - marinebasis op het eiland zoveel mogelijk in te perken. In 1990 vond hij gehoor bij de V.N.: de Algemene Vergadering nam een resolutie aan die bepaalde dat Guam recht had op zelfbeheer

en onafhankelijkheid. Zij beklemtoonde ook dat de economische groei van Guam gehinderd wordt door de inbeslagneming van een groot stuk van zijn grondgebied door de Amerikaanse Federale autoriteiten voor militaire doeleinden. De plaatselijke economie is te zeer rond de aanwezigheid van de legerbasis uitgebouwd. Onlangs echter lapte de woordvoerder van het marinekorps op Guam de UNO-resolutie aan zijn laars door te verklaren dat Guam Amerikaanse bodem is, wat zou betekenen dat verdere onderhandelingen hierover totaal overbodig zijn.

Gewelddaden

In vergelijking hiertoe zijn de al bijna 2 decennia aanslepende toestanden in Oost-Timor en de Westelijke Sahara natuurlijk nog veel ernstiger. De hoop op een spoedige onafhankelijkheid voor de Westelijke Sahara is verdwenen nadat het door VN-bemiddeling tussen het POLISARIO en Marokko afgesproken referendum over onafhankelijkheid, dat in januari plaats had moeten hebben onder druk van koning Hassan II is uitgesteld. Hij was niet tevreden over de kieslijsten van de VN en preferereert blijkbaar andere, langere lijsten waar vermoedelijk ook de namen van klandestiene, ongemerkt in het gebied binnengedrongen Marokkaanse immigranten opstaan. Deze zouden de balans in het voordeel van de nee-stemmers kunnen doen overhellen. De onderhandelingen zijn zo in een impasse geraakt. En er is ook geen enkel lichtpuntje te melden over de door de pers fel onderbelichte situatie op Oost-Timor, waar volgens mensenrechtengroeperingen sinds 1975 al 200.000 Timorezen zijn gedood of door honger zijn omgekomen. In november 75 had het FRETILIN (de Oost-Timorese onafhankelijkheidspartij) Oost-Timor unilateraal onafhankelijk verklaard nadat een burgeroorlog was uitgebroken en Portugal (dat door de VN nog altijd als de officiële "beheerder" van Oost-Timor wordt aangewezen) zijn civiel en militair personeel had teruggetrokken. Hierop bezette het Indonesisch leger het eiland en werd Oost-Timor tot een Indonesische provincie uitgeroepen. De situatie op het vlak van de mensenrechten is er dus schrijnend: nog in november '91 werden tussen 60 en 180 mensen gedood toen het leger inschoot op demonstranten voor onafhankelijkheid. VN-resoluties hebben de Indonesische bezetting van het land veroordeeld, doch in dit geval zijn concrete maatregelen om ze af te dwingen zeker nog niet voor morgen. Indonesië is namelijk te goed bevriend met de grote mogendheden.

Wouter De Raes

Start-II

Op 3 januari ondertekenden de V.S. en Rusland een nieuw verdrag.

In grote lijnen is dit Start-II-akkoord de konkretisering van de overeenkomst die Bush en Jeltsin in juni vorig jaar bereikten. Een effectieve wapenvermindering: van de huidige meer dan 20.000 atoomkoppen voor beide kanten, over 12.000 van het Start-I-akkoord naar nu ongeveer 6500. Een hele stap. Maar nog altijd genoeg om de wereld meerdere malen totaal op te blazen.

Het is niet het eerste akkoord in de wapen-beheersing.

Een greep:

1963: Overeenkomst om de bovengrondse atoomproefnemingen stop te zetten.

1968: Verdrag tegen de verspreiding van de kernwapens.

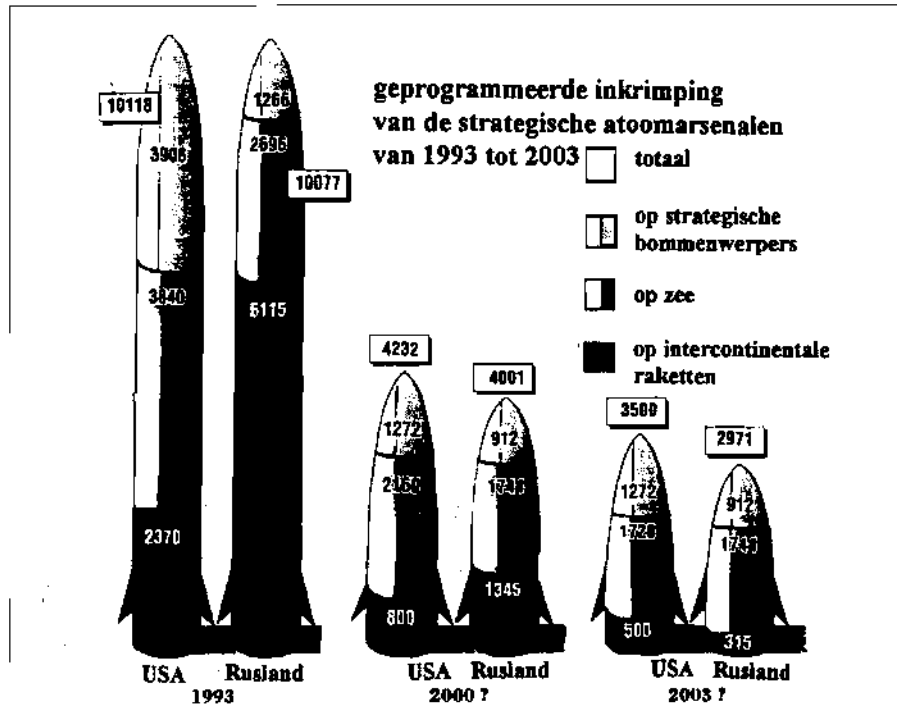
1972: (SALT I) Beperking van de offensieve strategische wapens.

1979: (SALT II) werd nooit geratificeerd.

1987: (INF) Verbod over de middellange-afstandsraketten te land.

1991: (START I) vermindering van de strategische wapenarsenalen, dit verdrag is nog niet van toepassing omdat het nog niet door alle betrokken partijen (Oekraïne) werd geratificeerd. Bij haar ratificatie heeft Rusland twee bemerkingen gesteld: Oekraïne, Witrusland en Kazachstan moeten het non-proliferatieverdrag tekenen en alle strategische kernwapens op Russisch grondgebied brengen.

1993: (START II) verdere vermindering van de strategische kernwapens en ondertekening van het verbod op chemische wapens.

Huurlingen in ex-Joegoslavië

Er blijken reeds verschillende duizenden huurlingen te zijn die hun weg hebben gevonden naar de spanningsoorden in Bosnië-Herzegovina.

Volgens het Franse persagentschap A.F.P. zou het om 3.000 Arabieren gaan bij de Muzelmaanse Bosniërs, 300 Europeanen bij de Kroaten en 500 Russen langs Servische zijde.

De meesten onder hen zouden slechts 100 dollar per maand ontvangen.

Bij de muzelmannen komen de 'vrijwilligers' uit de Golfstreek, Algerije, Soedan, Pakistan, Libië en Turkije.

De krant "Vjesnik" uit Zagreb publiceerde de foto van hun chef, de Commandant Sheik Mohammed Abdul Azis. Deze weigerde echter zijn nationaliteit bekend te maken.

De Kroaten kregen sinds het begin van de hostilities de steun van de Britten, Spanjaarden, Nederlanders, Fransen, Zweden, Duitsers en Polen die meestal uit extreem rechtse middens komen.

Tijdens de laatste weken zijn de Russische 'vrijwilligers' hun Slavische 'vrienden' komen helpen in Bosnië. Ze dragen zwarte banden op het voorhoofd met een orthodox gebed er op gedrukt, zij hebben kentekens

met de keizerlijke arend of hebben de vlag met de geel, rood-blauwe kleuren van de Kozakken.

Kortom uit welk land ze ook komen, het ziet er naar uit dat het meestal om eng religieuze, fundamentalistische en reactionaire individuen gaat. (ads)

En het Frans "Huurlingenleger"?

De onderscheiden Franse regeringen, ook deze met sociaal-demokraten aan het roer, hebben altijd de tradities van de 'grandeur coloniale' hoog gehouden: het Légion Etrangère. Het was dit huurlingenleger dat in Afrika, Zuid-Oost-Azië en elders de Franse kapitalistische belangen verdedigde. Gisteren was dit in Marokko, Algerije, Viëtnam, enz., vandaag is dit het geval in Djibouti, Tsjaad, Rwanda en onrechtstreeks ook uit de O.V.N. in Irak, ex-Joegoslavië, Somalië, Cambodja, enz.

In het totaal beschikt het legioen nog over 8.500 manschappen, waarvan 350 officieren voortkomende uit het geregelde leger en 1.300 onderofficieren.

Een legionair op zes, 1.400 man, is afkomstig uit Oost-Europa. Op dit ogenblik heeft het legioen 4 kandidaten voor één openstaande plaats. 35 à 40 % van de kandidaten komt uit Oost-Europa, waarvan

de helft uit Polen.

Op de 8.500 legionairs bekend 17 % dat hij slaaf is. Zonderling dat in geen enkele Internationale organisatie het bestaan van een officieel Frans huurlingenleger ooit aan de kaak werd gesteld. (ads)

Amerikaanse loterij

Met de toestand van het V.S.-onderwijs heeft de V.S.-administratie nood aan wetenschappers. Het is bekend dat een groot deel van haar kaders uit genaturaliseerde buitenlanders bestaat.

Het Amerikaans Staatsdepartement organiseert dan ook ieder jaar een loterij met 40.000 permanente visa's rechtgevend op het Amerikaans burgerschap als prijs.

Voor een inzet van 175 dollar (4.800 Bfr.) kunnen de kandidaten zich dus inschrijven om aan de trekking deel te nemen.

Maar pas op de inwoners van alle landen komen hiervoor niet in aanmerking.

De burgers van de E.G.-lidstaten zijn welkom. Maar het is voor de V.S.-administratie vanzelfsprekend dat de Haïtianen, Mexicanen (aan wiens grenzen een ijzeren muur is opgetrokken) e.a. inwoners van de derde wereld buiten spel worden gezet.

De "American way of life" is geen spek voor hun bek. (ads)

Thailand: Militairen en democratie

Het moderne Thailand ontstond in 1932 uit een vreedzame staatsgreep gepleegd door een groep Thaise studenten aan de Sorbonne en het leger. Koning Rama VII werd onder de grondwet geplaatst en Thailand kreeg een parlement, ministers en een reeks andere instellingen die een democratie naar Europees model beloofden.

De nieuwe staatsorganisatie werd echter ingevoerd door een merkwaardig monsterverbond tussen twee groepen die vrijwel niets met elkaar gemeen hadden. De studenten hadden zich een Franse revolutie zonder guillotine gedroomd en de generaals dachten eerder aan een modern staatsapparaat dat hun veel dollars en macht kon garanderen. Het verbond was geen lang leven beschoren.

Telkens hun economische overmacht lijkt te wankelen, grijpen de militairen naar de wapens. Niet de verkiezingen hebben het politiek gezicht van deze 70-jaar jonge staat bepaald, maar wel de opeenvolgende staatsgrepen. Sinds 1932 telt men er 17 succesvolle. De bloedigste waren de militaire coups van 1973 en 1976 waarbij telkens de Thammasat-universiteit van Bangkok het slagveld was. Nochtans wordt Thailand door het Westen beschouwd als één van de weinige democratieën uit de regio. Dit imago wordt vooral verdedigd door de Verenigde Staten. Hun rol is op zijn minst merkwaardig te noemen. Wie de kans had de rellen in Bangkok in de lente van '92 van nabij te volgen, kreeg hiervan opnieuw de bevestiging.

Onlusten

Om de rellen van '92 te begrijpen is het belangrijk terug te gaan naar 23 februari '91. Op die dag wordt de regering van **Chatichai Choonhavan** aangeduid. Chatichai, ook wel Mr No Problem genoemd omdat hij ervan overtuigd was dat er geen vuiltje aan de lucht was, was de leider van de grootste oppositiepartij van Thailand. Met de oppositiepartijen bedoelen we de politieke constellaties die niet rechtstreeks van de militaire macht afhankelijk zijn. In het Westen reageert enkel de VS op de staatsgreep. Zij schorten alle hulp op tot er opnieuw een burgerregering aan de macht komt. De staatsgreep werd gepleegd door generaal **Suchinda Kraprayoon**. Suchinda belooft vrije verkiezingen binnen de 6 maanden en stelt **Anand Panyarachun** aan tot interim-premier. Anand is directeur van een textielbedrijf en is gekend als tegenstander van de militaire coups van '73 en '76. Maar wat wellicht nog belangrijker is, is dat hij ooit ambassadeur in de VS en bij de Verenigde Naties was. Hij kent de weg in Washington dus. Anand loopt wat vertraging op zijn schema op en schrijft uiteindelijk verkiezingen uit voor 22 maart '92. In februari '92, groeit de discussie in de Thaise pers over wie na de

verkiezingen eerste minister zal worden. De oppositiepartijen vinden dat het een verkozen parlamentslid moet worden. De militairen willen zelf een kandidaat aanduiden. In de Thaise kranten kon je echter een nog vreemder bericht lezen. Een paar weken voor de verkiezingen verklaart de VS immers dat de verkiezingen wettig en democratisch zijn. Washington is dus bij voorbaat tevreden met de afloop ervan.

Washington

Op 22 maart komen de partijen die het leger gunstig gezind zijn als overwinnaars uit de stembus. De nieuwe regering kan gevormd worden. **Narong Wong-Wan**, een schatrijk zakenman in hout en tabak, wordt als premier voorgedragen. Hij behoort tot een oppositiepartij, was minister van landbouw in de regering Chatichai en lijkt een aanvaardbaar kandidaat te zijn voor de beide machtsblokken.

Niet lang echter. Een paar dagen later verschijnt in de pers het bericht dat Wong-Wan in '91 een inreisvisum naar de VS geweigerd werd. Er wordt gesuggereerd dat hij betrokken is bij de heroïnehandel. De VS-ambassade bevestigt de weigering van het visum, maar wil geen commentaar geven. Diplomatiek geheim, noemen ze het. Hebben we hier te maken met een complot van het leger om het premierschap van een verkozen kandidaat te doen mislukken, zodat nog enkel een militair eerste minister kan worden? En wordt dat complot ondersteund door de VS?

Op 7 april aanvaardt **Suchinda**, de generaal van de 17de coup, zelf het premierschap. De pers protesteert. De *Nation*, Thailands enige kwaliteitskrant, wordt gecensureerd. Telaar echter. Het protest wordt algemeen. Eind april, begin mei kamperen 100.000 betogers voor het parlement en eisen het ontslag van **Suchinda**. Een opmerkelijk figuur in deze oppositiestrijd is **Chamlong Srimuang**. Men noemt hem ook Mr Clean. Hij wil Thailand zuiveren van alle corruptie. Hij meent het ook echt. Tijdens zijn verkiezingscampagne liet hij in alle straten van Bangkok vogelverschrikkers plaatsen. Srimuang gaat in hongerstaking en slaagt erin op zijn manier de bevolking op te zwepen. Op zondag 17 mei stromen 200.000 mensen samen in de straten rond Democracy Monument. Dit monument staat in de buurt van het parlement en de Thammasatuniversiteit. Dit succes van de anti-militaire beweging wordt verklaard door

de groeiende macht van de middenklasse. Het gaat over een steeds grotere groep mensen die het materieel goed hebben en de bestaande maatschappelijke verhoudingen niet langer tolereren. Ze hebben hun eigen bescheiden kapitaalje opgebouwd zonder zich afhankelijk te stellen van het economische overwicht van het militair-industrieel apparaat.

Repressie

Het leger kan die 200.000 betogers niet langer aanzien en grijpt in: 40 doden, 600 gewonden en 1000 vermisten. Maar het volk blijft toestromen. Tien dagen later treedt generaal **Suchinda** af. Ook na zijn aftreden, gaan de demonstraties door. De bevolking eist volledige amnestie van de gevangenen genomen burgers en het aftreden van alle verantwoordelijke militairen.

Anand Panyarachun wordt opnieuw interim-premier en kan van vooraf aan herbeginnen. Hij probeert wat orde te scheppen in het leger en schrijft nieuwe verkiezingen uit. In september '92 behalen de democratische partijen twee keer zoveel zetels als in de verkiezingen van maart. **Chuan Leekpai** wordt eerste minister. Deze 54-jarige advocaat uit het zuiden is leider van een van de democratische partijen, was ooit minister van volksgezondheid, schijnt onomkoopbaar te zijn en zal waarschijnlijk de politiek van Anand voortzetten.

Zal Thailand nu eindelijk evolueren naar een echte democratie waarop ze nu al 70 jaar wacht? Dit lijkt weinig waarschijnlijk. De militaire en economische macht zijn zodanig verankerd dat een oplossing erg moeilijk wordt. Het leger heeft nagenoeg alles in handen: de handel in tropisch hout, de wapenhandel voor de Rode Khmers, de opiumhandel van de Gouden Driehoek tot en met de massagesalons in Pattaya. Het moet mij even van het hart, zelfs de Verenigde Naties houden conferenties in Pattaya. Heel belangrijk is ook de houding van de VS. Sinds Aquino enkele VS-basissen in de Filippijnen heeft gesloten, is de VS op zoek naar een nieuwe bondgenoot in de regio. Die zou ze wel eens in Thailand kunnen vinden. Het Thaise leger, getraind en ondersteund door de VS, zal daartegen geen bezwaar hebben.

Ondertussen kunnen we enkel lijdzam toezien hoe het land verder ontbost wordt en de plattelandsbevolking steeds armer wordt.

Hilde Poot

Socialisme en democratie (III)

Vertrekkend van de, uiteraard subjectief gekleurde, indrukken van een Cubareis (deel 1, Vrede 299) zijn we op zoek gegaan naar de diepere oorzaken van het toch wel erg tegengestelde wedervaren. Wij kwamen daarbij eerst tot de organisatie van de economie (deel 2, Vrede 300), waar het entoesiasme, de creativiteit en de wil tot overleven van de door de Cubanen zelf beheerde produktie en distributie enerzijds op een, niet van profiteurs ontdane, bureaucratie stuit, en anderzijds te kampen heeft met een toenemend individualistisch gemor en egoïstische verrijking via een zwarte markt. Beide worden bewust gekreëerd door een internationale economische bojkot. In dit derde en laatste deel hebben we het over de staatsorganisatie en de mensenrechten.

Ekonomische en politieke democratie

Het woord 'democratie' is waarschijnlijk het woord met de meeste verschillende inhouden, sterk ideologisch getekend. Toch kent het slechts één wel bekende betekenis, nl. 'staat waarin het volk regeert'.

Hoe dat nu precies in de praktijk gebeurt, wordt sterk historisch en ideologisch ingevuld. Zo steunde de zo geroemde 'eerste', Griekse democratie op de arbeid van ontelbare, niet stemgerechtigde slaven. De ons zo bekende westerse democratie kwam slechts tot stand na de industriële revolutie, waar de opkomende klasse van de industriële 'burgerlijke' parlementaire democratie ingevoerd werd. Maar ook dan nog duurde het decennia vooraleer iedereen, ook de vrouwen bijvoorbeeld, kon stemmen.

Welke democratie ook fungeert, haar structuur en werking wordt steeds medebepaald door de economische onderbouw en haar (produktie) verhoudingen. Het feit dat zoveel voorgangers van Dehaene, en waarschijnlijk nog heel wat opvolgers, voortdurend hun kop moeten breken over een begroting die zo afhankelijk is van de economische conjunctuur op wereldschaal, bewijst hoezeer de politiek door de economie bepaald wordt.

Wanneer in een maatschappij de economische verhoudingen fundamenteel gewijzigd worden, gaat dit dan ook gepaard met staatkundige verandering. Dit is een konstante in de geschiedenis, of die verandering nu plots of geleidelijk gebeurt. De industriële revolutie bracht de kapitalistische produktieverhoudingen met zich mee, die op staatkundig vlak resulteerden in de burgerlijke, parlementaire democratie.

Wanneer dus een volk beslist om de kapitalistische produktieverhoudingen, gekenmerkt door het privébezit van produktie- en distributiemiddelen, te vervangen door socialistische, dan zal ook een wijziging in de staatkundige structuur optreden. Die nieuwe staatsorganisatie moet beantwoorden aan het kollektief bezit van produktie- en distributiemiddelen, meestal precies be-

lichaamd via de staat.

In zijn streven naar onafhankelijkheid heeft Cuba vanaf 1960 duidelijk gekozen voor niet enkel politieke democratie, maar ook economische. Dat betekent dat onder het socialisme dat de werkers niet enkel hun stem in beheer en produktie kunnen uiten, maar ook kollektief eigenaar zijn van produktie, distributie en middelen. Dat is uiteraard heel wat anders dan het informatierecht van de ondernemingsraden in onze bedrijven, waar finaal enkel de aandeelhouders, dus de kapitaalcrachtigen, het bedrijf bezitten, en via de afgevaardigde-bestuurder ook leiden. Op Cuba wordt dus, volgens de marxistische theorie, gestreefd naar een economische democratie.

Vrijheid en democratie

Elke democratie is een spel van meerderheden. De democratie bestaat juist in het feit dat de verschillende tendensen, ideeën, groepen of klassen, evenredig vertegenwoordigd worden. In ideale omstandigheden zou dit los van welke machtspositie en/of financiële draagkracht moeten gebeuren. Het feit dat individuen zich in groepen en partijen verenigen wijst in feite reeds op zowel een gebrek aan democratie, daar waar die zich groeperende individuen zich over het hoofd gezien voelen, als op een gevaar voor de democratie, daar waar zij tegen de anderen in een machtspositie willen verwerven.

In de praktijk bestaat er echter steeds een spanningsveld tussen individu en groep. Dezelfde spanning uit zich op het vlak van individuele en sociale vrijheid. Het (beperkte) verbod tot doden van de medemens beperkt de individuele vrijheid, maar vergroot de sociale. Het verplicht betalen van belastingen beperkt de individuele vrijheid, maar vergroot ze daar waar het geld naar sociale voorzieningen als gratis onderwijs, openbaar vervoer, gratis of goedkopere gezondheidszorg, enz. gaat.

Ook op het vlak van vrijheid heeft de keuze voor een welbepaalde democratie en economie dus een sterke invloed.

De mensenrechten en Cuba

In de UNO-omschrijving van de mensenrechten kunnen we 3 korven onderscheiden. Er zijn de burgerlijke of individuele mensenrechten (meningsuiting, leven, gelijkheid voor de wet, enz.), die uit de burgerlijke revolutie van het opkomend kapitalisme stammen. Zij worden door het westen beklemtoond, meestal om stelsels waar de tweede, sociale soort bepleit wordt, te bekritiseren.

Die tweede korf bestaat uit de economische, sociale en kulturele mensenrechten die de klemtoon leggen op de bevrediging van de sociale behoeften van het individu (recht op arbeid, vereniging, onderwijs, voeding, huisvesting, enz.).

De derde soort mensenrechten zijn die van solidariteit en hebben het over de relatie tussen mens en staat en tussen die twee en het milieu (recht op zelfbeschikking, vrede, een gezond milieu, enz.).

Volgens hoger uiteengezette denkwijze worden de individuele rechten beperkt door de sociale uit de tweede korf, die op hun beurt beperkt worden door de internationale derde. Daarbij komt nog dat, afhankelijk van de maatschappij (keuze) in elke staat, het land zelf nog eens klemtonen legt.

Het is duidelijk dat wat de derde en tweede korf mensenrechten betreft Cuba eerder koploper is tegen de internationale aanvallen in. De soevereiniteit van Cuba wordt reeds meer dan 30 jaar, ook met de wapens, belegerd. Wat de sociale rechten betreft kunnen we gerust naar de cijfers uit vorige aflevering verwijzen. Over de politieke mensenrechten van het individu hebben we het vandaag. Waarbij rekening moet gehouden worden met het feit dat Cuba sinds 1960 duidelijk gekozen heeft voor voorrang aan het kollektieve, zowel op het vlak van de economie (deel 2) als op het vlak van de staatsorganisatie (zie onder).

De Poder Popular of de macht van het Cubaanse volk

Deze eerder theoretische inleiding was

nodig om de Cubaanse praktijk van democratische organisatie en mensenrechten juist te plaatsen. In tegenstelling tot de economische organisatie, die wel uit de toenmalige Sovjetunie overgenomen werd, heeft Cuba steeds een eigen staatsstructuur gekend. Zij staat bekend als de Poder Popular of volksmacht, en heeft tot doel de rechtstreekse inbreng van het volk in de staatszaken te realiseren.

Het principe is eenvoudig: iedereen boven de 16 heeft niet enkel stemrecht, maar ook controle- en afzetrecht. Dat kan niet van zoveel landen gezegd worden. Het land kent sinds de vorige grondwet van 1976, die de poder popular instelde, 14.000 kiesdistricten van nooit meer dan 2000 kiezers. Uit ieder kiesdistrict wordt één afgevaardigde geheim verkozen uit een lijst van minstens 2 en maximum 8 kandidaten. Van iedere kandidaat wordt een foto gemaakt van dezelfde grootte en kwaliteit, die samen met een korte biografie op publieke en werkplaatsen van de wijk uitgehangen wordt. De lijst van de kandidaten wordt vastgelegd op een publieke bijeenkomst, waar minstens 400 kiesgerechtigden moeten aanwezig zijn en die voorbereid wordt door een kies- of werkkommissie. Als we daarbij nog weten dat alle verkozenen verplicht zijn tweemaal per jaar verantwoording af te leggen aan hun kiezers, waarbij ze afzetbaar zijn, dan kan dit systeem bezwaarlijk als ondemocratisch bestempeld worden. M.i. is het organisatorisch en qua controle- en afzetrecht democratischer dan de zoveel jaarlijkse verkiezingen op partijlijsten zoals die onder de burgerlijke, parlementaire democratie gebeuren. De bijdragen in Vrede over de technische aspecten van de kiesstelsels bij belangrijke verkiezingen tonen trouwens aan dat in heel wat kapitalistische addertjes onder het verkiezingsgras zitten, om dan nog maar over de rechtstreekse invloed van de nodige fondsen op de uitslag te zwijgen. Bij de jongste, Cubaanse verkiezingscampagnes in februari jl. was het zelfs uitdrukkelijk verboden individueel propaganda te voeren.

De jongste verkiezingen

Dit feit, in de westerse pers breed uitgesmeerd samen met het feit dat er bij die verkiezingen slechts evenveel kandidaten als plaatsen waren, kan dus op het eerste zicht een beknopting van de democratie inhouden. Toch is het juist een gevolg van een direktere democratie, waar de wijkbewoners inderdaad hun eigen kandidaat/lijst kunnen aanwijzen/samenstellen.

De verkiezingen van 24 februari waren

trouwens de eerste rechtstreekse. Op het zo belangrijke vierde partijcongres van de Cubaanse KP (10-14 oktober 1991) werd een verdere democratizing van de verkiezingen in het vooruitzicht gesteld. De nationale raad/assemblee of het parlement keurde in juli vorig jaar, net voor onze aankomst, goed dat de volgende verkiezingen voor het eerst rechtstreeks zouden plaatsvinden. Dat is nu gebeurd voor de 14 provincieraden (1.190 zetels) en het parlement (589 zetels). Voordien verkozen de mensen enkel rechtstreeks de gemeenteraden, resp. provincieraad en parlement, kozen. (zie kader)

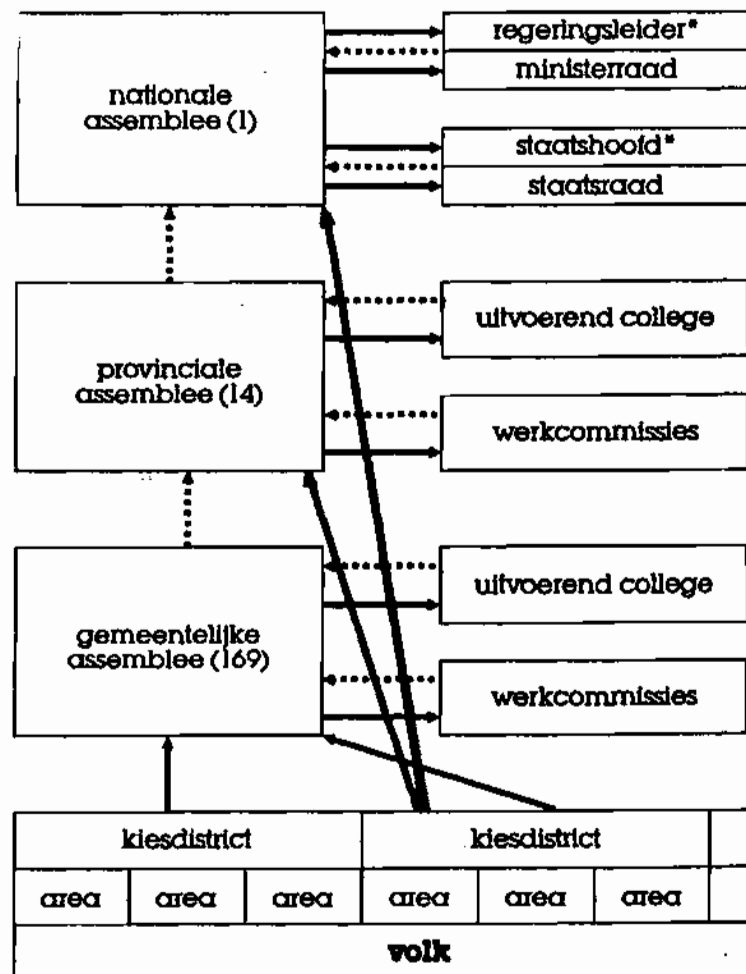
Ook het feit dat de lokale kiesbijeenkomsten voorbereid worden door een kieskommissie blijft een doorn in het westerse oog. Die kieskommissies worden immers samengesteld door

vertegenwoordigers van alle organisaties, zoals de partij, de wijkcomitees, de jeugd, de vrouwen, de studenten, de vakbonden, de boeren, enz. Op die manier blijft natuurlijk een grote mogelijkheid van sociale correctie, of wat anderen manipulatie noemen, open.

Een socialistische staatsstructuur bevestigd

Hier stoten we precies op de noodzakelijk andere organisatorische structuur van de staatsmacht in het socialisme dan in het kapitalisme. Vermits het socialisme zoals moet gedefinieerd worden als het kollektief bezit van productie en distributiemiddelen via de staat, moet ook de staat volledig in dienst staan en dus permanent gecontroleerd worden door de kollektiviteit van het volk. Het is

Structuur van de Cubaanse "Poder popular"

————> directe verkiezing of verkiezing na voordracht.

.....> verantwoording schuldig aan: dit geldt alleen voor de organen als zodanig, de individuele leden zijn verantwoording schuldig aan hun eigen kiezers.

(*) de gekozen regeringsleider is automatisch ook staatsleider. Beide functies worden nu bekleed door Fidel Castro Ruz.

precies de mogelijke correctie of het richtinggevend van de sociale organisaties naar de individuen toe die afwijkingen zoals die economisch ontstaan zijn in de bureaucratie en de zwarte markt op staatkundig vlak onmogelijk moet maken.

Hier zitten we dus opnieuw op het spanningsveld tussen sociale en individuele vrijheid. Men wint er niets bij om dit spanningsveld, en mogelijk conflicten zoals zij zich reeds meerdere malen hebben voorgedaan, te ontkennen of te verzwijgen. Feit blijft dat binnen dit gebied van individuele en sociale rechten en plichten zo democratisch mogelijk moet gewerkt/verkozen/gecontroleerd/afgezet worden. Maar ook dit zal beïnvloed en getekend worden door de maatschappelijke onderbouw die in het betreffende land heerst. Vermits dit in Cuba het socialisme is, zal ook de staatsorganisatie en haar werking binnen deze lijnen plaats vinden.

Precies de kiescommissies zullen er over waken dat mogelijke egoïstische individuele reacties op de economische bojkot en de daaraan gekoppelde westerse agressieve propaganda geen plaatselijke meerderheid kunnen vormen.

Bij de jongste verkiezingen waren meer dan 60.000 mensen actief in die kiescommissies en bereikten ze op de lokale kiesvergaderingen meer dan 1,5 miljoen Cubanen die dus voorafgaandelijk hun mening over de verkiezingen en kandidaten kwijt wilden en konden. Dat betekent dat ongeveer 1 op de 5 van de 7.830.209 stemgerechtigden het interessant en/of nodig vond om persoonlijk zich direct in de verkiezingen te engageren. Als we die cijfers met zelfs de opkomst in Frankrijk of de VS bijvoorbeeld vergelijken, kunnen we moeilijk anders besluiten dan dat in Cuba, ondanks de toch wel moeilijke en harde materiële toestand, de mensen veel meer politiek geïnteresseerd zijn en er een gezondere democratische reflex hebben.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat 92,8 % van kiezers op 24 februari akkoord gingen met de voorgedragen kandidaten. Niet minder dan 83 % van de nu verkozen kandidaten is nieuw. Slechts 17 % was lid van de vorige nationale raad! Voorwaar een vernieuwing die in de meeste landen slechts kan gedroomd worden.

Daarbij is men maar verkozen wanneer men meer dan 50 % van de uitgebrachte stemmen haalt.

Die uitslag toont dat de overgrote meerderheid van de Cubanen nog steeds achter hun onafhankelijkheid, die zich economisch uit in het socialisme, staan. En dit is geen theoretische beschouwing of wishful thinking, maar een sterk gevoelde en gehoorde wil tijdens onze doorreis.

"Telkens ik de pers ontmoet, merk ik hoe ontzettend veel verwarring er bestaat, hoeveel desinformatie de wereld ingestuurd werd. Ik denk dat dit een objectief bewijs is van de macht van de internationale media, de persagentschappen, de satellieten en alle middelen waarover de VS beschikken voor hun propaganda-kampagnes. (...)

Het eerst wat ik te horen kreeg bij mijn aankomst in Brazilië was dat 260 afgevaardigden van de Assembleia Nacional of van het Congres een brief hadden geschreven om directe verkiezingen in Cuba te eisen. Onder toezicht van internationale waarnemers nog wel, van commissies van de Rechten van de Mens en zo. Dat was het eerste nieuws dat ik kreeg. Ik zei tot mezelf: OK, die campagne heeft goed gewerkt vermits er een meerderheid is. (...)

Werkelijk, het zou niet bij de Assembleia Nacional van Cuba opkomen een boodschap te sturen naar de Braziliaanse regering om te zeggen wat ze moeten doen. Ik denk dat zoiets zou getuigen van een totaal gebrek aan respect. Wat zou men wel zeggen? (...)

Ik vroeg hen of directe verkiezingen dan de enige manier is die er in de wereld bestaat, de enige vorm van democratie?

Ik vroeg hen: "Weet u of er verkiezingen zijn in Cuba? Hebt u de grondwet van Cuba gelezen?" Neen. "Weet u dat Cuba een grondwet heeft?" Neen. "Weet u dat er in Cuba elke twee of een half jaar verkiezingen zijn?" Neen, ze weten het niet. "Weet u hoe men de kandidaten kiest in elk van de 10.000 districten van het land?" Neen. "En weet u dat in Cuba het volk en niet de partij de kandidaten voorstelt?" Neen. We hebben het gelukkig idee gehad dit systeem aan te nemen en niet dat van de andere socialistische landen.

Uit een toespraak van Fidel Castro tot Braziliaanse intellectuelen, maart 1990."

Het verwondert mij dan ook niet 99,62 % van alle stemgerechtigde Cubanen hun stem uitten en daarvan slechts 7,2 % blanco of ongeldig stemden. Het westen had immers nog maar eens opgeroepen door blanco of ongeldig te stemmen de verhoopte afkeer voor het socialisme, en dus de politieke en economische onafhankelijkheid, duidelijk te maken. Maar dat is nu precies wat de Cubanen, niet gespeend van enig nationalisme, niet willen!

Er klinkt uiteraard wel gemor om de

moeilijke materiële toestand. Er is een toename van de kriminaliteit, de zwarte markt en het egoïstisch profiteerschap, zoals in vorige delen beschreven, maar dat betekent niet dat de overgrote meerderheid van de Cubanen niet meer pal achter hun onafhankelijkheid zouden staan.

Tijdens de Cubaanse rondreis zagen we overal José Martí, de legendarische onafhankelijkheidsstrijder van eind vorige eeuw. Op straat was Fidel Castro bijna niet te zien. En menig Cubaan vertelde ons: 'Fidel heeft ons nog nooit bedrogen.'

De vele komitees

Er heerst in Cuba dus een duidelijk politiek debat dat breed maatschappelijk gevoerd wordt. Het politiek bewustzijn is er, dankzij de democratische organisatie en de rol van de KP, behoorlijk hoog, en zeker hoger dan in de westerse landen.

Maar ook hier heerst een duidelijk spanningsveld, zeker in de toestand waarin Cuba zich momenteel bevindt. Het is immers de bedoeling van de bojkottende landen dat via een materiële armoede het gemor zich tegen het socialistische karakter van Cuba keert. Het breed maatschappelijk, politiek debat wordt door de KP bewust tegen het bojkottende imperialisme gekeerd en naar het behoud van het Cubaanse socialisme. Toch mag niet elke interne kritiek als zodanig onmiddellijk als anti-socialistisch bestempeld worden.

Het blijft dus noodzakelijk, zeker in de huidige toestand, om voortdurend sociale correcties te kunnen aanbrengen. Ook binnen het politiek debat is het normaal dat zich anti-socialistische en egoïstische stemmen manifesteren. Het belangrijkste middel voor die sociale correcties zijn de meer dan 100.000 buurtcomitees, officieel "Komitees voor de Verdediging van de Revolutie" (CRM) genoemd. Net als de partij blijven zij een belangrijk orgaan om voeling te onderhouden met wat er werkelijk onder de geteisterde bevolking leeft en het debat en de praktijk binnen het socialisme te houden.

Toch zou het m.i. voor de toekomst van het Cubaanse socialisme negatief zijn moesten (ook) de komitees elke kritiek, noodzakelijk op om het even welk profitariaat en ondemocratische machtsconcentratie, als pro-imperialistisch interpreteren en zich in hun (soms materiële) reactie buiten de wet stellen. Het is immers niet een uitgebreide binnenlandse veiligheidsdienst als de KGB die de teloorgang van het socialisme in de Sovjetunie tegengehouden heeft. Integendeel is het de verkeerde politiek van enkel de partij te verdedigen, ongezien haar lijn, en een staat in de staat te vormen die het geloof in het socialisme

grote klappen toegebracht heeft.

Net zoals bij de individuele (mensen) rechten en plichten inhoudelijk i.p.v. formeel moet ontleed en beoordeeld worden, kan het socialisme op Cuba er enkel bij winnen het politiek debat zo publiek mogelijk te voeren en de lijn inhoudelijk te trekken bij pro-imperialistisch en anti-socialistisch dan bij pro of contra hervormingen.

Die ene partij

Niet zelden hoort men het verwijt dat in Cuba, net als in de meeste andere (ex)-socialistische landen, slechts één partij toegelaten is. Het is zonder meer duidelijk dat een partij die zich alleen in het politieke spectrum weet, de neiging heeft zichzelf in machtsposities te bevestigen. Een éénpartijsysteem hoeft echter niet per definitie ondemocratisch te zijn. Veel hangt af van het democratische gehalte van de staatsorganisatie en de werking van die partij.

Over het eerste hadden we het hoger. Cuba kan bezwaarlijk geen democratie genoemd worden.

Over het tweede is het belangrijk te weten dat de KP zich nog steeds ziet als een revolutionaire voorhoedepartij. Dat betekent dat zij het als haar hoeksteen ziet enerzijds het socialisme te verdedigen en verder op te bouwen, en anderzijds dit slechts kan doen door de beste elementen uit het volk aan te trekken; zij die politiek inzicht hebben, zij die zich niet individualistisch om eigen belang inzetten en zij die als zodanig erkend worden door het volk. Haar trouw aan deze idealen moet de partij voor arrivistische elementen behouden. Het feit van een eenpartijstelsel maakt voor carriëristen uiteraard de weg zeer duidelijk om ergens niet in dienst van het volk, maar om de eigen macht zich te nestelen.

Zoals Castro het stelt: "Onze partij is er geen van privileges, maar een die in de schoot van het volk zelf ontstaan is. De militanten moeten voorbeelden zijn. En wie dit niet is, wordt uit de partij zelf gestoten. In de loop van dit rektifikatieproces is de kracht van de partij versterkt, want ik herhaal het: zonder de partij geen opbouw van het socialisme." (Granma, 15.4.90)

De reactie van de Cubaanse KP tegen hervormingen à la Gorbatsjov en hun uiteindelijk resultaat, namelijk een totale afkeuring, maakt het enerzijds moeilijk voor 'hervormers binnen het socialisme' (waarover later meer), maar anderzijds ook voor de egoïstische machtsposities. Het zijn tenslotte toch ook de laatstgenoemden die in Oost-Europa het socialisme onpopulair gemaakt hebben en van binnenuit uitgehold hebben, met de gekende gevolgen vandien.

Het feit dat op Cuba een eenpartijstelsel bestaat is historisch gegroeid. De Cubaanse KP is trouwens sinds 1965 een samengaan van de 3 organisaties die tegen de diktatuur van Batista gestreden hebben, t.w. het Revolutionair Directoorium, de Beweging van de 26ste Juli en de KP van Cuba (PSP).

Het blijft een feit dat Castro zich meer dan ooit, zeker met het resultaat in Oost-Europa voor ogen, blijft afzetten tegen een meerpartijstelsel. In de huidige, kritieke toestand is het inderdaad meer dan noodzakelijk dat de eenheid van de anti-imperialisten met de kommunisten verzekerd wordt. En Castro heeft natuurlijk gelijk wanneer hij het burgerlijke meerpartijstelsel uitlegt als: "... in werkelijkheid vormen ze één partij, de partij van het kapitalisme, de partij van het imperialisme, de partij van de multinationals." (Granma, 11.2.90)

Toch hangt het precies van de democratische voorhoedepartij van de CKP af of hervormers die fundamenteel akkoord gaan met het socialistische karakter van de economie en de staatsstructuur van Cuba nog binnen die ene partij democratisch aan bod kunnen komen of niet. In de huidige, penibele omstandigheden is het wel alle hens aan dek geblazen om het land economisch boven water te houden. Maar precies daarom is het nodig dat hervormingen mogelijk gemaakt worden die de socialistische economie en democratie nog beter doen functioneren, en de zwarte markt, of egoïstische profitaat en dus criminaliteit bestrijden.

Hervormingen of model?

Bovenstaande vraag is dus slecht gesteld. Het is niet of - of. Cuba heeft in zijn jonge geschiedenis aangetoond dat er geen socialistisch model bestaat. Er bestaan wel socialistische principes. Op het vlak van de economie is het het kollektief bezit van de produktie- en distributiemiddelen. Op het vlak van de daaraan gekoppelde staatsstructuur is dat een zo democratisch mogelijke opbouw (verkiezingen, controle, afzetten) en organisatie van de staat in dienst van de kollektiviteit die eigenaar is van de economie.

Hoe dat in de praktijk uitgewerkt wordt hangt af van historische, nationale, internationale en politieke factoren. Socialisme is dus niet per sé synoniem met eenpartijstelsel. Socialisme kan ook niet synoniem zijn met een bureaucratie en profitaat, wel integendeel. Precies omdat die m.i. tegengesteld zijn aan de socialistische principes.

Cuba heeft echter ook reeds bewezen dat het opbouwen en in stand houden van het socialisme voortdurend aanpassingen inhoudt, precies omdat de

politieke, historische, nationale en internationale factoren wijzigen. De hervorming van het kiessysteem op het 4de partijcongres is het duidelijkste bewijs dat hervormingen wel degelijk kunnen bijdragen in de opbouw van het socialisme. Stellen dat alle hervormingen anti-socialistische zijn is evenzeer fout als beweren dat er een vaststaand socialistisch model zou bestaan.

Mijn wijzen op negatieve punten als profitaat binnen/en een te logge bureaucratie in de vorige delen, evenals mijn hoger aangeven van de gevaren die binnen het spanningsveld van sociale correcties en tussen individuele en sociale rechten en plichten zich kunnen manifesteren, hebben alles behalve de bedoeling het socialisme op Cuba te kritiseren en/of te verwerpen.

Laten we daarbij niet vallen over woorden als "management", die uiteraard hier een heel andere konnotatie hebben als "het leiden van een economisch en/of sociale organisatie". In om het even welke maatschappij is er zo een management (nodig).

Zowel de gebeurtenissen in Oost-Europa als Nicaragua indachtig is het natuurlijk zo dat een onderscheid moet gemaakt worden tussen hervormingen/veranderingen die het kapitalisme binnen halen en die die het socialisme willen verbeteren.

Op dit vlak heeft Castro gelijk wanneer hij waarschuwt: "Er zijn mensen die het socialisme hebben willen redden door toegevingen te doen. Wat kennen zij de mentaliteit van het imperialisme slecht! Indien je de hand geeft aan het imperialisme en de reactie, vragen zij de onderarm. Indien je de onderarm geeft, vragen zij de hele arm en indien je hen je arm geeft, rukken ze je hoofd af. Is dat de manier om het socialisme en de revolutionaire ideeën te verdedigen?" (Granma, 11.2.90)

Hopelijk is met het binnenhalen van het kapitalisme in de toeristische sektor op Cuba het imperialisme geen arm of hoofd gegeven.

Het is integendeel uit kommer voor het verder bestaan van het onafhankelijk socialisme aldaar dat ik wil wijzen het op oorspronkelijk subjectieve ervaringen tijdens een Cubareis. Want verre van mij als Cubaspecialist op te werpen blijft dit in de eerste plaats een politiek reisverslag naar een klein land waarvan de moed en de opoffering in haar strijd tegen het imperialisme, die haar ook economisch de oorlog verklaard heeft, enkel maar kan ondersteund worden. Wie zich grondiger wil informeren verwijs ik graag naar de boeken van Martin Braem en naar de brochure Cuba, het uur van de waarheid in oktober '92 uitgegeven door o.a. Vrede en de Vrienden van Cuba.

Lucien Bollaert, maart '93

Terugblik op Nantes

Wie deze zomer met vakantie naar Bretagne trekt kan even de stad Nantes bezoeken.

In het kasteel van de hertogen van Bretagne loopt tot februari 1994 een tentoonstelling over de slavenhandel waarin Nantes een grote rol vervulde.

Om die "terugblik" op Nantes tot stand te brengen is er de jongste jaren heel wat politieke deining geweest. Het project bestond al lang. Zolang echter de rechterzijde, de R.P.R., de stad bestuurde werd de verwezenlijking ervan verijdeld. Waarom die oude koeien uit de gracht halen? Zoiets kan alieen maar de goede faam van vrome en eerbiedwaardige families van Nantes in opspraak brengen. Inderdaad, zoals de zeepiraterij de fortuinen opleverde voor de bourgeoisie van Saint-Malo, zo schiep de slavenhandel de fortuinen van de Nantesese bourgeoisie.

Met dat verleden werd al vroeger verstopperij gespeeld. In de 19e eeuw had Camille Melinet, die voor historicus doorging, de geschiedenis van Nantes geschreven. Twaalf stevige boekdelen zagen het licht waarin eventjes aan die "treurige trafiek" werd herinnerd. Waarom aandacht besteden aan die negers? Montesquieu had al in zijn "Esprit des Lois" (1748) geschreven dat "de goede God toch geen ziel heeft kunnen geven aan een gans zwart lichaam".

Men heeft moeten wachten tot de rechterzijde in Nantes gewipt werd om de tentoonstelling mogelijk te maken. De socialistische burgemeester Jean-Marc Ayrault heeft zich achter het project gesteld.

Als de tentoonstelling haar deuren zal sluiten zal het precies tweehonderd jaar geleden zijn dat, onder druk van de slavenopstanden op San Domingo en Haiti, die trafiek door de Republikeinse conventie verboden werd. Ten minste op papier. In 1802 werd onder Bonaparte die handel weer in ere hersteld. Als reden voor het herstel van de slavenhandel werd de "buitenlandse concurrentie" aangevoerd en de "belangen van Frankrijk".

Frankrijk lag toen inderdaad in een zware tweestrijd met Engeland op het Amerikaanse continent. Engeland zag in die Franse slavenhandel "oneerlijke concurrentie" die de Engelse belangen schade toebrengt. Zo kwam Frankrijk onder druk te liggen tot uiteindelijk het Congres van Wenen in 1815 het verbod van "vrije slavenhandel" oplegde. Dat nam niet weg dat die handel verder ging, maar dan illegaal. De Engelse vloot, op haar beurt, ging over tot inspecties van schepen in volle zee en het betrof dan meestal sche-

pen van de Franse concurrent. Zulke inspecties werden vaak fataal voor de slaven die aan boord waren. Er werd niet gearzeld de neger-slaven over boord te werpen waar ze hun laatste bestemming vonden.

Men kocht slaven op de kusten van Senegal en de Golf van Guinea. Men betaalde de leveranciers met goedkope textiel, glazen parels en spiegeltjes.

Op de Antillen werden de slaven geruimd tegen koffie, suiker, rhum e.a. waren. Zo kon dan de Engelse burgerij koffie en rhum drinken. De vrije markt van koloniale waren bloeide op en meteen ook de fortuinen. Voor de aanmaak van slavenscheppen liet men hout komen uit de Skandinavische landen, teer uit de Baltische landen en de textielabrikanten van Lyon maakten goedkope lappenstof als betalingsmiddel voor slaven.

Te Nantes, op de quai de la Fosse, werden de slaven ondergebracht in vochtige kelders in afwachting van hun transport. Monsieur Théophile Conneau, die het transport verzekerde en tevens planter op de Antillen was, had geen skrupules want "de negers kennen het gebruik van matrassen niet".

De trans-atlantische reis van de slaven was een ware marteling. Aan mekaar geketend, ondervoed, in ondenkbare hygiënische voorwaarden verliep de reis die van veertig dagen tot twee maand duurde.

Bij de slavenfabrikant, die al de adelstand had bereikt, Monsieur Jacques Savary des Brulons, werd er tijdens de reis muziek gemaakt en mocht er gedanst worden, kwestie van de slaven fit te houden. Vooraleer men de uiteindelijke bestemming bereikte, waarbij 15 % al gestorven was, werd er halt gehouden op het "île des Princes". De rantsoenen werden wat verhoogd. Hier kwam de scheepschirurg in actie. Hij verdeelde aan ieder slaaf 8 centiliter olie waarmee hij zijn huid moest insmeren. Zo werden dan glanzende negers afgeleverd en dat verhoogde hun ruilwaarde.

Monsieur Pierre-Henri du Pont, planter op San Domingo, was een nauwkeurig man. Hij hield er al statistieken op na, wat toch uitzonderlijk was in die tijd. Zijn bezittingen waren in kolommen ingedeeld: "Negers, negerinnen en kleine negertjes stonden ingeschreven samen met koeien en paarden". De zeer vrome

Monsieur Nicolas Linguet had in zijn "théorie des lois civiles" al vastgelegd dat er geen verschil was tussen een slaaf en een paard. In de praktijk klopte de theorie van Monsieur Nicolas niet: nooit werden de oren of de poten van een paard afgehakt, terwijl het afhakken van handen en oren bij de slaven een regel was.

Monsieur Gérard Melier, de goede burgemeester van Nantes tussen 1720 en 1730 had ook een "théorie" ontwikkeld. In zijn "Mémoires concernant les nègres esclaves" deed hij de slavenhandel als een weldaad voor Afrika overkomen. Het was de enige manier om die streken van een deel van zijn bevolking te "ontlasten". Hadden we toen enkel en alleen te doen met achterlijke wezens kan men zich afvragen. Was Voltaire, de Franse auteur, zo achterlijk? Dat kan men zeker niet beweren. Niettemin was hij ook er van overtuigd dat de blanken superieur waren. Men hoeft zijn "Traité de métaphysique" (1734) maar eens te lezen. Was het dan gewoon de tijdsgeest? Die zal er wel tussen zitten. Verliezen we echter niet uit het oog dat Voltaire een aandeelhouder was bij Montandoin, een der grote slavenhandelaars van Nantes.

Gegroet Nantes, die dat allemaal niet wil vergeten!

A. De Coninck

Nog een duwtje voor de Fax

De Fax die we ons hebben aangeschaft kost uiteindelijk 19.900 fr.

Het nummer dat ons werd toegekend is (091) 20 87 20.

Met de speciale steunkampagne hebben we bijna de helft van het nodige bedrag behaald.

We doen dan ook een oproep tot de lezers om eveneens een duwtje te geven.

Met dank bij voorbaat.

A.G. Gent 250.-; G.B. Gent 500.-; M.D.S. Gent 100.-; Th. C. Oostende 200.-; H.J. Oostende 200.-; C.D.S. Gent 120.-; H.A. Harelbeke 2.000.-; Anoniem Brussel 400.-; A.D.S. Oostende 100.-
Algemeen totaal 9.220 frank.

Dialogogavonden

Gent: 4 mei 1993

De crisis in ex-Joegoslavië

Jenny Mees plaatst haar reiservaringen in ex-Joegoslavië in een breder maatschappelijk kader. 20 u. Knokkestraat 44

Oostende: 18 juni 1993

Italië: een staat in ontbinding?

Inleiding door **Freddy De Pauw**, journalist buitenland van de Standaard. 20 u. stipt in het Baken: Fortuinstraat 18, Oostende

Vilvoorde: 17 mei 1993

Uiterst-rechts in opmars

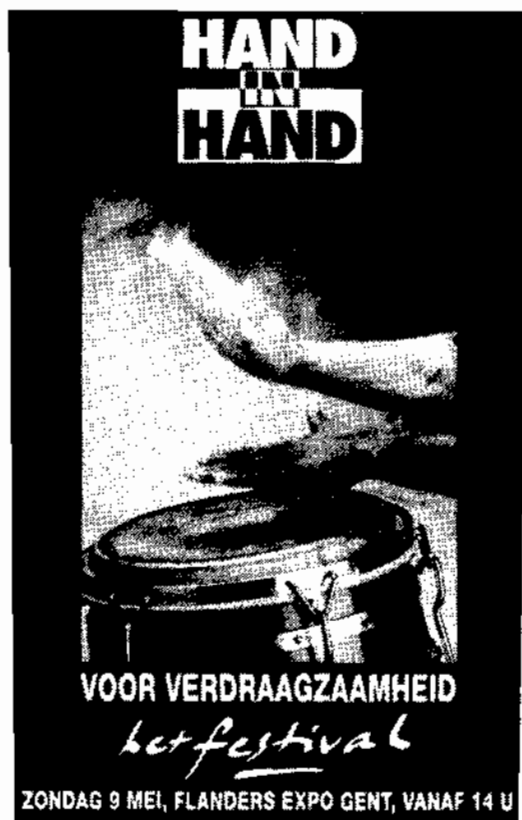
Inleiding door ex-senator **Eric Gryp**, vandaag bijzonder actief in verscheidene antiracistische initiatieven en bewegingen voor meer democratie. 20 u. Cultureel Centrum Vilvoorde Bergstraat 1, i.s.m. anti-racistisch comité Vilvoorde.

Vilvoorde: 7 juni 1993

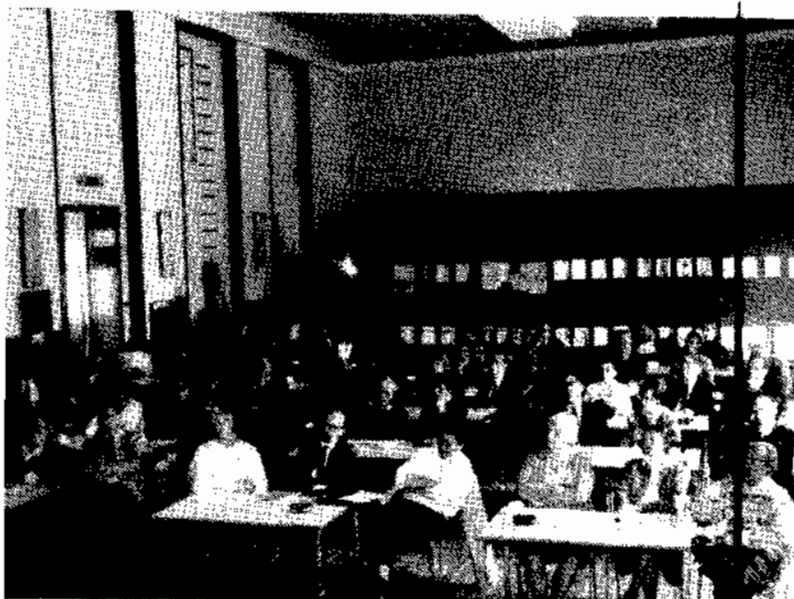
De Geuzen in Vlaanderen

Dirk Vonckx over de sociale en politieke strijd tegen de Spaanse bezetter tijdens de hongerejaren van de zestiende eeuw.

20 u. Cultureel Centrum Vilvoorde, i.s.m. Masereelfonds.

Feestzitting driehonderdste nummer Media en opinievorming

Een geslaagde bijeenkomst op basis van een inhoudelijk sterk gesmaakt programma met de sprekers Schepen Beke, Paul Vanden Bavière (De Standaard), Walter Zinzen (BRTN), Willy Courteaux (ex-Humo, Vrede), Marc Fillet (Bijeen NL) en Lucien Bollaert (Vrede).

Een werkdocument met de teksten van de sprekers wordt voorbereid - te verkrijgen op het secretariaat.

Klerenbeurs

Ten voordele van het tijdschrift gaat op 23 mei een tweehandsklerenbeurs van start. Ze loopt tot 28 mei. Men zegge het voort.

Lezers die ons nog kunnen helpen door kleren, schoenen, e.a. materiaal over te maken zijn bijzonder welkom. Dank bij voorbaat.

8 mei

Herdenkingsplechtigheid einde WOII - overwinning op het fascisme. Voor het oorlogsmonument Zuidpark Gent om 9.45 u. Gelegenheids-toespraken: J. Fack, Willy Calewaert en J. Everaert; na de plechtigheid deelname aan de opening van de tentoonstelling: "Extreem-rechts nu, de rekening volgt".

15 mei Oostende

Internationale bijeenkomst vredesmilitanten

Met verschillende Europese landen maken we afspraken rond een vredesagenda voor de nucleaire militaire ontwikkelingen, het Euroleger en de Eurokorpsen, Joegoslavië en de NAVO.

In het kader van de actie die we samen met Frankrijk en Engeland voeren: **Noordzee-Vredeszee**.

Om 10 uur in het Baken, Fortuinstraat 18.

VIS - nr. 300 - maart - april

- . Noem de hoofdstad van Liberia en de oorsprong van de naam van deze stad?
Monravië - naar de Amerikaanse President Monroe.
 - . Naast welke stad in welk land ligt Austerlitz?
Brno in Tsjechoslovakije.
 - . Kent u de naam van Bratislava onder Habsburgers?
Pressburg.
 - . Welke Zuidafrikaanse President voerde de apartheid in?
Verwoerd.
 - . Wie was de eerste voorzitter van de Belgische Unie v.d. Verdediging v.d. Vrede?
Prof. Max Cosijns.
 - . Wanneer werd de ANZUS opgericht? Welke waren de leden?
1951 - Australië, Nieuw Zeeland, USA.
 - . Tussen welke landen en wanneer vond de eerste (twintigste eeuwse) oorlog plaats waarbij voor de eerste maal een Aziatisch land een Europese mogendheid versloeg?
De oorlog tussen Rusland en Japan in 1904.
 - . Wie was de eerste president van de Weimar-republiek?
Ebert.
 - . Hoe noemde de onafhankelijkheidsbeweging in Marokko onder het Frans Koloniaal bewind?
De Istiglal.
 - . Waar werd de laatste Tsaar van Rusland geëxecuteerd?
Jekaterinenburg.
- dit boek gaat naar P. Antoine uit Deurne.

KWIS - nr. 301 - mei - juni

1. In welk land en naast welke stad ligt Austerlitz waar Napoleon een veldslag leverde?
.....
2. Waar en wanneer werd Lumumba vermoord?
.....
3. Wat waren de vroegere namen van Zimbabwe en Harara?
.....
4. Noem de twee zwarte Amerikaanse leiders die vermoord werden?
.....
5. Wat gebeurde er op 17 oktober 1961 te Parijs?
.....
6. Wie was op dit moment de Franse eerste minister en wie het hoofd van politie?
.....
7. Hoe heet het eiland, bij Dakar, waar de zwarte slaven werden samengebracht?
.....
8. Namen van de gekende V.S.-zenders van de CIA in Europa?
.....
9. Noem de twee laatste Portugese dictators?
.....
10. Wie waren de vermoorde leiders van de Spartacus-beweging in Duitsland?
.....

Antwoord insturen vóór 10 juni 1993.

25 jaar geleden in vrede**5 april**

Op zaterdag 5 april 1968: een zwarte dag voor de vredesbeweging, voor allen die voor een vreedzame en broederlijke verhouding onder de mensen pleiten.

De afzinking van de Amerikaanse President John F. Kennedy op 22 oktober 1963, de moord op de pastoor Martin Luther King, de zwarte beweging voor de afzinking van de geweldloosheid, wordt tevens vermeld op de voorpagina van de kranten van zijn landgenoten. Vrijdags verschijnt zijn foto op de voorpagina van alle kranten over heel de wereld: de foto van een man met een ernstige maar vastberaden blik - een man die door miljoenen zwarten en blanken erkend werd als een hoopgevend voorbeeld van het Amerika zoals het moet zijn: een Amerika waarvoor alleen maar terug te vinden is de officiële redevoeringen: een natie waarvoor vrijheid en gelijkheid voor iedereen waarborgd wordt, een samenleving die geregeerd wordt door de zogenaamde, hooggevoerde democratische beginselen.

Diezelfde dag publiceerde 'De Nieuwe Gazet' op de voorpagina een foto, die op onthutsende wijze het andere Amerika illustreert: een allesbehalve gemoedelijk kiekje van de blanke familie Piper bestaande uit Ralph, actief lid van een rechtse segregationistische organisatie en zijn vrouw Rose samen met hun zoontjes van 4 en 8 jaar. Het hele gezin is tot de tanden gewapend. Pa toont dreigend zijn karabijn; ma zit er al even dreigend bij, ze houdt, op de goeie manier van de door haar zeer waarschijnlijk diep verachte vrouwelijke soldateska, een snelvuurgeweer in aanslag met patroonhouders om een beleg van een week te doorstaan; ook de jongetjes worden niet weerloos gelaten tegenover 'het zwarte gevaar'. Het meest verontrustende in deze foto (met onderschrift 'Laat de negers maar komen!') zijn echter de domme, fanatieke gezichten

van de ouders, waarvan je zo kan aflezen dat ze hun kroost opvoeden in de overtuiging dat de oorlog in Vietnam een heilige oorlog is tegen het goddeloze communisme, dat 'God's own country' voor de blanken geschapen is en dat de neger geen menselijk wezen is maar een inferieure diersoort. Domme, blinde verdwazing, uitgerust met een wapenarsenaal!

Beide foto's tonen de tragische verscheurdheid en het gevaarlijke dualisme in de Amerikaanse samenleving aan. De foto's van King symboliseren het constructieve, progressieve, pacifistische Amerika; de foto van het gezin Piper illustreert het barbaarse Amerika; het Amerika van de Ku-Klux-Klan en het McCarthyisme, dat zijn macht wil bouwen op blanke superioriteit, onverdraagzaamheid en geweld.

Ward Ruyslinck, mei '68

De Nationale Loterij helpt mensen andere mensen helpen.

Mensen zullen altijd andere mensen nodig hebben. De Nationale Loterij wil een helpende hand reiken waar het nodig is. Op een tastbare, materiële manier wordt bijgesprongen: voor de gehandicaptenzorg, de verlaten kinderen, het Rode Kruis, het medisch onderzoekswerk, enz... Zolang er mensen zijn die mensen willen helpen, zal de Nationale Loterij haar steentje bijdragen om hun werk te steunen. En dat doet ze, samen met al wie meespeelt.

De Nationale Loterij.

Een kans hebben is tegelijk een kans geven.

En als u nu eens werk maakte van uw dromen.

'n Echte eigenaar is nooit écht tevreden. Er valt altijd wel wat te veranderen. Dubbele beglazing, een nieuwe keuken, een zonovergoten veranda... Vandaar dat de ASLK werk heeft gemaakt van een speciaal krediet van het type "lening op afbetaling": het ASLK-Krediet voor Wooncomfort. Snel toegekend, tegen uitzonderlijk voordelige voorwaarden en met een minimum

aan administratie. En u weet precies tot op de frank wat u zult gaan

afbetalen. Het ASLK-Krediet voor Wooncomfort kunt u eventueel uitbreiden met een "prefabpolis", een kleine overlijdensverzekering voor de duur van de lening. Hebt u ook plannen? Ga dan snel eens langs in het ASLK-agentschap in uw buurt. Binnen de kortste keren hebt u een volledig uitgewerkt financieel plan op tafel. Volkomen vrijblijvend. Dat spreekt.

ASLK-Krediet
voor Wooncomfort

ASLK

Daar komen ze aangemarcheerd. Extreem-rechts in Europa

Jos Vander Velpen

Advocaat Vander Velpen belicht verschillende extreemrechtse partijen en bewegingen met vooral veel aandacht voor ons 'eigen' Vlaams Blok, het Front National in Frankrijk en de verschillende extreemrechtse stromingen in Duitsland. Ook de MSI en de Lega Lombarda in Italië en de 'liberale' FDP in Oostenrijk worden beknopt behandeld en er wordt gewezen op uitingen van dit angstaanjagend snel verspreidend gedachtegoed bij de beleidsmakers in Kroatië en de Baltische staten. Tot slot volgt er nog een hoofdstukje over de gevolgen van het verdrag van Schengen op het Europese migratie- en asielbeleid.
EPO, 650 F.

Managers en Goden

Charles Handy

Deze hoogleraar aan de London Business School en consulent van verschillende multinationals gebruikt 4 olympische goden als metafoor voor 4 vormen van bedrijfscultuur en managementstijlen. Met behulp van die metaforen en vele voorbeelden uit de praktijk licht hij de veranderende patronen in de bedrijfscultuur toe.
Contact, 995 B.F.

De engel van Amsterdam

Geert Mak

In de jaren 80 werd de grens tussen literatuur en journalistiek vaag. Dit boek bevindt zich in deze grenszone: Het is een kroniek van Amsterdam aan de hand van reportages bevolkt door personages die representatief voor het huidige A'damse alledaagse leven moeten zijn. Het 'hoofdpersonage' in deze essaybundel is dus in feite Amsterdam zelf.
Veen, 740 F.

Minnebrieven

Multatuli

Dit werk is een vervolg op Max Havelaar, de beste negentiende eeuwse nederlandsstalige roman; de strijd van Max voor de verbetering van de levensomstandigheden van de inlandse bevolking in het toenmalige Nederlands-Indië is weer het hoofdthema. De uitgever koos voor een facsimile van de eerste druk (1861), omdat de specifieke typografie die Multatuli in dat werk gebruikte zeer belangrijk is voor de weergave van Max' heftige emoties.
Veen, 320 F.

Boekenwurmen & ander ongedierte.

Over de omgang met boeken.

Ed van Eeden

Een kort, leuk en vlot lezend maar interessant essaybundeltje over boekenliefde en over het verhandelen, verzamelen, bewaren, mishandelen en vernietigen van boeken, voor iedereen die wel eens iets anders dan een stationsromannetje of een kook- & hobbyboek koopt. Vooral bibliofielen en bibliomanen zullen er (als ze het niet alleen kopen maar ook lezen!) veel van hun attitudes t.o.v. boeken terugvinden.
Veen.

Excellent onderhandelen

*Roger Fisher,
William Ury &
Bruce Patton*

Onderhandelen maakt onderdeel uit van ieders leefwereld, het is een dagelijkse activiteit en de auteurs van de Amerikaanse Harvard-universiteit hebben het dus niet (alleen) over diplomatieke topconferenties of regeringscompromissen. Ze zijn voorstander van principieel onderhandelen en verwerpen het zacht, hard of het positioneel onderhandelen, het zgn. 'pingelen'. De voorgestelde methode houdt in dat de partijen zoeken naar mogelijke gezamenlijke belangen, en overeenkomsten over tegenstrijdige belangen baseren op redelijke normen, onafhankelijk van de wil van de partijen.
Contact, 540 F.

Paarse Eilanden

Myriam Crijns

In deze verhalenbundel voelen de hoofdpersonages zich nergens thuis. Toch doen ze moeite om ergens bij te horen, vaak komen ze terecht bij mensen die daar al even vertwijfeld op zoek naar zijn als zijzelf. Maar ook in die omgeving heersen de wetten van de jungle...
Veen, 595 F.

Verhalen

Anton Tsjechov

Tsjechov (1860-1914), wiens toneelstukken klassiekers uit de wereldliteratuur geworden zijn, schreef ook satirische en maatschappij-kritische verhalen die evenals zijn toneelwerk baden in een droefgeestige, melancholische sfeer. 14 verhalen uit zijn 'rijpere' periode.
Veen, 795 F.

Alinea 3. L'Europe telle qu'elle

Gerard de Selys

RTBF-journalist en EG-kenner de Selys schetst een minder fraai beeld van het 'Europa' dan hoe de voorlichtingsdiensten van de EG dit ons graag voorstellen. De ondemocratische en disfunctionele werking van een aantal instellingen wordt erin aan het licht gebracht op basis van cijfergegevens en talrijke fragmenten uit zijn interviews van personen die de Gemeenschap van nabij volgen. De tegenstanders van het 'Verdrag van Maastricht', een groep die groter is dan men aanvankelijk had verwacht komen in dit boek dus uitgebreid aan bod.
EPO, 698 F.

Dora, 1943-1945

*Brigitte d'Hainaut &
Christine Sommerhausen*

Dit boek is een historisch document op basis van getuigenissen van Belgische overlevenden van Hitlers Dora-kamp, waarin politieke gevangenen onder onmenselijke omstandigheden gedwongen werden in ondergrondse geheime werkplaatsen slavenarbeid te verrichten voor de productie van de eerste raketten uit de geschiedenis. Van de 2500 Belgen die in dit minder bekende maar des te gruwelijker kamp terecht kwamen zijn er 1400 niet teruggekeerd. Een bijlage met de namen van deze gedeporteerden vult de beschrijving van het leven in het kamp en de geschiedenis ervan aan.
EPO, 798 F.

Onze oorsprong.

Een speurtocht naar het ontstaan van de mensheid.

*Richard Leaky &
Roger Lewin*

Leaky, al vele jaren de bekendste paleontoloog ter wereld, schreef een geactualiseerd vervolg op zijn populair-wetenschappelijk boek Origins, waarin hij o.m. kon aantonen dat de stellingen van vroegere fossielenjagers die meenden 'bewijsmateriaal' gevonden te hebben dat oorlog ook in de prehistorie een 'natuurlijke' toestand was en de mens genetisch tot gewelddadigheid voorbereid is op niets berusten. Sindsdien ging de fascinerende zoektocht naar de oorsprong van de mensheid en haar evolutie door zodat het noodzakelijk werd de nieuwe vondsten en theorieën op een boeiende wijze aan het grote publiek bekend te maken.
Atlas, 1.100 F.

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

-D-R-U-K-K-E-R-U-

DRUKKERIJ GOFF N.V.
PIJNDERSSTRAAT 28 9000 GENT
TEL. 091/25.02.59 (4 lines)
FAX. 091/25.10.72

ELECTROS SKOORT 3 MAAL

KWALITEIT

alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA

PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.

Kleuren-TV
Hifi & Stereo
Huishoudtoestellen

Electros

de specialzaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT!*

BOEKHANDEL MARNIX

**NEDERKOUTER 109
9000 GENT
TEL. 25 10 92
FAX 23 55 56**

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur en van
13.30 tot 18 uur.

Vredesfonds

L.V. Gent 500; D.K. Asse 500; D.G. Hoboken 400;
L.V. Gent 500; F.V. Ingelmunster 100; L.P. Deurne
1.000; C.H. Oudenaarde 400; V.S. Leuven 500;
W.D. Brugge 500; M.C. Bredene 200; C.D.S.
Aalst 200; R.V. Ranst 200; L.V. Asse 200; C.V.
St.-Niklaas 200; J.D.S. Luik 200; E.D. Maldegem
200; L.M. Drongen 1.000; L.E. Mechelen 200; J.V.
Antwerpen 200; A.D.B. Oostende 100; J.V.C.
Antwerpen 200; E.M. Gent 200; W.W. Kortrijk
200; Ch.D.S. Gent 200; M.V. Gent 200; M.Th.
Ukkel 400; J.E. Gent 100; M.T. Zwalm 1.000; E.D.
Brugge 200; A.C. Mariakerke 400; R.N. Keer-
bergen 500; L.V. Antwerpen 200; J.D.L. Aalst
200; M.T.D.C. De Pinte 400; U.C. Torhout 200;
H.D.S. St.-Kruis 200; L.B. Waregem 400; R.W.
Brugge 100; G.Y. Hoevenen 200; B.P. Oostende
400; D.G.-D.C. St.Martens-Latem 400; Mme B.
St.-Amandsberg 400; M.D. Gentbrugge 200; G.R.
Kontich 400; Ph.D. Assebroek 200; A.M. Brussel
400; A.L. Gent 200; K.L. Gent 200; R.B. Gent 200;
W.W. Roeselare 1.000; J.C. Zoersel 200; F.V.Z.
Bornem 200; N.B. Berchem 2.000; L.B. Wilrijk
200; K.D. Asse 500. Totaal 24.600 frank.

Met oprechte dank.

Bijdragen voor het vredesfonds kunnen gestort
worden op Prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw
Gent.

Een permanente maandelijkse opdracht bij een
financiële instelling is altijd welkom.

Een formulier wordt u graag toegestuurd.

Vrede is democratie

Het is moeilijk om over vrede te praten zonder bitterheid voor mensen zoals ik. In drie opeenvolgende generaties hebben wij twee wereldoorlogen meegemaakt. Telkens ontstond de hoop dat het de laatste oorlog was.

Maar we kennen de geschiedenis en we zien wat de aktualiteit ons dagelijks brengt.

Kleine en grote zonnekoningen, krijgsheren, heersers met idealen of heersers met onmetelijke fortuinen, rivaliserende revolutionairen, marionetten van holdings, drugs- of wapenbaronnen... de grens tussen politiek en kriminaliteit is vaak zeer onduidelijk. Ontelbaar zijn ze, over de hele wereld die in naam van de vrijheid van god of wat dan ook systematisch moorden, officieel of privé.

Maar een oorlog voer je niet alleen. Je hebt manschappen nodig, een leger en liefst ook het akkoord en de medewerking van de burgers. Ik heb het dan niet over huursoldaten en kollaborateurs, maar over allen die overtuigd zijn dat ze hun plicht vervullen. Of op z'n minst dat hun land, hun aanvoerder een rechtvaardige strijd voert. Telkens weer worden mensen gevonden om de klus te klaren.

Ze kunnen niet anders, zult ge zeggen. Zelfs in een democratisch land kan de burger, de soldaat, niet anders dan gehoorzamen.

Maar wat zouden we dan wel doen in een vredesbeweging?

Als we met velen zijn, kunnen we druk uitoefenen op de politieke mandatarissen, op de regering, hoor ik argumenteren.

Misschien. Enkele jaren terug - het lijkt al zo ver in het verleden - hebben we met de massale anti-rakettenbetoging de plaatsing van die moordtuigen niet kunnen beletten. Het was een breed front, over alle partijgrenzen heen. Hartverwarmend. Maar de regering zei dat ze vast moest houden aan vroegere afspraken. Waarom dan een vredesbeweging?

Het probleem ligt dieper, dunkt me.

Als we er niet in slagen om onze regeerders ertoe te brengen een vredespolitiek te voeren, kunnen daarvoor twee redenen zijn. Ofwel zijn we nog niet talrijk genoeg. Ofwel komt onze boodschap niet over.

Als we even op dit laatste doorgaan vinden we een reden in het feit dat regering en vredesmilitanten er een verschillende mening op na houden over vredespolitiek. Regeringen hebben het nog wel vaker over afschrikking, bijvoorbeeld. Het kan ook dat de werkelijke drijfveren van de regeringspolitiek verborgen gehouden worden. In beide gevallen schort er iets aan ons democratisch stelsel. Hernemen we de eerste reden. Heeft men alleen gelijk als men in

de meerderheid is? De helft plus één? Twee derden?

Niet eenduidig te antwoorden lijkt me.

Een probleem van consensus en democratie dus.

De vredesbeweging vindt een belangrijke bestaansreden in het helpen zoeken naar passende antwoorden op vele vragen door het brengen van informatie.

Er is ook nog een diepere, meer fundamentele betekenis van de vredesbeweging.

We zitten met de burcht van onze overtuigingen van onze zekerheden. Over verschillende situaties, begrippen en problemen voeren we bitsige debatten met de emoties dicht onder de oppervlakte. Dan heb je mensen die aanleunen bij een fascistische groep. Dat is al niet meer onschuldig. Extreem-rechts vindt een voedingsbodemp in het racisme. Maar ook hier even dieper kijken. Zo zei koninklijk commissaris Mevrouw Dhondt bijvoorbeeld dat veel mensen eigenlijk geen racisten zijn, maar dat ze handeien uit angst, uit verbittering over wat hen overkomt en waarvoor ze zondebokken nodig hebben.

Erger wordt het ook wanneer wordt aangeleund bij wat bewindsvoerders voor houden: eng nationaal bewustzijn, fundamentalisme... Bepaalde leiders, heersers, krijgsheren rekenen aldus op miljoenen aanhangers die bereid zijn alles op te offeren voor god en vaderland.

Vrede is een utopie, d.w.z. een abstracte toestand op wereldvlak waarnaar we streven. Vrede kan slechts bestaan in die mate dat die andere utopie, "democratie", verwezenlijkt wordt. Een dynamisch begrip voor samenlevingen die van elkaar verschillen in tijd en ruimte, waarbij verscheidenheid het belangrijkste kenmerk is: verscheidenheid van ras, van overtuiging, van levenswijze.

Het streven naar vrede is dus in wezen een streven naar democratie en sociale rechtvaardigheid. Het is wonen in een huis dat open staat en niet in een gesloten burcht. Daartoe kan een beweging als Vrede, naast andere, een belangrijke bijdrage leveren.

Bob Paulus

Bestand

*Ik heb een broos bestand getekend
met het leven, afspraak
over tot hoe ver de pijn mag gaan
en de slijtageslag
De wapenstilstand houdt geen dag lang
stand, verdragen door een officiële
hand bekrachtigd
blijken dode letter op papier*

*Er is geen hier
er is geen nu.
Er zijn de stromen in hun bedding
en er is het vuur onder de grond.*

*Er zijn ook ondoorgrondelijke feiten:
voedseloverschotten
en het leeggekapte bos,
het radeloos geweld en de verkaveling
van mensenlevens
als een voorschot op de dood.*

*Er zijn de woorden en verklaringen
waarin geen zinnig mens
een echo van de waarheid hoort.*

Guy van Hoof

(Uittreksel uit z'n toespraak op het jaarlijks vredes-souper in Oostende op 20 maart 1993).

Kort geleden werd bekendgemaakt dat in Parijs 650.000 m² burelen leeg staan. Voor het departement Ile de France loopt dit zelfs op tot 4 miljoen m² of 1 miljoen m² meer dan in 1991. De omvang van het aantal leegstaande burelen heeft zodoende een historisch rekord bereikt. Ondertussen is het een publiek geheim dat Frankrijk zowat 500.000 daklozen telt en dat 5 miljoen mensen in schromelijke slechte omstandigheden wonen...

Een Amerikaanse firma van jeans is in Japan op de markt gekomen met een nieuw jeans-modeverschijnsel: jeans met kogelgaten is om zo te zeggen recht uit een Western geïmporteerd. Het succes van dit soort jeans heeft zo'n omvang genomen dat er voor het schieten van de kogelgaten een lopende band werd opgezet met een voltijsd schutter... Hoe zotter hoe liever...

De aanstelling van de nieuwe Amerikaanse President Clinton is, naar "goede Amerikaanse tradities" een groot mediaschouwspel geworden. Kostprijs 800 miljoen frank. Precies of in een land waarin zoveel ellende heerst deze centen niet beter hadden kunnen besteed worden. Ondertussen is het met de "glitter" dat men de mensen van de muur naar het kastje stuurt...

De avond nadat Clinton zijn programma aan het Congres had voorgesteld zagen we in het BRT-journaal van 19.30 u. een aantal interviews van Amerikanen die beweerden volledig achter het standpunt te staan van de President. Het T.V.-journaal van France 2 bracht eveneens een verslag en de daarbijhorende interviews. Zonderling, maar hier waren de ondervraagden allemaal tegen. Om het in hun kaart te laten passen zullen beide T.V.-zenders wel een schifting gehouwen hebben. Voor de ene moesten het allemaal ja stemmen zijn, terwijl de andere het bij neen stemmen hield. Over manipulatie gesproken!

De Spanjaard Juan Antonio Samaranch is iemand die van aanpakken weet. Zonder scrupules als het nodig is. Gewezen minister in de fascistische regering van Generaal Franco wist hij later niettemin op te klimmen tot voorzitter van het Internationaal Olympisch Komitee (IOK). Onder zijn beleid is het IOK uitgegroeid tot een weinig democratische instelling waarin geld een steeds belangrijker plaats is gaan innemen.

J.A. Samaranch zei kort geleden dat, in het kader van het 100-jarig bestaan van het IOK, hij voor zijn organisatie aanspraak wil maken op de Nobelprijs voor de Vrede. Om dit te bekomen blijkt dat hij reeds in 1991 het internationaal rekla-

mebureau Grey Advertising onder de armen nam om voor het IOK te lobbyen. Een Noors parlamentslid reageerde hierop gepast als volgt "Het zou bespottelijk zijn de Nobelprijs voor de Vrede toe te kennen aan het IOK, een organisatie van zelfgekozen bonzen met een voormalig falangist als voorzitter".

Een blank magistraat veroordeelde tot 5 jaar voorwaardelijk in Vereeniging, een stad op 70 km van Johannesburg, een zwart kind van 9 jaar dat een stuk speelgoed meegenomen had.

De magistraat verklaarde dat hij rekening gehouden had met de leeftijd van het kind bij het bepalen van zijn uitspraak...

De Zuidafrikaanse president De Klerk verdedigde in het parlement de stichters van het apartheidssysteem. De voormalige premiers Daniël Malan en Johannes Strydom, die de apartheid tussen 1948 en 1958 instelden en de zwarten naar afzonderlijke woongebieden stuurden, handelden volgens de normen van hun tijd aldus De Klerk...

Van de destijds in Tsjaad gevangen genomen Libische soldaten werden er door de V.S. 400 naar de Verenigde Staten 'overgebracht'. Volgens de verslaggever van de Arabische krant Al Hayat, die het kamp bezocht, verblijven deze Libiërs in de buurt van Washington waar ze worden opgeleid om Moammar Kadhafi ten val te brengen... en dat mag natuurlijk...

Boutros Boutros Ghali, sekretaris-generaal van de Verenigde Naties, schat de kostprijs van de voorziene V.N.-operaties voor één jaar in Somalië op 1,5 miljard dollar (± 50 miljard B.fr.). Volgens het dokument dat in New York gepubliceerd werd zouden er bij het ONUSOM II-project 20.000 militairen, 8.000 personen voor logistieke ondersteuning en 2.800 burgers betrokken worden. Wat had men niet kunnen doen met 50 miljard frank voor de ontwikkeling van Somalië zo men de situatie niet had laten verrotten...

In een vergelijkend onderzoek tussen scholieren van Japan, Taiwan en de V.S. moesten de Amerikanen in het zand bijten. Het vijfde studiejaar scoorde 25,7 (op 54 vragen) tegen 32,6 voor Japan en 35,3 voor Taiwan. De elfjarige behaalden gemiddeld 13,4 (op 46) tegen 21,7 voor deze uit Japan en 35,3 voor Taiwan. Slechts 15,5 % van de Taiwanen en 8 % van de Japanners zaten beneden het gemiddelde van de Amerikanen. De ouders van de geteste kinderen werden ook ondervraagd. Acht op tien Ameri-

kaanse ouders vonden het onderwijs van hun kinderen goed tot uitstekend tegen niet eens vijf op tien van de Aziatische ouders. Er is dus nog werk op de plank voor Clinton.

Over Clinton gesproken. Tijdens zijn kieskampagne wierp hij zich op als de grote en enige verdediger van de openbare school. Ondertussen heeft hij, voor wat zijn eigen kind betreft, er een andere mening over. Zijn dochtertje dat in Little Rock, toen hij nog gouverneur was, wel in een openbare school lessen volgde werd, nu hij President is, in Washington naar een privé school gezonden. Over woorden en daden gesproken.

Aan de vooravond van de eerste ronde van de Franse Parlementsverkiezingen nam Pierre Joxe, Minister van Defensie als dusdanig ontslag. Stande pede werd hij nog dezelfde dag door President Mitterrand benoemd als voorzitter van het Rekenhof. Een veertigtal posten in de diplomatieke e.a. staatsdiensten werden zo, op de valreep, aan vriendjes toegekend...

Aan welke zijde staat Christus in Chili? Om hier een persoonlijk en geëngageerd antwoord te hebben opgegeven werd de priester, Eugenio Pizarro, op 4 februari door de Aartsbisschop van Santiago, Mgr. Carlos Oviedo geschorst. Pas verkozen als kandidaat voor het Presidentschap door de Democratische Linkse Alliantie werd Pizarro op het matje geroepen. De Kristen-Democratische kandidaat Eduardo Frei had hiervoor een beroep gedaan op de kerkelijke overheid om de sankties te bespoedigen. De extreem rechtse Pinochet groep, voor wie Christianisme gelijk staat met de "sociale orde" en de diktatuur, had zich hierbij vanzelfsprekend aangesloten. De kerkelijke overheid wijst er op dat de sankties tegen de priester Pizarro zullen toegepast worden zolang deze aan politiek doet... Voor de Chileense Kerk is het dus duidelijk dat een vertegenwoordiger van Christus in geen geval aan de zijde van de linkse democratische krachten mag staan...

Rolls Royce heeft op het autosalon te Genève zijn "crisis-model" voorgesteld. De nieuwe cabriolet die het grootste en duurste model is dat sinds 1904 door de Britse Firma op de markt werd gebracht, kreeg de naam "Phanton VI State" mee. De wagen is 6,45 m. lang, weegt 3,5 ton en beschikt over video apparatuur, telefoon, bar met koelkast e.a. snufjes. Kortom alles en nog wat behalve een sauna en slaapkamer. Prijs van het nieuwe stukje speelgoed van de dames en heren van de grootfinancier: 100 miljoen.